

בצילא דמהימנותא

בקודש פנימה • דברי תורה • שיחות קודש

פר' ויחי • י - יד טבת

תשפ"ד • שנה כ"ד • גליון יג (אלף ר"א)

ליל שישי פר' ויגש

אחר תפילת ערבית יצא מרן שליט"א לקידוש לבנה, כשלאחריה רקד במחול 'טובים מאורות', ועברו הנוכחים לברכת א גוט'ן חודש.

יום שישי פר' ויגש 'עשרה בטבת'

בתפילת שחרית אמרו הסליחות הנהוגים לומר בעשרה בטבת, ולא אמרו נפילת אפים.

שב"ק פר' ויגש י"א טבת

בשעה 4.00 (כעשרים דקות קודם זמן הדה"נ) נכנס מרן שליט"א לבית התפילה בביתו נאוה קודש לתפילת מנחה וקבלת שבת. תפילת מנחה התפלל מרן שליט"א לפני העמוד.

והתפללו קצת במהירות, עד אחר אמירת 'עננו' בחזרת הש"ץ (שהיה גם לפני הדלקת הנרות). כשלאחמ"כ המשיך מרן שליט"א להתפלל במתינות. אחר תפילת מנחה אמר מרן שליט"א קדיש יתום.

קבלת שבת התפלל לפני העמוד הרה"ג רבי מאיר משולם שליט"א, וסיימו התפילה בשעה 5.30 (זמן צאה"כ לר"ת בשעה 5.52).

בשעה 5.35 עלה מרן שליט"א לביתו לעריכת השוה"ט בביתו נאוה קודש במעמד בני המשפחה וכמה קרובים בלבד.

לאחר הזמירות קרא מרן שליט"א שוב קריאת שמע של ערבית [וכן הורה מרן שליט"א אחר התפילה להנוכחים שכן צריך לעשות], ומיד קידש על הכוס, ונטל ידיו לסעודת שבת.

תוכן הפלפול שאמר כ"ק מרן שליט"א בשוה"ט ליל שב"ק העעל"ט

שנאמר וירא את העגלות אשר שלח יוסף ולא נאמר אשר שלח פרעה, ויש לבאר מה שנתן דווקא סימן זה שעסק בפר' עגלה ערופה, וגם יל"ב דהיתכן דלא האמין יעקב לשבטים באמרום שיוסף חי ורק כאשר ראה את הסימן מהעגלות אז ותחי רוח יעקב אביהם.

ואפ"ל בדרך דרוש, בהקדם מה שאמרנו במק"א לבאר דברי הגמ' בעירובין (דף ק' ע"א) בנתערב מתן ד' במתן א' רבי אליעזר אומר ינתנו במתן ד' ורבי יהושע אומר ינתנו במתנה אחת, א"ל רבי אליעזר הרי הוא עובר על כל תגרע, א"ל רבי יהושע הרי הוא עובר על כל תוסיף וכו' עי"ש בסוגי', וראוי

בפרשתן (מ"ה, כ"ד) וישלח את אחיו וילכו ויאמר אליהם אל תרגזו בדרך, ופרש"י אל תרגזו בדרך אל תתעסקו בדבר הלכה שלא תרגזו עליכם הדרך. והיא מגמ' תענית (דף י' ע"ב) א"ר אליעזר אמר להם יוסף לאחיו אל תתעסקו בדבר הלכה שמא תרגזו עליכם הדרך וכו' עי"ש. נודע מה שמקשים העולם מדוע לא הזהירם יעקב גם כן על כך.

ולהלן (שם פסוק כ"ז) וידברו אליו את כל דברי יוסף אשר דיבר אליהם וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אותו ותחי רוח יעקב אביהם, ופרש"י את כל דברי יוסף סימן מסר להם במה היה עוסק כשפירש ממנו בפרשת עגלה ערופה, וזהו

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דבות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר משה בן מוה"ר שמואל רפאל רייך ז"ל

ת.נ.צ.ב.ת.

לכאר שורש סברת פלוגתתם במאי קמיפלגי.

ובתוס' שם (ד"ה מתן) הקשו דלית עשה דמתן דם ולידחי לאו דבל תוסיף, ותירצו דלא דמי כלל לכלאים בציצית דהכא ע"י פשיעה הוא בא והיה יכול להתקיים בלא דחיית הלאו, עי"ש. והנה קו' התוס' הוא רק אליבא דרבי יהושע דס"ל דינתנו במתנה אחת ופריך לרבי אליעזר שאם נותן ד' עובר על בל תוסיף, ע"ז הקשו התוס' דעשה דמתן דם יהא דוחה לל"ת דבל תוסיף, אבל לרבי אליעזר דפריך לרבי יהושע דבנותן רק א' עובר על בל תגרע, לא קשה ניתי עשה דמתן דם ונידחי לל"ת דבל תגרע, וכן מבואר במהרש"א שם יעו"ש, דהרי בזה אין קיום העשה גורם לביטול הל"ת וכה"ג אין ראוי לומר דין עדל"ת.

והמפ"ה הקשו (עי' שעה"מ פ"ג מהל' נדרים ה"ו. טורי אבן ר"ה דף כ"ח ע"א) מסוגי' הגמ' בזבחים (דף צ"ז ע"ב) בהא דכתיב כל אשר יגע בבשרה יקדש, יקדש להיות כמוהא כיצד אם פסולה היא תפסל ואם כשרה היא תאכל כחמור שבה, אמאי וניתי עשה ולידחי את ל"ת (פרש"י ניתי עשה דואכלו אותם דכשירה, ולידחי ל"ת דלא תאכל דפסולה, ואע"ג דאיכא ל"ת באכילת פסולין כדאמרינן בפסחים (דף כ"ד ע"א) כל שבקודש פסול בא הכתוב ליתן ל"ת על אכילתו), ולפי"ד התוס' דכשבא ע"י פשיעה אין עדל"ת, א"כ מאי פריך הרי עשה זו בא ע"י פשיעתו שלא שמר כראוי את בשר קודש שלא יגע בבשר אחר, וכיון דהיה יכול לקיים העשה דאכילת קדשים בלא דחיית הלאו אם לא שפשע, בכה"ג לא אמרינן עדל"ת.

עוד הקשו ממ"ד כגמ' כתובות (דף מ' ע"א) דאמרינן לגבי אונס דאם נמצא בה דבר ערוה או שאינה ראויה לבא בישראל אינו רשאי לקיימה שנא' ולו תהיה לאשה אשה הראויה לו, אמר רב כהנא אמריתא לשמעתיא קמיה דרב זביד מנהרדעא ניתי עשה ונדרחה ל"ת, אמר לי היכא אמרינן ניתי עשה ונידחי ל"ת כגון מילה בצרעת

דלא אפשר לקיומיה לעשה, אבל הכא אי אמרה דלא בעינא מי איתיה לעשה כלל, פרש"י השתא נמי מלמדוין אותה לומר איני רוצה ועי"ש בתוס', ואי נימא דבעשה הבא ע"י פשיעה לא שייך עדל"ת, א"כ מה קשיא ליה הלא הרי כל האי עשה דאונס ע"י פשיעתו בא, וכתבו האחרונים דצ"ל דהתוס' בעירובין ס"ל דהוא מן סוגיות החלוקות, אם עשה הבא ע"י פשיעה דוחה ל"ת.

ואמרתו מכבר די"ל דאה"נ בהא גופא פליגי רבי אליעזר ורבי יהושע, דעל כן לא חש ר"א לדברי ר"י דאמר כשנתת עברת על בל תוסיף, משום דס"ל דגם בעשה הבא ע"י פשיעה עדל"ת ואתי עשה דמתנות ודחי ל"ת דבל תוסיף, ומ"מ פריך לרבי יהושע כשלא נתת עברת על בל תגרע, דלענין בל תגרע לא שייך לומר בזה עשה דוחה ל"ת כנ"ל. ואולם רבי יהושע ס"ל דאין עשה שע"י פשיעה דול"ת לכך מקשה לר"א כשנתת עברת על בל תוסיף, דכל כה"ג דבא ע"י פשיעה לא שייך עדל"ת, ודו"ק. ושמחתי באומרים לי שכ"כ בשו"ת בית יצחק (או"ח סי' צ"א אות ב) דבזה פליגי ר"א ור"י אי עשה שבא ע"י פשיעה דול"ת, עי"ש. וכמו"כ ביאר עד"ז בס' עוד יוסף חי (לר"י זרקא, נפטר תקנ"ח, והחיד"א מזכירו בספריו) בעירובין שם דר"א ור"י פליגי בהא.

והנה יל"ב מה שנחלקו אם עשה שע"י פשיעה דוחה ל"ת, עפי"מ שכתבו המפ"ה (שו"ת מהר"ש ח"ז ס' פ"ו) הטעם דעשה שע"י פשיעה אינו דול"ת, דלכאוף נהי דחלות העשה נגרם מחמת פשיעתו, מ"מ סו"ס עתה עומד בפניו מ"ע לעומת ל"ת ומהיכי תיתי שלא יהא העשה דוחה לל"ת. אלא דהנה בטעם דעדל"ת י"ל שהוא משום דאי בירושלמי (גיטין פ"ז ה"ג, הובא בש"ך חו"מ סי' כ"א) דאונסא כמאן דעביד לא אמרינן ואונסא כמאן דלא עביד אמרינן. לכך במקום דאיכא מ"ע ולנגדו עומד ל"ת, אם ימנע מקיום העשה אף דלא עבר על הל"ת מ"מ נתבטל העשה דאע"פ שנאנס מחמת הל"ת

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ד נתן אריה ליב בן מוה"ד אלימלך הלוי בלומענבערג ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

והכל נגרר בתר מעיקרא שהוא הסיבה והגורם לתוצאה, ולכן המעשה שבסוף נגרר אחר ההתחלה, ולכן כיון דתחילתו בפשיעה חייב, ומ"ד דהוי כאונס ס"ל דבתר מעשה דהשתא אזלינן, וכיון דלבסוף הוי אונס פטור, עי"ש.

מעשה י"ל דבכך נחלקו הסוגיות בדין עשה הבא ע"י פשיעה, דאם תחילתו בפשיעה וסופו באונס הו"ל אונס, והיינו משום דבכל דבר אזלינן בתר עכשיו ולא איכפת לן מה דמעיקרא היה בפשיעה, א"כ אפי' עשה הבא ע"י פשיעה דוחה ל"ת, כיון דסו"ס עתה הרי הוא אונס מכח העשה, אבל אם תחילתו בפשיעה וסופו באונס נידון כפשיעה, משום דאזלינן בתר ההתחלה, א"כ כיון דמעיקרא העשה בא מחמת פשיעה אינו דוחה ל"ת, ודו"ק.

והנה התוס' ביבמות (דף ה' ע"ב) הקשו למ"ל לילף עדל"ת מכלאים לציצית, נילף לה משריפת קדשים מדאיצטריך קרא לומר דלא דחי יו"ט משום דיכול להמתין עד למחר ולשרפה מכלל דבעלמא דחי, ותירצו דהתם איצטריך קרא שלא תאמר דדחי משום דאפי' אוכל נפש שרי, ולמ"ד נדרים ונדבות אין קרבין ביו"ט, לא איצטריך קרא, אלא אליבא דמ"ד קרבין, עי"ש. הרי דלמ"ד נדרים ונדבות אין קרבין ביו"ט, לדידיה שפיר יש ללמוד דין עדל"ת משריפת קדשים.

עפי"ז כתבו המפוי' לתרין קושית המהר"ם (שבת דף כ"ה ע"ב) דלפימ"ש רש"י בשיטת בית שמאי דפוטרין סדין בציצית דס"ל דלא דרשינן סמוכין דכלאים בציצית. דא"כ מנא להו דעדל"ת, דהרי כל האי מילתא דעדל"ת ילפינן ביבמות (דף ד' ע"ב) מהך סמיכות, (ראה בהגהת יעב"ץ ויפה עינים שם שציינו לירושלמי דס"ל דמאן דלא דריש סמוכין גם במשנה תורה לא דריש, ועיין לכ"ק אאמו"ר זצללה"ה בישראל סבא סוף גליון י"א, שציינן בזה דכן משמע במ"ש רש"י שבת, דף כ"ה ע"ב, ומנחות דף מ' ע"א, דב"ש פוטרין סדין בציצית דלא דריש סמיכות דכלאים בציצית), ותירצו דב"ש לשיטתם דאית להו כביצה (דף י"ט ע"א) דנדרים ונדבות אין קרבין ביו"ט, וא"כ שפיר מצינן למילף דין עדל"ת משריפת קדשים (עי' בזה במהר"ם ברבי ביבמות שם, שו"ת תורת חסד ח"א סי' ג"ב אות ב', חידושי ר"ע הילדסהיימר ביבמות שם, חידוד ופלפול אות

הרי אונסא כמאן דעביד לא אמרינן, משא"כ אם יקיים העשה ויעבור על הל"ת נמצא דקיים העשה והל"ת, שהעשה קיים והל"ת נחשב ג"כ כמי שלא עבר עליו שהרי מחמת אונס העשה עבר עליו ואונסא כמאן דלא עביד אמרינן, (וכן ביאר כ"ק אאדמו"ר זי"ע בילדותו ראה ישראל סבא גליון ע').

מעשה י"ל דתינח בכל עשה שעומד נגדו ל"ת חיוב המ"ע משוי ליה להיות אונס על הל"ת וכיון דאונסא כמאן דלא עביד העשה דול"ת, אבל היכי דחיוב המ"ע בא ע"י פשיעה ולולי פשיעתו לא היה מוטל עליו המ"ע, בזה לא שייך לומר דהוי אונס על הל"ת מחמת העשה, דהא באמת לא היה מתחייב כלל בעשה זו דרק פשיעותו גרמה לו, לכך בעשה שבא ע"י פשיעה אין דנין על הל"ת לומר אונסא כמאן דלא עביד, לכך אינו דוחה ל"ת, ודו"ק, (וכ"כ בחתן סופר ערך שער המקנה והקנין, מהב"ע אות נ"ב, וכ"ה בעולת שלמה בזבחים שם).

ואמנם י"ל דדב"ז תליא בהא דפליגי תרי לישנא בנמ" ב"מ (דף מ"ב ע"א) בדין תחילתו בפשיעה וסופו באונס אם הוי כאונס או כפשיעה, דאי תחילתו בפשיעה וסופו באונס פטור, משום דאזלינן בתר סוף המעשה והוא הקובע, א"כ אף בעשה שבא ע"י פשיעה סו"ס עתה כשעומד בפניו העשה לעומת הל"ת הוי אונס על הל"ת מפאת העשה, ולא איכפת לן מה שתחילת חיוב העשה בא ע"י פשיעה, דהרי גם בתחילתו בפשיעה פטרינן היכי דסופו באונס, וא"כ עדל"ת גם כאשר העשה בא ע"י פשיעה. ורק אי תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב, משום דאזלינן בתר מעיקרא, א"כ כל היכא דחיוב העשה בא ע"י פשיעה אע"ג דהשתא הוי אונס עליה, מ"מ הואיל ומעיקרא בפשיעה בא לא נחשב כאונס, לפי"ז י"ל דהיי"ט דאין עשה שבא ע"י פשיעה דוחה ל"ת, ודו"ק.

וכ"ק אאדמו"ר זצללה"ה (בדרוש לפר' בא, גרפס ב"ם גליון כ"ב) ביאר בהא פלוגתא בדין תחילתו בפשיעה וסופו באונס אם הוא כאונס או כפשיעה, דתליא במה שחקרו האחרונים (עמרת זקנים המצורף לס' אילה שלוחה, ערך אין המצוה נקראת אלא ע"ש גומרה, ברכת אהרן עמ"ס ברכות מאמר ט"ז) אי בכל דבר אזלינן בתר ההתחלה או בתר סוף, דמ"ד דהוי כפשיעה ס"ל דבכל דבר ההתחלה הוא העיקר,

ד', אוריין תליתאי מער' עדל"ת אות ג').

והנה אם ילפינן עדל"ת משריפת קדשים, מוכח דגם עשה הבא ע"י פשיעה דול"ת, שהרי עשה דשריפת קדשים בא ע"י פשיעה, שהרי פשע בכך שהותיר חוץ לזמנו ועבר על לא תותירו וגו', ואפ"ה איצטריך קרא דלא אמרינן עדל"ת לשרפה ביו"ט, ושמעינן מינה דבעלמא בכה"ג עדל"ת, אבל אי ילפינן עדל"ת מכלאים בציצית, י"ל כמ"ש התוס' דרק בכה"ג שלא בא העשה ע"י פשיעה דול"ת.

האמנם דבמנ"ח (מצוה קמ"ב אות ה', ומצוה קמ"ג אות ג') כתב, דעשה דשריפת קדשים לא הוי עשה שע"י פשיעה, דעשה שע"י פשיעה לא מיקרי רק אם היה יכול לקיים העשה בלא פשיעה ואירע שבא לידו ע"י פשיעה, כגון בההוא שנתערב מתן ד' במתן א' שאילולי פשיעתו היה מקיים זריקת המתנות כדין, ורק ע"י שפשע שנתערבו הדמים בהא ס"ל לתוס' דלא דחי לל"ת, אבל בעשה שמעיקרא כל עניינה וקיומה הוא באופן שהיה פשיעה בההיא שפיר דול"ת ע"י"ש, (והמהדירים ציינו שכ"כ הגרע"א בדרו"ח ועוד ע"י"ש).

ואולם לאו כו"ע ס"ל הכי, דהנה בכפ"ת ביומא (דף פ"ו ע"ב) בהך דגדולה תשובה שדוחה ל"ת שבתורה הביא מה שהקשו דמאי אולמא דתשובה והרי כן הוא המדה בכל התורה דעדל"ת, והביא (בסו"ד) מחתנו וגיסו הרב רבי משה גלאנטי דהרבנותא לגבי תשובה כיון דתשובה הו"ל עשה שע"י פשיעה ובכה"ג אין עדל"ת, ולזה אמר דגדולה תשובה שאפ"ה דוחה ל"ת ע"י"ש. הרי דס"ל דהגם דמצות תשובה כל קיומה רק על ידי שחטא, וא"א לקיימה זולת הפשיעה, אפ"ה הו"ל בכלל עשה שע"י פשיעה שאינו דול"ת (לולי גדולתה של תשובה), וכן ממה שהקשה הגמ' בכתובות שם גבי עשה דלו תהיה לאשה מוכח להדיא דגם עשה שע"י פשיעה דוחה ל"ת כנ"ל. ושו"ר מה שציינן בזה אריכות בשד"ח בחלק כללים מערכת ע' כלל ל"ט, (ח"ה דף קמ"ו טו"ב וטו"ג).

ושמחתי שבס"ד מצאתי בשד"ח (שם כלל פ"ו, דף קכ"ו טו"ד) שכתו"ד הביא מספר חקרי הלכות בשם אביו כדברינו הנ"ל, דאם ילפינן לעדל"ת משריפת קדשים גם עשה הבא ע"י פשיעה דול"ת, דהרי כל נותר בא בפשיעה, ע"י"ש באריכות, ושו"ר

שכ"כ גם בעטרת זקנים המצורף לספר אילה שלוחה (מערכת אין איסור חל על איסור) ובצרור החיים (שער התערוכת פ").

והנה בהסכמת המהרש"ם לס' תפארת מנחם עמ"ס יבמות, הביא שנשאל האידך ילפינן עדל"ת מכלאים בציצית, לרבי ישמעאל דס"ל במנחות (דף כ"ח ע"א) דציצית ד' מצות הן, הרי י"ל דשאני ציצית דהוי ד' מצות ולכך אלים ודחי לל"ת, ומנלן ללמוד מינה לכל מצות שבתורה, (וכן עורר בזה בשו"ת חלקת השדה עמ' כ"ג) יעו"ש. וע"ד פלפול י"ל דאה"נ אי ציצית הוי ד' מצות, לא מצינן למילף עדל"ת מכלאים בציצית, וילפינן לה משריפת קדשים כמ"ש התוס', נמצא דאי ציצית מצוה אחת הוא שפיר ילפינן מינה דעדל"ת, אבל אי ד' מצוות הם הא דעדל"ת ילפינן לה משריפת קדשים, ודו"ק.

בשו"ת חלקת השדה (בתשובה בריש הספר דף כ"ג ע"א) ביאר פלוגתא התנאים במנחות שם אי ד' ציצית מצוה אחת הן או ד' מצוות, די"ל דתליא בפלוגתת ר' יאשיהו ור' יונתן אם לחלק צריך קרא ובלא"ה שניהם כאחד במשמע, או דכל אחד ואחד בפני עצמו במשמע עד שיפרט לך הכתוב יחדיו, דהנה אמרה תורה גדילים תעשה לך על ארבע כנפות כסותך וגו' וא"נ דבעינן קרא לחלק א"כ המצוה דיקא בכל ארבעתן כאחד, משא"כ א"א דלחלק לא צריך קרא י"ל דכל ציצית הוה מצוה בפנ"ע.

העולה מזה דאי לחלק צריך קרא, א"כ ציצית מצוה אחת הם ושפיר ילפינן דעדל"ת מכלאים בציצית, וממילא דעשה הבא ע"י פשיעה אינו דול"ת, אבל אי לחלק לא צריך קרא, וציצית ד' מצות א"כ לא ילפינן דין עדל"ת מכלאים בציצית אלא משריפת קדשים, וממילא שמעינן דגם עשה הבא ע"י פשיעה דול"ת.

*

והנה כתבו המפ"ו דמה שנחלקו השבטים על יוסף לומר המלוך תמלוך עלינו אם משול תמשול בנו כאמור בריש פר' וישב, דהשבטים טענו נגדו על חלומותיו ועל דבריו באמרו כי הוא אשר ימלוך עליהם, שלא יתכן שיהא מלך עליה דכיון שיוסף בא מביאה פסולה, שהרי יעקב נשא את רחל

משום דס"ל כר' יונתן דמשמע שניהן כאחד ומשמע כל א' וא' בפני עצמו עד שיפרוט לך הכתוב יחדיו כדרך שפרט בכלאים, וכיון דבלא יחדיו כל א' לעצמו משמע, תו אין מקום לטעות ולומר דעד דמקדש והדר בעיל, משא"כ ר' יוחנן ס"ל כר' יאשיה דמשמע שניהן כאחד וצריך קרא לחלק, ולכן אמרינן דלמא עד דמקדש והדר בעיל.

נמצא דהך אם הותרו ליעקב ב' אחיות תלוי בכך אם לחלק צריך קרא, דלר' יאשיה דלחלק צריך קרא אין ללמוד קידושי כסף מכי יקח דדילמא עד דמקדש והדר בעיל, וי"ל דקידושי כסף רק מדרבנן, ולא נתקדשה רחל ראשונה, נמצא דהיה פגם במה שהוסיף אח"כ לקחת את רחל, אבל לר' יונתן דלחלק לא צריך קרא שפיר מהני קידושי כסף מה"ת, וא"כ כבר נתקדשה רחל ראשונה בשכר עבודה, ושפיר י"ל כדברי המהרש"א ולא היה שום פגם בב' אחיות, אתוד"ק.

והנה יל"ע מפנ"מ חשש יוסף שאם יתעסקו בדבר הלכה ירגו עליהם הדרך, והלא השבטים כשחזרו ליעקב אבינו היו עוסקין בדבר מצוה, שהיו צריכין להביא מזון להאכיל נפשות יעקב ובניו והו"ל שלוחי מצוה, וכמו"כ היו עוסקים במצות כיבוד אב לילך בשליחותו לשבור לו מעט אוכל, והרי א"ר אלעזר בפסחים (דף ה' ע"ב) דשלוחי מצוה אינן ניזוקין, וא"כ מפני מה נתיירא יוסף שאם יתעסקו בדבר הלכה ירגו עליהם הדרך, ובפרט דהך מימרא בתענית שלא יתעסקו בדבר הלכה ר' אלעזר גופיה קאמר לה, דאיהי מרא דהך מימרא של"מ אין ניזוקין.

ואפ"ל בהקדם מ"ש בישמח משה (פר' שלח) בהא דאי' בשו"ע או"ח (סי' רמ"ח ס"ד) לענין האיסור להפליג ג' ימים סמוך לשבת ואם הולך לדבר מצוה מותר, כתב הרמ"א יש אומרים כל מקום שאדם הולך לסחורה חשוב דבר מצוה ואינו חשוב דבר הרשות רק כשהולך למייל, עיי"ש, ויש לבאר סברתם דהוי כדבר מצוה עפ"י משאחז"ל (כתובות דף ג' ע"א) איזה עושה צדקה בכל עת זה הזן בניו ובנותיו וכו', ועל כן ההולך לצורך פרנסת ביתו הוא בכלל דבר מצוה.

ואמנם לפי"ז צריך לבאר סברת החולקים דס"ל דלצורך פרנסה אינו הליכה של מצוה (עי"ש בב"י

באיסור שתי אחיות, ולכך אינו הגון למלכות, כדכתיב מקרב אחיך תשים עליך מלך ודרשינן (ב"ק דף פ"ח ע"א) ממובחר שבאחיך, (וראה ביכמות דף ע"ו ע"ב, דא"ל דואג האדומי לשאול עד שאתה משאיל על דוד אם הגון הוא למלכות אם לאו שאל עליו אם ראוי לבוא בקהל מ"ט דקאתי מרות המואביה וכו'), וה"נ ביוסף שבא מביאת איסור אינו ראוי למלוך (עיי' בגין דוד פר' וישב אות כ"ג).

אך באמת היה ליעקב היתר בלקיחתו, וכנודע מש"כ המהרש"א (יומא דף כ"ח ע"ב) דהא דיעקב נשא את רחל ולא חשש לאיסור שתי אחיות, משום דרחל נתקדשה לו ראשונה בהיתר בעבודת שבע שנים, ושוב נתקדשה גם לאה בביאה בערמת לבן, ולא הוציא אחת מהן משום דבר שעתידה לתורה לאסור דא"כ היו שתיהן נאסרות עליו מחמת אחות אשתו.

וכ"ק אאדמו"ר זצ"לה"ה (שפ"ח לימ"ג ח"ב, יום ג' דסוכות) העיר ע"ז דהא מילתא דהותרו ליעקב ב' אחיות כיון שקידושי רחל חלו ברישא בשכר עבודה דהיינו קידושי כסף, ניחא רק א"נ דקידושי כסף הו"ל קידושי גמורים מה"ת, אבל לשיטת רבותיו של רש"י (כתובות דף ג' ע"א) דקידושי כסף מהני רק מדרבנן, ונודע מ"ש הרמב"ם ריש הל' אישות דקידושי כסף מדברי סופרים, א"כ מה"ת לא נתקדשה רחל כלל, וא"כ תו א"א לומר דכאשר נתקדשה לאה בביאה היאך הותר לו אח"כ לקחת את רחל, כי הלא עדיין לא נתקדשה רחל כלל.

ובגמ' קידושינן (דף ט' ע"ב) בביאה מנ"ל א"ר יוחנן דאמר קרא בעולת בעל מלמד שנעשה לה בעל ע"י בעילה וכו', ופריך בגמ' כעורה זו ששנה רבי ובעלה מלמד שנקנית בביאה, אי מהתם הו"א עד דמקדש והדר בעיל. והנה הא דילפינן בריש קידושינן (דף ב' ע"ב) קידושי כסף מכי יקח בגז"ש קיחה קיחה משדה עפרון, אתיא רק רי ילפינן ביאה מובעלה ולא אמרינן דעד דמקדש והדר בעיל, א"כ שפיר שמעינן מכי יקח קידושי כסף, אבל אם לא ילפינן מובעלה די"ל דעד דמקדש והדר בעיל, מהאי סברא גופא אין ללמוד גם לענין קידושי כסף, וממילא דקידושי כסף גרידא לא מהני מה"ת.

והרשב"א שם ביאר שיטת רבי דיליף מובעלה ולא חייש להא דלמא עד דמקדש והדר בעיל,

על מה עשה להם ה' ככה שיצטרכו לירד מצרימה לשבור בר, והתנוציץ בהם הרהורי חרטה על מה שדנו את יוסף בחומר הדין, דהגם שעדיין סברו דהצדק עמם דיוסף אינו ראוי למלוכה וכנ"ל, מ"מ נתחרטו על שלא ענשוהו מתוך רחמים, [על דרך שפירשו במאה"כ (מב, כא) ויאמרו איש אל אחיו אבל אשמים אנחנו על אחינו אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו על כן באה אלינו הצרה הזאת, ובפסקיתא זוטרתא, מלמד שהיה מתחבט לפני רגלו של כל אחד ואחד כדי שיתמלאו עליו רחמים ולא נתמלאו עכ"ל. וברמב"ן שחשבו שחטאו במה שנתאכזרו ולא בגין המכירה עיי"ש וכעיי"ז בספורנו ובאור החיים הק' ועוד]. ובגין כך חששו שהליכתם לא נחשב למצוה כי בגין שהריעו מעשיהם קפחו פרנסתם, נמצא דתחילתו בפשיעה דכה"ג אינו דול"ת דלא נחשב למצוה.

ומהי"ט גם מה שהלכו בציווי של יעקב אביהם, סברו שמצות כיבוד אב נחשב להם כעשה שבא עיי"ש פשיעה כי כל זאת נצמח מן עבירה, שהרי לולי שחטאו במכירת יוסף לא היו הדברים מתגלגלים שיצטרכו לרדת בציווי אביהם למצרים, וזה כאמור"ל (שבת דף י' ע"ב) בשביל שני סלעים כלי מילת נתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים, וכיון דשורש הדבר נצמח מן עבירה סברו שלא נחשב להם למצוה ולא שייך בהם הך דשלוחי מצוה אינו ניזוקין.

ומעתה א"ש, דכל זמן שהשבטים היו עומדים בסברתם במה שדנו את יוסף דאינו ראוי למלוכה, כי בא מביאה פסולה דס"ל דלא חלו קידושי רחל בעבודת שבע השנים דקידושי כסף אינו מה"ת, דמ"ש כי יקח וגו' היינו דמקדש והדר בעיל דלחלק צריך קרא, וא"כ לפי"ז ד' ציצית מצוה אחת הם, ושפיר ילפינן עדל"ת מכלאים בציצית, ומינה דאין עשה שע"י פשיעה דוחה ל"ת, והיינו דמצוה הנצמחת ע"י עבירה אינו נחשב למצוה, לכן לא היה צורך להזהירם שיזהירו בדרכם, דמעצמם ידעו שלא לסמוך על הגם דכל הדרכים בחזקת סכנה, ובוודאי שלא ישקיעו עצמם בעיון התורה.

אולם כעת כאשר נוכחו לראות כי הצליח ה' דרכו של יוסף ועלה לגדולה, ומתחיל להתקיים חלומותיו, א"כ בהכרח דאין בו פגם כלל, כי באמת שפיר חל קידושי רחל תחילה בעבודת ז' השנים,

שכ"ה דעת הר"ף והרא"ש, ובפמ"ג א"א סקט"ו נקט שכן דעת השו"ע, ואמאי לא ס"ל דהוי בכלל דבר מצוה, וי"ל עפמ"ד בברכות (דף ל"ה ע"ב) דס"ל לרשב"י דבאין עושין רצונו של מקום נאמר ואספת דגנך בעצמך, וכשעושין רצונו של מקום מלאכתו נעשה על ידי אחרים, מבואר מזה דמה שהאדם נזקק לעמול בעצמו להביא טרף לביתו, הוא מאחר ואין עושה רצונו של מקום בשלימות, כי אילו היה עושה רצון קונו בשלימות היתה פרנסתו מזומנת ללא טרחא, וכן איתא בקדושין (דף פ"ב ע"א) ראית מימך חיה ועוף מתפרנסין בצער וכו', אלא הרעותי את מעשי וקפחתי את פרנסתי וכו', הרי דמה שצריך האדם לטרוח אחר מזונותיו נתהוה ע"י החטא, וי"ל דמש"ה ס"ל להנך דיעות דעסק הפרנסה לא מקרי דבר מצוה, כי ראוי היה שיהא מלאכתו נעשית ע"י אחרים, ורק החטא הוא שגרם שיצטרך לעמול לפרנסה, והו"ל דבר מצוה שנצמח מן עבירה דכל כה"ג הוא כעין מצוה הבאה בעבירה, עכתו"ד עיי"ש.

הרי דב' השיטות בשו"ע אם כאשר האדם הולך לסחורה חשוב דבר מצוה, פליגי בכך אם קיום מצוה שנצמח מן עבירה הו"ל מצוה או דהו"ל כעין מצוה הבאה בעבירה. ואפ"ל דתליא בכך אם עשה הבא ע"י פשיעה דול"ת, דאי עשה שע"י פשיעה אינו דול"ת, והיינו דאזלינן בתר ההתחלה דהיתה בפשיעה, דתחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב, א"כ לפי"ז ההולך לצורך פרנסה אינו בגדר הולך בדבר מצוה, דאע"ג דעתה ההליכה לפרנסה הו"ל מצוה, מ"מ כיון דלולי החטא לא היה צורך בכך לא נחשב בכלל דבר מצוה ואזלינן בתר ההתחלה. אבל אם גם עשה שע"י פשיעה דול"ת דאזלינן בתר השתא, דתחילתו בפשיעה וסופו באונס פטור משום דאזלינן בתר עכשיו, א"כ גם ההולך לצורך פרנסה הו"ל הולך בדבר מצוה, אע"ג דאם היה זוכה פרנסתו באה אליו, מ"מ אין דנין לפי סיבה הגורמת, אלא אין למצוה אלא מקומו ושעתו, וכיון שכעת זקוק לפרנסת ביתו שהוא מצוה, וממילא גם לצאת לפרנסה הו"ל בכלל דבר מצוה, ודו"ק.

והנה אי נימא דכשעוסק בצרכי פרנסה אינו בגדר מצוה, דהו"ל כעשה שע"י פשיעה, י"ל לפי"ז דהשבטים בענוותנותם החלו לפשפש במעשיהם

מהשתרע, והארכנו בזה במק"א. ובס' מאה שערים (שער ל"ד) כתב דהך מילתא אם בדאורייתא שייך לכתחילה ודיעבד, תליא בדין כל מילתא דאמר רחמנא לא תעביד אם עבד מהני, דפליגי בה אב"י ורבא (תמורה דף ד' ע"ב), דלאב"י אי עביד מהני, ולרבא לא מהני, ד"ל בטעמו של רבא דלא מהני משום דמה שאמרה תורה שלא לעשות בהכרח שהוא אפי' בדיעבד כיון דלא שייך לחלק בתורה בין לכתחילה לדיעבד, אבל אב"י ס"ל דשייך לומר דלא אמרה תורה רק לכתחילה ולא בדיעבד, לכך בדיעבד אי עביד מהני.

והוכיח הכי מדברי הרשב"א בקידושין (דף ס"ז ע"ב), דבגמ' שם קבעי מגלן דאין קידושין תופסין בעריות, דאמר רבי חייא בר אבא אמר ר' יוחנן, ומטו בה משום דרבי ינאי, ורב אחא בריה דרבא ומטו בה משום רבי יוסי הגלילי, אמר קרא ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר, לאחרים ולא לקרובים (דהוסיף הכתוב לומר לאיש "אחר" להורות דרק לאחר יכולה להתקדש ולא לקרובים דלא חל בהן קידושין), מתקיף לה רבי אבא ואימא לאחר ולא לבן (דמאחר דלא פירשה התורה נימא דמ"ש אחר ממעט רק את בן בעלה שגירשה שאסורה עליו משום אשת אב, אבל לשאר קרובים לא מיעטה התורה), בן בהדיא כתיב ביה לא יקח איש את אשת אביו (דכיון דכתיב לא יקח ש"מ דאין קידושין תופסין בה), אחר למה לי ש"מ לאחרים ולא לקרובים. ואימא אידי ואידי לבן הא לכתחילה והא דיעבד (פירש"י, כלומר לא יקח לאו שלא יהיו לו בהן קידושין דיעבד קאמר, אלא אוהרה שלא יקדשנה, ומיהו אי קדיש ניהוו קידושין, ואתא האי קרא אחרינא דלאיש אחר לומר דאין בה הויה כלל, ולעולם לבן קאמר דכיון דאמר ולא פירש קרובים אין לך להביא באיסור זה אלא האסור שבכולן שקרוב מן הכל). וכו' ע"ש.

והקשה הרשב"א שם מאי פריך דאי מלא יקח הו"א דרק לכתחילה, הא כיון דלכתחילה אסור גם בדיעבד לא מהני, דכל מילתא דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני, ותירץ דס"ד למילף מאלמנה לכה"ג דאי עביד מהני כדגלי קרא כדילפינן בגמ' תמורה מדכתיב לא יחלל זרעו (פרש"י דמשמע חללים הוא עושה ואינו עושה ממזרין אלמא תפסי קדושין), הרי דנקט הרשב"א בפשיטות דאי אמרינן דאי עביד לא מהני אין מקום לחלק בין

דקידושי כסף מה"ת דאין לומר דעד דמקדש והדר בעיל דלחלק לא צריך קרא, א"כ לפי"ז ד' ציצית ד' מצוות הם, וממילא דאין ללמוד עדל"ת מכלאים בציצית אלא משריפת קדשים, ומינה דגם עשה הבא ע"י פשיעה דול"ת, והיינו דאזלינן בתר השתא ולא בתר הגורם דמעיקרא, וא"כ הליכתם לשבור בר הו"ל הליכה בדבר מצוה, וי"ל דאין להם לחשוש מלעסוק בתורה שהרי שלוחי מצוה אינם ניזוקין. לכך דווקא עתה הוצרך להזהירם שלא יתעסקו בדבר הלכה, והיינו משום דהו"ל שכיח הויקא דכה"ג לא אמרינן דשלוחי מצוה אין ניזוקין כדאמרינן בפסחים שם, ודו"ק.

*

והנה אי' בתנדב"א (רבה, פ"ה) כיון שבא יעקב מבית לבן ונמכר יוסף היה בוכה ומתאבל עליו עשרים ושנים שנה שנא' ויקרבו כל בניו וכל בנותיו לנחמו וגו' ויבך אותו אביו, וכי על יוסף היה בוכה אלא אמר שמא נתחייבתי על שנשאתי שתי אחיות וכו', ע"ש, והיינו כי כשראה יעקב שבא עליו צרת יוסף פשפש במעשיו ותלה הדבר במה שהיה בו פגם בלקיחת ב' אחיות שעתידה תורה לאוסרן, ועל כך היה יושב ובוכה שיסור עוונו וחטאתו תכופר.

והנה במשנה בסוטה (פ"ט מ"ה) לענין מצות עגלה ערופה דכתיב ביה והורידו זקני העיר ההוא את העגלה אל נחל איתן אשר לא יעבד בו ולא יזרע שם וערפו שם את העגלה בנחל, וקאמר במתני' שם ומורידין אותו לנחל איתן, ואיתן כמשמעו קשה אע"פ שאינו איתן כשר, וכתב רע"ב שלא נאמר איתן לעיכובא אלא למצוה, ובתפארת ישראל (שם אות י"ג) הקשה מזה על מש"כ התוס' בגיטין (דף ג' ע"ב) דבדאורייתא לא אשכחן חילוק בין לכתחילה ודיעבד, דהלא כאן נאמר איתן והוא רק לכתחילה ולא לעיכובא, ע"ש. וכ"ה במהרצ"ח שם, אולם בתוס' רעק"א ציין לדברי הספרי דיליף דאין איתן מעכב מדאמה"כ בתר הכי את העגלה בנחל (והאי בנחל מיותר), ש"מ שאינו מעכב, וכ"כ בתורת הקנאות שם, ובתפארת ציון כתב עוד דמדהזייר הכתוב אשר לא יזרע שאסור לזרוע שם ע"כ דאיתן לאו דווקא, אלא ראוי לזריעה.

והנה נידון אם שייך ענין לכתחילה ודיעבד בדאורייתא הוא מקצוע גדול בתורה וקצר המצע

ומינה דשפיר איכא בתורה דבר שהוא לכתחילה ואינו מעכב בדיעבד. אבל אי לא צריך קרא לחלק, ודם הפר והשעיר לא היו מעורבין, א"כ צריך הם להא דעולין אין מבטלין זא"ז, ולא אייתר הם לדרוש דבהוייתן יהא, וע"כ הא דלא מהני פדיון לבכור משום דכ"מ דארל"ת א"ע לא מהני, ומינה דבדאורייתא לא שייך ענין שהוא רק לכתחילה ואינו מעכב בדיעבד.

מעתה יבואר הא דנחה דעתו של יעקב דווקא כשרמו לו על ענין עגלה ערופה, כי עד עתה הצטער שכן סבר דצרת יוסף בא עליו בגין שלקח את רחל באיסור, דלא חלו הקידושין בשכר עבודה של ז' שנים, דקידושי כסף אינו מה"ת, דלא ילפינן מכי יקה דדילמא עד דמקדש והדר בעיל, לכן גם כשכבר נודע לו דיוסף חי עדיין לא נתקררה דעתו, דאכתי בהאי פחדא הוי יתיב דעבר על איסור ב' אחיות.

אבל כאשר שלח לו יוסף סימן שעסקו בפרשת עגלה ערופה דאמרה תורה והורידו זקני העיר ההוא את העגלה אל נחל איתן וגו', וקיי"ל דמ"מ גם אם אינו איתן כשר, ושמעינן לה מהא דחזר הכתוב לומר וערפו שם את העגלה בנחל, או מהא דכתיב אשר לא יזרע, ושמעינן מינה דבלאו הכי הו"א דאיתן מעכב, כי בתורה ליכא לכתחילה ודיעבד, ואתיין מהא דכל מה דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני, ומוכח לה מהא דאפי' בדיעבד לא מהני פדיון לבכור, דאין לומר דשאני התם דכתיב הם דבהוייתן יהא, דזה אינו, דהרי צריך הם ללמוד דעולין אין מבטלין זא"ז, דלא ידעינן לה מדם הפר והשעיר, שהרי לא היו מעורבין דלחלק לא צריך קרא. ומעתה דלחלק לא צריך קרא תו לא שייך לומר דעד דמקדש והדר בעיל, וקידושי כסף מהני מה"ת, ובכך לא היה שום סרך חטא ביד יעקב, לכן אז ותחי רוח יעקב אביהם, ודו"ק.

לכתחילה לדיעבד, עי"ש במאה שערים. וכ"כ בשערי חכמה, לבעל שמן רוקח (שער ט' אות יג), וכ"כ בספר חידושי מהרי"ו (בסוה"ס בחי' עמ"ס זבחים) עיי"ש. נמצא לפי"ז דאי כל מילתא דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד מהני, שפיר י"ל דגם בדאורייתא יש לחלק בין לכתחילה לדיעבד, אבל למ"ד דלא מהני לא מחלקינן בדאורייתא בין לכתחילה לדיעבד, ודו"ק (ועי' לקח טוב ריש כלל ה').

ובסוגיא דכל מה דארל"ת (תמורה דף ה' ע"ב), פריך לאביי דס"ל אי עביד מהני, והרי בכור דאמר רחמנא לא תפדה, ותנן יש להם פדיון ולתמורותיהן פדיון חוץ מן הבכור ומן המעשר, אלמא לא מהני, תיובתא דאביי, אמר לך אביי שאני התם דאמר קרא הם דבהוייתן יהא, ולרבא הם למה לי וכו' ומסיק דלרבא איצטריך הם לימד על הבכור ומעשר שנתערב דמן בכל העולין שקריבין לגבי מזבח, ואביי האי סברא מנא ליה נפק"ל מולקח מדם הפר ומדם השעיר והלא דם הפר מרובה משל שעיר מכאן לעולין שאין מבטלין זא"ז, דתניא ולקח מדם הפר ומדם השעיר שיהיו מעורבין דברי ר' יאשיה, ורבא התם מזה בפני עצמו ומזה בפ"ע, וסבר ליה כר' יונתן דאין מערבין לקרנות. והיינו דר' יאשיה ור' יונתן נחלקו ביזמא (דף נ"ז ע"ב) אי מערבין לקרנות, ותליא אי לחלק צריך קרא או לא, דר' יאשיה לשיטתו דס"ל לחלק צריך קרא, וא"כ כיון דכתיב ולקח מדם הפר ומדם השעיר ואין לנו קרא לחלק א"כ שניהם כאחד במשמע ומערבין לקרנות, ור' יונתן לשיטתיה דס"ל דכל היכא דלא כתיב יחדיו כל אחד בפנ"ע במשמע, וא"כ ה"ה הכא דלא כתיב יחדיו כ"א בפנ"ע משמע ואין מערבין לקרנות.

היוצא מ"ז דאי צריך קרא לחלק ומערבין לקרנות, א"כ ילפינן מדם הפר והשעיר דעולין אין מבטלין זא"ז, ואייתר הם ללמד דבהוייתן יהא, ומוכח דבכל התורה כ"מ דארל"ת אי עבד מהני,

תוכן התורה שנשא כ"ק מרן שליט"א בשוה"ט ליל שב"ק העעל"ט

בתוה"ק בפרשתן (בראשית מה, יב) והנה עיניכם הרואות ועיני אחי בנימין כי פי המדבר אליכם, והגדתם לאבי את כל כבודי במצרים ואת כל אשר ראיתם ומהרתם והורדתם את אבי הנה. וכבר

נתחבטו הרבה לפרש מ"ש 'והנה עיניכם הרואות', הלא הדיבור אין בו ממשות, ואי הכוונה על עצם דיבורו היה לו לומר והנה עיניכם הרואות כי אני המדבר, וכיוצ"ב.

ובהמשך הפסוקים (כה-כו) ויעלו ממצרים ויבואו ארץ כנען אל יעקב אביהם, ויגידו לו לאמר עוד יוסף חי וכי הוא מושל בכל ארץ מצרים, ויפג לבו כי לא האמין להם, וידברו אליו את כל דברי יוסף אשר דיבר אליהם וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אותו ותחי רוח יעקב אביהם. והדקדוקים רבו בהני קראי, מהו שאמרו על יוסף שהוא מושל בכל ארץ מצרים, כלום גדולה הוא אצל יעקב מה שיוסף מושל בארץ הטמאה ומקור הזוהמא, אתמהה. עוד יש לבאר אומרו 'ויפג לבו כי לא האמין להם', מפני מה אכן לא האמין לדבריהם. ובמה הכיר כי דבריהם אמת על ידי מה שראה את העגלות אשר שלח יוסף.

ובמדרש (הובא בחנוכת התורה, ובמתנ"כ על המדרש, וכע"ז פי' בבעלי התוס' בפרשתן) ראה עגלות צב שיביאו הנשיאים למושכן כמה דאת אמר (במדבר ז, כ) שש עגלות צב וכו'. וכע"ז במסורה ב"פ העגלות, הכא וירא את העגלות, ואידך ויקריבו הנשיאים וגו' שש עגלות צב. ותמוה מהו השייכות של עגלות הנשיאים לכאן.

ואפ"ל בזה דהנה אי' במפ' דהטעם שהשבטים דנו את יוסף למיתה היה בגין שהוציא דבתם רעה ודיבר לשון הרע, ואחז"ל כגמ' ערכין (דף ט"ו ע"ב) תנא דבי ר' ישמעאל כל המספר לשון הרע מגדיל עוונות כנגד שלשה עבירות חמורות ע"ז ג"ע שפ"ד וכו' וכו', ועוד שם, רבי אחא ברבי חנינא אומר סיפר אין לו תקנה, שכבר כרתו דוד ברוח הקודש שנא' (תהלים יב, ד) יכרת ה' כל שפתי חלקות לשון מדברת גדולות, באשר לכך סברו השבטים דלא מהני תשובה למי שנכשל בחטא לשה"ר, כמו בעון ג' עבירות החמורות, עיין כפות תמרים (יומא דף פ"ו ע"ב) בשם ס' תאוה לעינים דאין מועיל תשובה למי שנכשל בהנך שלשה עי"ש. ונודע בספר יצירה (פרק א, משנה ג) דברית הלשון מכוון כנגד ברית המעור, מעתה מי שדיבורו פגום סימן הוא שכמו כן כל גופו פגום הוא, בגין כך דנו השבטים את יוסף למיתה שהרי אין לו תקנה בתשובה ורק מיתה הוא אשר יכפר בעדו.

והנה נודע דברי הרה"ק מהרמ"מ מרימנוב זי"ע בביאור מאה"כ (בראשית כב, י) וישלח אברהם את ידו ויקח את המאכלת, וגם מאה"כ אל תשלח ידך אל

הנער ואל תעש לו מאומה, ותוד"ק דהאדם נברא ברמ"ח איברים ושם"ה גידים המכוונים כנגד רמ"ח מצוות עשה ושם"ה לא תעשה, וכשזוכה האדם לזכך עצמו כראוי או אז כל אבר מרגיש בעצמו את המצוה המכוון כנגדה וכל גיד מרגיש את אזהרת הל"ת המכוון כנגדו, ובכך האברים והגידים יכוונו וילמדו את האדם להנהיגו בדרך הישרה והרצויה לדעת אשר יעשו והדרך ילכו בה.

ועל כן אמרו חז"ל (יומא דף כ"ח ע"ב) קיים אברהם אבינו כל התורה כולה, דאברהם בקדושתו כי רבה שיעבד כל גופו להשי"ת עד שאיבריו הורו לו כל מצוות התורה, וכן מפורש במדרש (ב"ר סא, א) ששתי כליותיו של אברהם אבינו נעשו כמין שני רבנים והיו נובעות ומלמדות אותו חכמה, היינו כאמור שכל איבריו הורו לך דרך ה' לשמור מצוותיו וחוקיו.

ועפ"ז ביאר דכאשר אלקים ניסה את אברהם לומר לו קח את בנך וגו' והעלהו שם לעולה, הנה באמת לא היה רצון העליון שישחטוהו, רק לנסותו הילך בתורת ה', ובאשר לכך כאשר רצה אברהם ליקח את הסכין לשחטו סירבה ידו של אאע"ה לעשות כן, משום דבאמת לא היה זה רצונו ית"ש לשחטו ולא יכלה ידו של אברהם אבינו לעשות דבר שלא כרצון הבורא ית"ש, ואמנם אברהם אבינו בגודל צדקתו אשר רצה לעשות רצון קונו כפי שהבין באותו שעה, התגבר בחזקה והתאמץ לצוות את ידו וז"ש וישלח אברהם את ידו, כלומר ששלח ידיו בכח אעפ"י שסירבה בדבר, וע"ז אמר לו מלאך ה' אל תשלח ידך אל הנער, היינו אל תכריח את ידך בכח, וזאת כי 'ואל תעש לו מאומה', שרצון ה' הוא אכן לא לעשות לו מאומה, עכתוד"ק ודפח"ח.

ועל דרך זה נודע מכמה צדיקים שברוב קדושתם לא היה איבריהם מסוגלים לעשות איזה פעולה שהוא נגד רצון השי"ת, (ראה תפילה למשה, פ"ג, ועוד). כי אותם הצדיקים אשר כל הוויתם קודש להשי"ת מתעלים כל אבריהם עד שמרגישים בכל דבר כדת מה לעשות, ומבינים בעצמם בכל דבר האם אסור או מותר טהור או טמא וכדו', ומכ"ש וק"ו שלא יתכן כלל שיצא מפיהם דבר שלא כהלכה, וזה שמצינו בחז"ל (סנהדרין דף כ"ג ע"א) שתמה ר"ל פה קדוש יאמר זה, דהכוונה דכיון דהוא פה קדוש לא יתכן במציאות שיצא ממנו דבר שלא כראוי, והבן.

בענין זה ידועים כמה וכמה עובדות מצדיקי עליון

ומדע, ובכך נתוודע להם דרך הישרה כדת מה לעשות ומה לרחק, והבן.

ועפ"י יבואר דזה שאמר יוסף והנה עיניכם הרואות ועיני אחי בנימין כי פי המדבר מעצמו, כי באמת לא ממני באו הדיבורים כי איני מסוגל לדבר דיבור כרצוני, כי פי הוא קודש לה' ומלא דעת עד שיודע בעצמו מה לדבר, ושפתי ברור ימללו רק ענייני קדושה תורה ומצוות, וממילא בהכרח הוא שלא פגמתי כלל וכלל באחד מאיברי, ובפרט בדיבורי לשון הרע.

ולזה נמי ביקש 'והגדתם לאבי את כל כבודי במצרים ואת כל אשר ראיתם' דייקא, היינו מה שראו כי אין איבריו ואפי' דיבורו פועלים כי אם בעניינים שהם לרצון השי"ת.

וכשעלו השבטים ובאו לפני יעקב אביהם, ויגידו לו לאמר עוד יוסף חי וכי הוא מושל בכל ארץ מצרים, רמזו לו כי יוסף צדיקא הוא שליט על בחי' דיבור, כנודע מהאריה"ק (ספר הליקוטין פר' שמות, פ"ב ד"ה ויגדל, וכן בפר' בא, ד"ה למען שתי; והוא מזה"ק פר' וארא דף כ"ה ע"ב) שבמצרים היה הדיבור בגלות, ושלטה קליפת מצרים בפיהם ובדיבורם של בני ישראל, ולא יכלו להוציא דבר קדושה בפיהם, ולכן נקרא פרע"ה אותיות פ"ה ר"ע, ששלט בפיהם לרעה יעו"ש. וזה שרמזו שיוסף ברוב קדושתו שולט על בחי' הדיבור כי התעלה והתגבר על זוהמת מצרים בחי' פה רע, עד כדי כך שהוא הוא המושל בכל ארץ מצרים.

וכשמע יעקב ענין זה ויפג לבו כי לא האמין להם, היינו שנתעלה יוסף כל כך, עד שגם בהיותו בתוך ערוות הארץ בטומאת מצרים, עלה בידו לשמור עצמו ולהתעלות להיות שליט על הדיבור, ולהיות נשמר בקדושה ובטהרה. עד אשר וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אותו או אז ותחי רוח אביהם, ויתבאר עפ"י מה שהאריך מרן אאדמו"ר זי"ע בשיחות קדשו כמה וכמה פעמים (חורש"י פר' וישלח תשל"ח) בענין חפצי צדיקים שהיה בהם קדושה יתירה, והביא מספר יפה מראה על הירושלמי (גדרים פ"ט ה"א) שכתב אודות מקלו של רבי מאיר שמהפלגת קדושתו אפילו במקל שנשתמש בו נמשך שפע וסגולה להשכיל האוחזו בידו, כענין שאמר בחזית פ' לריח (שהש"ר א, ג) על אבן שישב עליה רבי אליעזר שדומה להר סיני. והביא מש"כ הגה"ק ממונקאטש זי"ע (דברי תורה

באופן זה או דומה לו, וכן ידוע אצל צדיקים שאחר שכתבו תשובה להתיר עגונה, לפתע נשפך הדיו על גבי הכתב, כי מן השמים לא נתנו שיצא מכשול ותקלה מתחת ידם, וכן אירע אצל צדיקים ששאלו להם שאלות בהלכה, וסיפרו להם המעשה בשיבוש קצת ולא בכל פרטיו המדוייקים, והם פסקו כהוגן על אף שלא ידעו היטב פרטי הדבר היאך היה.

ויש להרחיב הדברים על פי המובא בספרים הק' (עי' שלה"ק, תולדות אדם, אות רכד; ישמח משה, פרשת ויקרא, ד"ה בהפטורה) בביאור הכתוב (שמואל-א טז, ז) כי האדם יראה לעינים וה' יראה ללבב, דקודם חטאו של אדם הראשון היו כל אברי האדם בדעת והשכל ובמוחין, ולא היה שום הבדל בין המח והלב להידיים והרגלים, שבכולם היתה תבונה ומדע, ורק בשעת חטא אדם הראשון נצטמצמו המוחין והדעת ונשארו רק בלב ובראש בלבד, ואילו שאר כל האברים נתגשמו. ואמר הכתוב, דכאשר האדם יראה לעינים, היינו שאדם הראשון חטא בעין הדעת בעינים שנאמר (בראשית ג, ו) וכי תאווה היא לעינים, מאז וה' יראה ללבב בלבד ולא שאר האברים, ע"כ. ועל כן מצינו (ויק"ר כ, ב) שהיה תפוח עקבו של אדם הראשון מכהה גלגל חמה, כי היה לו דעת וחכמה עליונה בכל אבריו וגם בעקב רגליו (עי' תפילה למשה, תהלים ז, יא), אולם אחר החטא נכנסה בו זוהמא ונצטמצם השכליות וניטל הדעת מכל האברים ונשאר רק בלב. ולכן נאמר (קהלת ג, יט) ומותר האדם מן הבהמה אין, דמאחר שחטא שוב נעשו כל האברים כבעל חי בלא דעת ותבונה.

ובספה"ק אור המאיר (פרשת עקב, ד"ה והיה עקב; פרשת תבוא, ד"ה בפסוק והיה) האריך בענין זה, ותוכן דבריו, כי הנה יש באדם הגשמי ה' חושים שמשתמש בהם לצורך הגוף, וכל חוש יש לו אבר מיוחד לתשמישו, כמו האוזן לחוש השמיעה, העינים לראיה והחוטם לריח, וכן כל חוש, ואין חוש אחד יכול להשתמש בכלי זולתו, וכגון שאינו יכול לראות את הנשמע ולשמע את הנראה, אולם קודם לחטא אדם הראשון היה לכל אחד מאברי האדם את כל החושים כולם, יעו"ש בדבה"ק.

באשר לכך הצדיקים השלמים שרוממו עצמם לבחי' אדה"ר קודם החטא, נתקן כל אבריהם וגידיהן בתכלית השלימות, ושוב לא היה אצלם שום הבדל בין המח והלב לשאר האברים שבכולם היתה תבונה

והתעוררות עשו להכניס רוח קדושה באותם העגלות, ובמד"ר פר' נשא (פי"ב סי"ח) ויקריבו אותם לפני המשכן מלמד שהביאום ומסרום לצבור באו ועמדו לפני המשכן ולא קבל מהם, עד שנאמרה לו מפי הגבורה קח מאתם הה"ד ויאמר ה' אל משה לאמר קח מאתם וגו'. כי הנשיאים באותה שעה התפללו ובכו שיתקבל נדבתם ברצון ויהא לרעוא וריח ניחוח להשי"ת, עד"ז עשה יוסף להכניס באותן עגלות רוח קדושה עילאה, וכאשר הרגיש יעקב בקדושה העליונה שיש בעגלות הבין מעלת וקדושת יוסף לכן אז ותחי רוח יעקב אביהם, והבן.

מהדו"ק אות כ"ג) שבוזה הבין מנהג הצדיקים רבותינו ואבותינו שהחשיבו לכלים שהשתמשו בהם צדיקים, יעו"ש. והיינו כי כלי הצדיקים מקבלים תוספת קדושה וטהרה על ידי עבודת הצדיקים. לזה כשראה יעקב את העגלות אשר שלח יוסף, הכיר על ידם בגודל קדושתו של יוסף בנו, ועל ידי כן ותחי רוח יעקב אביהם, והבן.

עפי"ז יבואר בפשטות דכאשר ראה יעקב את העגלות אשר לו יוסף הרגיש ששורה עליהם רוח קדושה, דכמו בזמן הנשיאים כאשר נדבו נשיאי ישראל את העגלות למשכן, אין לשער כמה הכנות

יום שב"ק

תפילת שחרית התפלל לפני העמוד - הרה"ג ר' ישראל משה צבי בויס שליט"א ר"מ בישיבה"ק לצעירים דברי חיים פעיה"ק. אחר תפילת שחרית אמרו כל הקהל יחדיו בצוותא יום השבת בספר תהלים, עקב המצב השורר בארה"ק.

בעליות התכבדו, כהן - הרה"ג רבי יוסף שלמה גליק שליט"א מח"ס מח"ס פני שבת ומראשי ישיבת חיי משה בירושלים, לוי - הר"ר משה יחזקאל בלומענברג מעסקני קהלתנו הק' בבארא פארק, שלישי - החתן מורנו ישראל וקסמן נ"י, רביעי החתן יחיאל שטיין נ"י, חמישי - החתן שלמה בצלאל שנק נ"י, שישי - מרן שליט"א [ונערך מי שברך וקריאת השם לרגל הולדת הבנות, להר"ר יצחק וייצנער מפעיה"ק (בה"ר מרדכי שבתי ממאנסי, וחהג"ר יעקב עזרא ראטה שליט"א מפעיה"ק), להר"ר אהרן דוד גלנץ מקרית צאנז טבריה (ב"ר משה אברהם מירושלים, וחהג"ר מנחם מענדל שולדינר ר"מ בישיבה"ק), ולהר"ר נח וימר

מפעיה"ק (ב"ר שמואל מפעיה"ק, וח"ר מרדכי שלמה קירשנבוים מפעיה"ק), שביעי - החתן החבר נפתלי נ"י בן הרה"ג רבי יעקב מאיר קראוס שליט"א שו"מ בישיבה"ק (חתן הג"ר אפרים פישל ויזל שליט"א מרבני קרית צאנז), הבחור הבר מצוה אלטר בן ציון נ"י בן הרה"ג ר' ישראל משה צבי בויס ר"מ בישיבה"ק לצעירים דברי חיים פעיה"ק (ב"ר יהושע מצפת, וחהג"ר יצחק אייזיק יגר מפעיה"ק), הבחור הבר מצוה חיים שרגא פאביל נ"י בן הר"ר משה דוב שנק מפעיה"ק (ב"ר גבריאל מפעיה"ק, וח"ר שלום אליעזר שר מפעיה"ק), אחרון - החתן משה נ"י בן הרה"ח ר' יצחק שמואל שכטר מפעיה"ק (ב"ר מאיר דוד מנהל הישיבה והקהילה פעיה"ק), הגבה - שר החסד הרה"ח ר' יעקב גרוסמן מירושלים, גלילה - הרה"ח ר' יצחק שמואל שכטר מפעיה"ק.

תפילת מוסף לפני העמוד התפלל - הרה"ג ר' יעקב ישראל שמרלר ר"מ בישיבה"ק לצעירים שפע חיים באלעד.

תוכן התורה שאמר כ"ק מרן שליט"א בשוה"ט עתיקא קדישא העעל"ט

שיהא כולו חייב או כולו זכאי, וגם בשלהי סוטה האריכו בענין השפלות שיהיה בעוקבתא דמשיחא עי"ש, ובגין כל יטען המקמרג שאין בני ישראל ראויים להינאל.

ואז תתעורר מדת הרחמים להזכיר זכותו של יוסף הצדיק אשר למרות רוב הצרות והיסורים שגרמו לו אחיו, והיו ראויים ליענש על ידו, וכמו שהם עצמם חששו לזה ואמרו, לו ישטמנו יוסף והשב ישיב לנו את כל הרעה אשר גמלנו אותה (בראשית נ, טו), אעפ"כ יוסף ברוב צדקתו לא רק שלא ענש אותם מאומה, אלא אדרבה ניחם אותם וחיוקם ואמר,

בתוה"ק בפרשתן (בראשית מה, ה-ו) ויאמר יוסף אל אחיו גשו נא אלי ויגשו ויאמר אני יוסף אחיכם אשר מכרתם אותי מצרימה, ועתה אל תעצבו ואל יחר בעיניכם כי מכרתם אותי הנה כי למחיה שלחני אלוקים לפניכם.

יל"פ בהקדם מה שאמר אאדמו"ר זצלה"ה (רעד"ר פר' פנחס תשכ"ב, ד"ת גליון תתשס"ד) לבאר מ"ד במדרש (שמו"ר א, ה) דיוסף נקרא ע"ש הגאולה העתידה כדכתיב (ישעיה יא, יא) והיה ביום ההוא יוסיף ה' שנית ידו לקנות את שאר עמו וגו'. ותו"ד דהנה אחז"ל (סנהדרין דף צ"ח ע"א) אין בן דוד בא עד

לצדיק", שמהאותיות הכפולות מ' כ' נ' פ' כבר שמענו הזמירות ששרו על הגאולות הקודמות, אבל עדיין "צבי לצדיק", שאנו מצפים ומייחלים לגאולה העתידה לבוא שתהיה באות צדי"ק.

ולהאמור יומתק כי לכך תהא הגאולה ע"י אות צדי"ק דוקא, כי הוא רמוז על יוסף הצדיק שעל ידו תתעורר מדת הרחמים להביט על עניינו ולא על מעללינו, להמשיך חסד א"ל על ידי מדת ק"ו מיוסף הצדיק וכנ"ל. ולכן והי' ביום ההוא יוסף ה' לקנות את שאר עמו, עפי"מ שפירש"י עה"כ (בראשית ל, לו) ועקב רועה את צאן לבן הנותרות, הרעועות שבהן החולות והעקרות שאינן אלא שירים אותן מסר לו, ועד"ז ירא ה' בעני עמו לרחם גם על אלו שאינם אלא שיריים הרעועים והפחותים שבישראל, גם אלו יקבץ ה' ויוסף ה' לקנות את שאר עמו, ואפי' הנותר בציון והנשאר בירושלים ג"כ קדוש יאמר לו בזכות יוסף הצדיק, שלא הביט און בבני יעקב ולא השיב להם כרעתם. ולפי"ז מובן בפשטות מה שאיתא במדרש (מובא בילקוט שמעוני רמז תתע"ג) הים ראה ויגוס מה ראה ארונו של יוסף ראה, דגם כאשר היה קטרוג גדול שאינם ראויים לישועה וכו', על ידי מעשי יוסף נתעוררו רחמי שמים העליונים שבכל מצב לא ימוש ה' את עמו ונחלתו לא יעזוב, עכתוד"ק.

ושוב ראיתי כי יסוד הדברים כבר כתבם בייטב לב (פר' פנחס) וזל"ק, איתא במדרש ריש פרשת שמות (שמו"ר א, ה) כי שמות השבטים מורה על שם גאולתן, ראובן שנאמר (שמות ג, ז) ראה ראיתי וגו', יוסף על שם שעתיד הקב"ה להוסיף לגאול את ישראל מן המלכיות כשם שגאל אותם ממצרים, דכתיב והיה ביום ההוא יוסף אדנ"י שנית ידו לקנות את שאר עמו וגו'. ויש להבין הטעם שרמז בשם יוסף דוקא הגאולה העתידה. וגם להבין לשונו שאמר שעתיד הקב"ה להוסיף לגאול "כשם" שגאל אותם ממצרים, הנה אומרו כשם וכו', שפת יתר הוא. ואען ואומר עפי"מ שאחז"ל (סנהדרין דף צ"ח ע"א עפ"י ישעיה ס, כב) זכו אחישנה, לא זכו בעתה. א"כ אם נזכה יהיה הגאולה על ידי אתערותא דידן. אבל אם ח"ו לא נזכה תהיה הגאולה למענו, כדכתיב (תהלים קו, ה) וישועים למען שמו, ובחסדו יתברך שלא משורת הדין, כמו בגאולת מצרים שהיה בלא שום זכות, כדכתיב (יהזקאל טז, ז-ח) ואת ערום ועריה ואעבור עליך וגו'.

ועתה אל תיראו אנכי אכלכל אתכם ואת טפכם וינחם אותם וידבר על לבם (שם פסוק כא), ועי"ז תתעורר חסדי השם שהרי כתיב (משלי יב, כו) יתר מרעהו צדיק, וכש"כ הכורא ית"ש, וק"ו הדברים ומה אם בו"ד אשר מטבעו הוא נוקם ונוטר וכו', אעפ"כ לא זכר יוסף מה שעשו לא וכו', א"כ ק"ו בן בנו של ק"ו כלפי הקב"ה שלא נתן את המצוות רק לצרף בהן את הבריות, ואם צדקת מה תתן לו וגו' (איוב לה, ז), על אחת כו"כ שגם אם ח"ו בני' הרעו את מעשם וחטאו ופשעו, לא יגמול להם כרעתם כי יאמר נחמו נחמו עמי ויגאלם גאולת עולם ב"ב, אע"פ שמצד מעשיהם אינם ראויים לכך. באשר לכך נקרא יוסף על שם גאולה העתידה, כי מעשיו ומדותיו של יוסף הצדיק יהיו למליצה טובה להמשיך ולקרב את הגאולה.

לפיכך קודם שיבוא משיח בן דוד יבוא משיח בן יוסף, כדי לעורר בשמים זכות מדותיו של יוסף הצדיק, ולדרוש ק"ו כדי לעורר את מדת הרחמים בשמי שמים, והרי ק"ו ניתן לדרוש מעצמו, ועל ידי מליצה זו יחיש הקב"ה לגאלינו מתוך חסד ורחמים. לכך כאשר מבקשים רחמים וסליחות מהקב"ה מתחילים לומר א"ל מלך יושב וכו' א"ל הורית לנו לומר שלש עשרה וכו', דהנה נודע מש"כ האריה"ק די"ג מדות של רחמים מכוונים כנגד י"ג מדות שהתורה נדרשת בהם, ומדת א"ל מכוון כנגד ק"ו, (עיין בני יששכר, אלול, מאמר ב' אות ז). לכן בבקשתינו אנו לעורר מדת ק"ו מיוסף הצדיק שלא השיב לאחיו על הרעה שגמלו לו, ושוב אנו מבקשים מהקב"ה לא כרעתם תגמול.

ויובן בזה מ"ד בפרקי דר"א (פרק מ"ז) חמשה אותיות שנכפלו בכל האותיות שבתורה כלם לסוד גאולות, כ"ף כ"ף אברהם אבינו נגאל מאור כשדים שנ' (בראשית יב, א) לך לך מארצך. מ"ם מ"ם נגאל בו יצחק אבינו מיד פלשתים שנ' (שם כו, טז) לך מעמנו. נו"ן נו"ן נגאל בו יעקב אבינו שנ' (שם לב, יב) הצילני נא מיד אחי. פ"א פ"א בו נגאלו אבותינו ממצרים שנ' (שמות ג, טז) פקוד פקדתי. צד"י צד"י בו עתיד הקב"ה לגאול את ישראל משעבוד ארבע מלכיות ולאמר להם צמח צמחתי לכם שנ' (זכריה ו, יב) ואמרת אליו כה אמר ה' צבאות לאמר הנה איש צמח שמו. עפי"ז פירש הרה"ק רבי שמשון מאוסטרופולא זי"ע הכתוב (ישעיה כד, טז) "מכנף הארץ זמירות שמענו צבי

את אותו הנגע, לא כן מידת הבוכ"ע בנוגע לבני ישראל, כמו שאמרו שם (דף י"ג ע"ב) אין הקב"ה מכה את ישראל אא"כ בורא להם רפואה תחילה עי"ש, על כן עוד בטרם שהתחיל הגלות במצרים שהוא שורש ויסוד כל הגלויות עד לגאולה השלימה כדאי בספה"ק, הכין הקב"ה לגלגל עליהם את כל פרשת יוסף והשבטים, כדי שמכך תצמח להם הישועה ברוב הימים, וכאמור כי בזכות יוסף נמשך הן גאולת מצרים והן הגאולה השלימה, והבן.

וי"ל דזה שרמזו כאן יוסף בדבריו אל אחיו השבטים הק' ויאמר גשו נא אלי ויגשו וגו', ועת"ה אל תעצבו כי אין בלבי כל תרעומות עליכם כלל וכלל, יען כי מה' יצא הדבר שתדונו אותי ותעשו ככל שעשיתם, ועל ידי זה יומשך חסד א'ל ורחמי שמים בבא הזמן בעת הגאולה העתידה, כאשר מדת הדין תקטרג שאין בני"ז זכאים להיגאל, או אז יתעוררו רחמיו וחסדיו ית"ש באתערותא דלעילא להרם קרן עמו בזכות מה שאני לא חשבתי עליכם שום רעה כלל וכלל, והעברתי על מה שחטאתם כלפי וכאמור, וז"ש ועת"ה ממה שתראו שעיי"ז תתעורר מליצה טובה בסוף ימי הגלות, מכך תדעו ותבינו שאין לכם להתעצב כי כל מה שאירע בינינו הכל יצא מאת ה' כי למחיה שלחני אלוקים לפניכם, לדורות עולם שיזכו לגאולה בהאי זכותא, והבן.

והנה, לכל דבר צריך להיות מקודם פועל דמיוני, כמש"כ הרמב"ן (בראשית יב, ו). וי"ל דפועל הדמיוני לזה הוא מה שמצינו גבי יוסף דכתיב (שם מב, ח) ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירוהו, פרש"י שהוא הכירם שהם אחיו וריחם עליהם, הגם שהם לא הכירוהו לנהוג בו אחוה עכ"ז נכמרו רחמיו עליהם. הנה יתר מרעהו צדיק (משלי יב, כו) זה יוסף, כש"כ הבוית"ש שראוי לו לרחם על ישראל הנקראים (תהלים קכב, ח) אחי ורעי, גם בשעה שאינם נוהגים בו אחוה, והבן. הרי דענין יוסף ואחיו היה פועל דמיוני על גאולת מצרים ועל גאולה העתידה, שיהיה לבנינו מובטח אף אם גם ח"ו לא נהיה זכאים וכדאים להגאל, עכ"ז יוסף וירחם עלינו ויגאל אותנו וירום קרננו, כמו שריחם יוסף על אחיו וכו' עי"ש.

והנה בבעל הטורים בפר' וישלח כתב עה"פ (בראשית לב, ה) ואחר עד עת"ה, וז"ל, כלומר אני צריך להתאחר עד שיעברו עת"ה, ע' של בבל, ות' של מצרים, וה' אלפים ויבוא אלף השישי שהם ימות המשיח ואח"כ ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו עכ"ל. ולהאמור י"ל על דרך שאחז"ל (מגילה דף ט"ו ע"א) לא כמידת הקב"ה מידת בו"ד, מידת בו"ד אדם שופת קדירה ואח"כ נותן לתוכה מים, אבל הקב"ה נותן מים ואח"כ שופת הקדירה. והענין בזה הוא כי בדרכי בני אדם תחילה באה על האדם מכה וחבורה טריה, ואח"כ עושה לו רפואה לרפאות

בזמירות בשוה"ט התכבדו, ברוך א"ל עליון - הרה"ג רבי שלום אליעזר הרבסט שליט"א רב שלום ירושלים בבית שמש, דרור יקרא - הרה"ח ר' אשר אנשיל רייכמן מירושלים, שבת היום - הרה"ח ר' משה מאיר וקסמן מב"ב.

בעליות בתפילת מנחה התכבדו, כהן - הרה"ח ר' שמואל כהן מלונדון, לוי - הר"ר אברהם יצחק צבי (ב"ר ברוך דוב) קליין מפעיה"ק, שלישי - הרה"ח ר' יצחק פסח שמרלר מחיפה, הגבה - הרה"ג רבי מאיר משולם שליט"א, גלילה - הרה"ח ר' יודל ויינברגר מירושלים.

תוכן התורה שאמר כ"ק מרן שליט"א בשוה"ט בעידן רעוא דרעוין העעל"ט

יהודה ניגש להתפלל אל הקב"ה, וכיאר בזה בכמה אופנים לדרכו בקודש. ודבר פלא יש לציין כי בספה"ק ייטב לב בפרשתן, מבאר הפסוקים מדיליה, ועפ"י מש"כ רביה"ק הרר"א זי"ע במקום אחר (פר' וישלח, ד"ה א"י וישלח הא'), לפרש הפסוק (בראשית לב, ה) כה תאמרון לאדוני לעשיו וגו', כי דרך הצדיק להלביש התפילה בדיבורים פשוטים, למען לא יבינו המסטינים לעכב ולקטרג על התפילה. והגם כי דבריהם נראים

בתוה"ק בפרשתן (בראשית מד, יח) ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני ואל יחר אפך בעבדך כי כמוך כפרעה, וכבר נאמרו בזה הרבה פירושים ועניינים.

- דיבורי יהודה כללו הן ליוסף והן להשי"ת -

רביה"ק הרבי רבי אלימלך זי"ע בספה"ק נועם אלימלך (בפרשת ד"ה או יאמר ויגש) דקדק, דמדלא כתיב מפורש בפסוק שיהודה ניגש אל יוסף, נוכל לומר דקאי על הקדוש ברוך הוא שהצדיק שנקרא

שהיא רמז לקליפה, וכי על זה תפקח עיניך לדקדק אחר מעשיו, לכן עשה עמי צדקה וחסד, עכל"ק.

ובביאור דברי קדשו י"ל, דמאחר והאדם אינו עומד תמיד במדריגה אחת, פעמים יתעלה בעבודתו ית"ש בקיום המצוות עסק התורה, קבלת עול מלכות שמים ועבודתו ית"ש, כשהוא נזהר במאוד מאוד לקיים סור מרע ועשה טוב (תהלים לד, טו), ופעמים יש שכעבור זמן מה שוב יפול מטה מטה רח"ל. וזהו כי כמוד לפעמים הוא במדריגה העליונה לפני השי"ת, ולפעמים כפרעה היינו שהוא רואה עצמו שוב עומד לפני פרעה, שנופל מטה מטה והיצר הרע העומד עליו להחטיאו ומבלבל דעתו ושכלו. וע"ז היה עיקר מגמת דיבורי יהודה בתפילתו, יעו"ש. וכיון שהתורה הק' ארוכה מארץ מדה ורחבה מיני ים, יש להוסיף בזה אמרים ודיבורים ולבאר עוד ענין תפילה זו לפני השי"ת.

- בזכות האמונה יזכו בני ישראל לגאולה -

נקדים לבאר תחילה מה שנאמר להלן בפרשתן כשחזרו השבטים ממצרים ועמדו לפני יעקב לבשרו על בשורת יוסף, ויגידו לו לאמר עוד יוסף חי וכי הוא מושל בכל ארץ מצרים ויפג לבו כי לא האמין להם, וידברו אליו את כל דברי יוסף אשר דבר אליהם וגו', ויאמר ישראל רב עוד יוסף בני חי אלכה ואראנו בטרם אמות (בראשית מה, כו-כח). והדקדוקים רבו, האחד מה שכבר נתקשו המפורשים באמרו 'ויגידו לו לאמר', דלכא' הוא אך למחסור, ויותר היה לו לומר 'ויגידו לו עוד יוסף חי'. השני מה שאמרו 'עוד' יוסף חי, דנראה כשפת יתר. וכיוצ"ב יש לבאר גם בהמשך 'ויאמר ישראל רב עוד יוסף בני חי'.

ולהלן בפרשתן (בראשית מו, ב-ד) ויאמר אלוקים לישראל במראות הלילה ויאמר יעקב ויאמר הנני, ויאמר אנכי הא"ל אלקי אביך אל תירא מרדה מצרימה כי לגוי גדול אשימך שם, אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה ויוסף ישית ידו על עיניך. וכבר נשתברו קלומוסין הרבה בביאור פחדו של יעקב ממה נתיירא כל כך עד שהוכרח הקב"ה לומר לו 'אל תירא' וגו' ולהבטיחו 'אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה'. כן יל"ב מה שסיים ואמר 'ויוסף ישית ידו על עיניך'.

ובפשטות אפ"ל, דהנה בשעה שעמד יעקב לירד מצרימה נתגלה לפניו כי ירידתו שמה הוא ראשית גלותם של זרעו אחריו עם בני ישראל, וכמבואר

מכוונים לאנשים וכגון בעמדם לפני מלכים ושרים וכיוצא, אמנם באמת דיבורם כולו קודש לה' גבוה מע"ג גבוה, ותפילה הוא לפניו באופן שרק הבורא ב"ה הבוחן כליות ולב ויודע מחשבות הוא מכיר ושומע התפילה, ומכיון שכן לא שייך כל ענין קמרוג על זה. ובעוד שבאופן התפילה הרגיל הרי שישנו סדר עליות התפילה מעולם לעולם, והמלאכים אשר המה צריכים להעלות התפילה הם עומדים בשער ופתח העולמות כולם, ובודקים ובוחנים כל תפילה אם ראויה היא שתעלה ותכנס להיכל ההוא אם לאו, הרי שהצדיקים טומנים דיבורי תפילתם באופן כזה שנראים כמשוחחים ומדברים דברי חולין, ורק הקב"ה הוא שמביט ורואה הטמון בדבריהם שכל כולו תפילות ותחנונים כוונות ויחודים לפניו ית"ש, וממילא עולה התפילה ובאה לפניו באין עליה שטן ופגע רע. וזהו כה תאמרון לאדוני היינו לאדוני האדונים, וגם לעשיו, כי הדברים הפשוטים מכוונים לעשיו, והמחשבה הוא לאדוני האדונים, עכד"ק הרר"א זי"ע בתוספת נופך ביאור.

ועפי"ז מבאר הייטב לב בפרשתן המדרש (ב"ר צג, ג) כתיב (משלי כה, יא) תפוחי זהב במשכיות כסף דבר דבור על אפניו, מה אופן זה מראה פנים לכל צד, כך היו דבריו של יהודה נראים לכל צד בשעה שדיבר עם יוסף. כי זה היה ענין יהודה, שכפי הנראה היה ניגש אל יוסף לדבר איתו, אבל בקרב לבבו שם פניו ולבו אל ה' לבקש מאתו, שזה היה עיקר הכוונה והתפילה בדיבוריו. וזהו ויגש אליו יהודה היינו אל יוסף, וגם אליו פירושו אל השי"ת, עכד"ק ויעו"ש מה שפירש בזה לדרכו כל ענין התפילה.

וכאמור רביה"ק הרר"א זי"ע בעצמו כתב לפרש בפרשתן נמי הכי, וזל"ק, יש לומר מאחר דסתם הכתוב ולא נאמר אל מי גש רק אליו סתמא נוכל לומר דקאי על הקב"ה שהצדיק נקרא יהודה. והוא מגיש אליו יתברך שמו בתפילה להתפלל על עצמו ויאמר בי אדוני כו' ואל יחר אפך בעבדך רק תמיד תגדול חסדך עמי ואל תדקדק אחר מעשי, כי כמוד כפרעה, פירוש למה תדקדק עמי מאחר שבלתי אפשרי לכונן את מחשבותי לדבר אחד, ולפעמים תחזק מחשבתי לעלות במחשבתי למעלות גדולות העליונים במדרגת צדיקים שהם כמוד, שהצדיק גוזר והקב"ה מקיים, ולפעמים תחלש מחשבתי ולהבל דמה מעשה תעתועים כפרעה שהוא אותיות עור"ף

גדולים כקריעת ים סוף. והגם שבאותה העת טען שר של מצרים לקטרג על בני ישראל ואמר מה נשתנו אלו מאלו הללו והללו עובדי ע"ז (ילקוט בשלח, רמז רלד), וכדררשו חז"ל עוד (שם רמז רלח) והמים להם חומה (שמות יד, כט) חמה כתיב, ולא רצה הים להבקע בפניהם באמרו שאינם ראויים לגאולה. מכל מקום בזכות האמונה שהאמינו בהשי"ת גם שלא היה בידם כל זכות אחר שוב ראויים הם לישועה הגדולה. וכן יהיה לעת הגאולה העתידה שגם אם לא יהיו ראויים לכך, הרי שבזכות האמונה יושיעם השי"ת ויגאלם למען שמו.

ומאחר והדברים הללו לא ניתנו להכתב, והם מבחי' מליבא לפומא לא גליא, ובהכרח להסתיר הענין, על כן כשבא הקב"ה להפיס ולהניח דעתו של יעקב רמז לו באמרו אל תירא מרדה מצרימה, ואין לו להתיירא כל כך על שיפלו מטה מטה עד שיראה כי אין בידם עוד אפשרות לתקן, ויתקיים בהם (תהלים קו, לה) ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם. כי הגם שיפלו כל כך, מכל מקום כאמור יזכו להושע ולהגאל בזכות האמונה, ולזה המשיך השי"ת ואמר אנכי רמז למה שנא' (שמות כ, ב) אנכי ה' אלוקיך ארד עמך מצרימה, ובזכות האמונה יזכו לצאת מעבדות לחירות ומשעבוד לגאולה ואנכי בזכות האמונה אעלך גם עלה לעתיד לבוא בגאולה העתידה, ויליץ הקב"ה ישר בעדם לאמר שעל אף חשכות הגלות באשר אותותינו לא ראינו אין עוד נביא ולא אתנו יודע עד מה (תהלים עד, ט), הרי שאף על פי כן בני ישראל מתחזקים באמונת אומן בהשי"ת, ומעתה כדאים וראויים הם לגאלם בהאי זכותא.

- שלא לעסוק בפנימיות התורה מרם השלים
עצמו בנגלות התורה וקידש וטיהר עצמו -

ויפורש עוד ענין מה שפעל יעקב אבינו בעת רדתו למצרים, ובהקדם לכאר מה שנא' עוד בפרשתן (בראשית מו, כח) ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורות לפניו גשנה, וברש"י ממדרש אגדה מ"א להורות לפניו לתקן לו בית תלמוד שמשם תצא הוראה, וראוי לכאר הענין בזה.

ואפ"ל, דהנה כתיב (תהלים יט, ח) תורת ה' תמימה משיבת נפש, וכידוע שהתורה נדרשת בדרך פרד"ס, ובפשט גופא יש פרד"ס וכן ברמז ובדרוש ובסוד, וזה הולך מפשט שבפשט עד סוד שבסוד, ואין אתנו יודע עד מה אף בפשט שבסוד ומכ"ש בסוד שבסוד.

בספה"ק (ראה לקוטי תורה, פר' תצא, עה"פ כי תצא למלחמה; שער המצות, פר' ראה, מצות זכירת יציאת מצרים; וראה בני יששכר, מאמרי כסלו טבת, מאמר ב, אות כה) שגלות מצרים היתה שורש כל הגלויות, ואשר על כן מונים רק ד' גלויות ולא ה', כי כולם משורש גלות מצרים והמשכיים לה, יעו"ש.

וכשראה וצפה יעקב כי לא תבוא גאולת ישראל במהרה, ועתידין ישראל לגלות בגולה גלות אחר גלות, עד גלות אדום הארוכה והמרה, נתיירא יעקב עד למאוד אודות מצבם של בני ישראל בעת ההוא עת עקבתא דמשיחא, כי בעוד שבגלויות הראשונות היו בישראל נביאים וזקנים, אשר הנהיגו ורוממו את בני ישראל בהזריחם ובהאירם בקרבם אור עבודת השי"ת שעל ידי כן יכלו לעבור ולצלוח את שנות הגלות, הרי שבגלות האחרון גלות אדום הרי שבירידת הדורות נפלו מטה מטה, ונתקיים בנו (משלי ז, כ) צרור הכסף לקח עמו, עד שאין מי שיוכל להזריח ולהאיר נשמות בני ישראל, להחדיר ולהכניס בקרבם מורא שמים אהבת ה' ויראתו ית"ש, ובהאי פחדא הוה יתיב מה יעלה בגורלם של זרעו אחריו.

והנה הגאולה העתידה תהיה בזכות האמונה, וכדאיתא במדרש (מדרש תנחומא, בשלח י; ילקוט הושע, רמז תקי"ט) עה"פ (שיר השירים ד, ה) תשורי מראש אמנה, שאין הגלויות מתכנסות אלא בזכות אמונה, וגם כי יתנו בני ישראל בגוים ויפלו ממדריגתם, עד אשר לא יהיה בידם שום מעש וזכות מלבד זכות האמונה, כי יהיו ריקנים ומנוערים מתורה ומצוות, ורק זאת ידעו ויאמינו כי ישנו בורא לעולם, וכאשר תפקוד אותם עת צרה ל"ע יטלו לידם ספר תהלים ויעתירו ויבקשו מלפניו להושיעם בעת צרתם. הרי שבזכות אמונה זו לבדה בלא כל זכות אחר יזכו בני ישראל לגאולה ולישועת ה'.

וכימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות (מיכה ז, טו) כשם שבצאת ישראל ממצרים יצאו בזכות האמונה, וע"ד מה שנא' (שמות יד, לא) ויאמינו בה' ובמשה עבדו, כמו שפירש רש"י עה"כ (שמות יד, טו) ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו, אין להם אלא ליסע שאין הים עומד בפניהם, כדאי זכות אבותיהם והם, והאמונה שהאמינו בי ויצאו, לקרוע להם הים, ע"כ (ועיין אור החיים הק' שם). הרי לנו שאף אם אין בידם זכות אחרת אלא האמונה האיתנה הלזו בלבד, ראויים הם לישועה ולנסים

בשיחה זמן רב (וראה שפע חיים רעד"ר ח"ב, פר' שמות, מאמר ט, אות א-ו, ועוד).

- כשעוסק האדם בתורה מתוך ירא' ש נעשים כל התיקונים מאליהם -

כאמור הדבר ברור שגם בנגלות התורה טמונים רזין עילאין, וכנודע מה שאמר הבעש"ט הק' זי"ע על דברי המשנה 'שור שנגח את הפרה' שגם בזה גופא מכוון לסודות נעלמים, ובכל נגלות התורה כולו רמוזים סתרי תורה, ומכל מקום כשאנו לומדים נגלות התורה עפ"י פשטות העניינים, ומתייגעים להבין פירוש המשנה 'מאימתי קורין את שמע בערבין' וכו', ו'יציאות השבת' וכו', וכן בשאר המסכתות, וכן כשעוסק האדם ולומד הלכה למעשה לדעת המעשה אשר יעשה והיאך צריך להתנהג בכל תהלוכות חייו, כי הלא יהודי הוא ואינו רוצה חלילה לעבור ולהמרות רצון בוראו ית"ש כי אם לקיים כל המצוות כולם כדבעי, הרי שאף שהוא אינו מכוון כל הכוונות והיחודים, הרי הם נעשים מאליהם, כאילו ידעו לכוון הכל. כי כשעוסק האדם בתורה ועבודת השי"ת מתוך יראת השמים, הרי שעל אף שלפי גודל רום המעלות והעולמות העליונים אין לימודו כי אם כפי שלומדים עם בן חמש למקרא, מכל מקום לפי ערך שפלות הדור, אומר הקב"ה (במדב"ר ב, ג) ודילוגו עלי אהבה, וכשהוא משליך מאחרי גוו כל ענייני הבל וארציות ומתייגע שעות ארוכות בלימוד גמרא ותוס', מגן אברהם וטורי זהב, ש"ך וסמ"ע, הרי שכל התיקונים וכל העניינים הגנוזים וטמונים בחלק הנגלה שבתורה נעשים ומתקיימים מאליהם.

יש ברשותי ספר קדוש אחד מחכם מגדולי עדות המזרח לפני כמאתיים שנה, שחיבר על סדר שו"ע חלק חושן משפט לבאר העניינים עפ"י חכמת הקבלה, והיינו כנ"ל כי בכל חלק הנגלה שבתורה כלולים וגנוזים בו עניינים גבוהים גבוה מעל גבוה. ואף שאנו אין אנו משיגים ומבינים בהם, וולוואי ונבין דברי הסמ"ע והש"ך הנתיבות והקצות וכו' כפשוטו, מכל מקום כשמתייגעים ועמלים על נגלות התורה, הרי שכל התיקונים נעשים ומתקיימים מאליהם.

והנה יעקב אבינו ע"ה אשר הוא בחי' תפארת כנודע (ראה זוה"ק ח"א, דף קנ"ז ע"ב), והוא עמוד התורה (ראה זוה"ק, פרשת תולדות, ח"א דף קמ"ו ע"ב; מור, אורח חיים, סי' תי"ז), כשראה שעתידים זרעו

נמצא שחלק הנגלה שבתורה הוא רק חלק קטן וכאשר מגלים הפנימיות שבה הריהו נעשה שקול הרבה כנגד מה שהיה נגלה תחילה. וזהו פי' אמרם ז"ל (ויק"ר יג, ג) בפסוק (ישעי' נא, ד) ותורה מאתי תצא - תורה חדשה מאתי תצא, כי לעתיד לבוא אז יקויים (שם מ, ה) ונגלה כבוד ה', ויתגלה לעין כל פנימיות התורה, עד שהכל יבינו וישכילו בחכמת התורה, ויהיה לכל אחד הבנה והשגה גבוהה עד מאוד בתורה גבוה מעל גבוה למעלה למעלה. וע"ד זה ביקשו מלאכי השרת לקבל התורה בשמים ממעל כי אין להם כלל ענין גופני וגשמי, אלא שהם בשמי מרום ראו התורה באופן גבוה ונישא הרבה יותר מן הגלוי לעינינו וכאשר יהיה לעתיד לבוא.

כל אות וכל נקודה בתורה גניז בגוויה אורות עליונים גבוה מע"ג גבוה, וכאשר לא זכינו ובחטא אדם הראשון ירדה זוהמא לעולם, אז עמד הקב"ה וגנו לאור הגנוז (ראה חגיגה דף י"ב ע"א), וגנוז בתורה כנודע מאמר הבעש"ט הק' זי"ע (הובא בדגל מחנה אפרים, פר' בראשית, ד"ה וירא; מאור ושמש פר' בראשית, עה"פ ויאמר אלוקים וגו'), עד אשר כל התורה הק' כולה מוסתרת בסתר עליון, וע"ד מה שמצינו (בר"כ, כט) דבתורתו של רבי מאיר היה כתוב כתנות אור באל"ף. ובעוד שבדורות הקדמונים היו את הצדיקים התנא האלוקי רבי שמעון וחבריא קדישא דיליה, האר"י הק' ותלמידיו, ולאחמ"כ צדיקי אמת גדולי עולם שהם השיגו והשכילו בפנימיות התורה, ועבדו את קונם וצורם כל אחד ואחד לפום דרגא דיליה גבוה מע"ג גבוה, הרי שאנו אין אנו מבינים בו זולת כפי מה שילדים רכים משיגים ומבינים רק על פי פשטות, כי בירידת הדורות ושפלות מצבנו רח"ל הרי שכל העיון בחלק זה בתורה הק' הרי זה כתרנגול בכני אדם שאין יודעים ואין מבינים מאומה.

ולזה היה מרן אאדמו"ר זי"ע מזהיר וחוזר ושונה ואומר כי דרך אבותינו הק' ורבותינו הק' כפי שהיה דרכם של רובא רובא מתלמידי הבעש"ט הק' זי"ע שלא יתפתה האדם לעסוק בפנימיות התורה מרם השלים עצמו לגמרי בלימוד חלק הנגלה שבתורה, ובד בבד מקדש ומטהר עצמו להיות מופשט לגמרי מחיזו דהאי עלמא ומענייני גשמיות וארציות, כי הלא אין לבוא אל שער המלך בלבוש שק, ולא יתכן שיכנס האדם לפנים מהיכל ה' כל זמן שלא טיהר והכין עצמו כדבעי. ובענין זה לבד יש להאריך

כשיהיו שרויים בגלות גם לימוד תורה זה יהיה נחשב עד מאוד, והקב"ה ישתעשע בזה בשמי מעל ובכל העולמות ישתרר מכך שמחה גדולה.

- בזה"ז הנחגתו ית"ש בבחי' א"ל מסתתר וכל דבר מלובש במבע -

ועוד ברמז דרש זה ששלח יעקב את יהודה לפני להורות לפניו גשנה לתקן לו בית תלמוד שמשם תצא הוראה י"ל, ובהקדם מש"כ רביה"ק מוהרצ"א זי"ע בספה"ק אגרא דכלה (פר' בהעלותך) עה"פ (במדבר ה, כה) ומבן חמישים שנה ישוב מצבא העבודה ולא יעבוד עוד, וזל"ק, צב"א בגימטריא אח"ד וע"ד, ואותם היחודים יחודי קריאת שמע, שהם אחד ועד, נקרא אנשי הצב"א, וכבר ידעת לעתיד לבוא יהיה אור הלבנה כאור החמה ויהיה ה' אחד ושמו אחד, שגם יחידא תתאה ברוך שם יסתיים באחד, ולא בחילוף אתוון וע"ד, ואז יהיה יחידא תתאה ג"כ בכ"ה אתוון כמו יחידא עלאה, ויהיה ב' היחודים ג' אתוון שכעת הם רק מ"ט, בסוד ויפן כ"ה וכ"ה, עכלה"ק.

והיינו דאיתא בזוה"ק (פר' תרומה, ח"ב דף קל"ד ע"א) דישנו יחודא עילאה והוא בפסוק (דברים ו, ד) שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד, וישנו יחודא תתאה והוא ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, ולעתיד לבא אז יהיה ה' אחד ושמו אחד (זכרי' יד, ט), ואז יתחלף וע"ד באח"ד, כי וע"ד הוא אח"ד בחלופי אתוון [כי אל"ף מתחלפת בו' באותיות אהו"י ח' מתחלפת בע' באותיות אהח"ע], יעו"ש. ובזוה"ק שם ביארו הענין מפני מה כתיב אח"ד לעילא ולתתא לא כתיב אח"ד, דהוא בגין דלא תשלום עין הרע, וכיון דוע"ד מתחלף באח"ד על כן אמרינן וע"ד ולא אמרינן אחד באתגלייא, ובזמנא דאתי דיתעבר עין הרע מעלמא ולא תשלום, כדין יתקרי אחד באתגלייא, והשתא בגין דההוא סטרא אחרא אתדבק בהדה, לאו איהי אחד, אלא דאנן מיחדין לה בלחישו ברזא דאתוון אחרנין, ואמרי ועד.

והיינו כי כל זמן שבני ישראל שרויים בגלות, הרי שאין התגלות הקדושה בחוש, ובגין עין הרע מייחדים היחוד התחתון מתוך הסתרה, עד שנוכה לזמנא דאתי דיתפרש ההוא סטרא מינה ויתעבר מעלמא, וכדין יתקרי אחד ודאי, דלא יהא בהדה שותפו ודביקו אחרא, ואז ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד באתגלייא ולא בלחישו ולא ברזא.

אחריו לגלות בגלות ארוכה ומרה, ובירידת הדורות יהיו כאלו אשר חלק גדול מהתורה הק' יהיה להם כספר חתום ונעול ולא יהיה להם בכך השגה כלל ועיקר, פעל ועורר ענין זה, שמאליהם יתהוו ויתעברו כל התיקונים.

ופלא והפלא הוא מאמר התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי, אשר הוא מרא דתורת הנסתר, ואשר לו נגלו תעלומות לב והוא דרש כל תעלומה, ועל אף היותו שרוי בעולמות העליונים, כשראה הדורות העתידים הירודים והנמוכים אמר (שבת דף קל"ח ע"ב) ח"ו שתשתכח תורה מישראל, כי זאת התורה לא תהא מוחלפת כלל ועיקר. וכשיעסקו בתורה בכל אופן והשגה שהוא, הרי שלא תשתכח מהם גם שאר חלקי התורה, ויפעלו ויתקנו כל התיקונים על ידי עסקם בנגלות התורה.

הדבר ברור והוא אמת ויציב, שכשעוסק האדם ומתייגע בנגלות התורה, בוודאי שש ושמה בכך הקב"ה, ומשל למה הדבר דומה, לילד קטן בן חמש השב מבית תלמודו וחוזר בפני אביו על ה'עיבר' מיט טייטש" כפי שלימדוהו המלמד בתלמוד תורה, וכשמוע האב לימודו הרי שש ושמה ומתפאר בבנו, ואף שיתכן כי אין בנו מבין אל נכון כל דבר ודבר, ובוודאי שאינו יכול עדיין להשכיל ולהבין בעמקות הדבר, בפירושו של רש"י על התורה, ולבאר עומק פירוש רש"י וכו', וכל שכן שאר דרשות חז"ל ותורת הראשונים כדברי הרמב"ן ז"ל וכו', אכן כיון שמשגן ולומד פסוק חומש ומבאר עפ"י פשוטו, שמח עמו האב ותגל נפשו בנפש בנו. דוגמת כן הוא אופן לימודנו בתורה הק', כי הלא נאמר (הושע יא, א) כי נער ישראל ואהבהו, וגם כשהלימוד רק על פי פשטות כפי ההבנה בעולם הזה, ומתייגע להבין הפירוש בדברי הגמרא והתוס', ולברר ההלכה כדת של תורה כדת מה לעשות, וגם אם עוסק רק בלימוד 'משנה ברורה' כשחפץ לדעת היאך צריך האיש הישראלי להתנהג, הרי שהקב"ה שש ושמה, ובלימודו משתרר השמחה בכל העולמות כולם,

ע"ז רמז הכתוב ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורות לפניו גשנה - לתקן לו בית תלמוד שמשם תצא הוראה, והיינו שגם אם לא ידעו לכוון ולהבין בפנימיות התורה ולכוון הכוונות והיחודים ולתקן האורות העליונים וכו', כי אם רק הוראה למעשה, להתיר ולאסור לטמא ולטהר כדת מה לעשות, הרי

בתוספת ביאור.

ועפ"י ביאר עוד באגרא דכלה במק"א (פר' מסעי, ד"ה צבו) מה שיסד האר"י הק' בזמר 'צבו לחדא בהאי ועדא', רצ"ל צבו היינו תתרוצו על ידי מעשיכם הטובים, ותפעלו לחד"א בהאי ועד"א, מה שכעת הוא ועד"ד יהיה אח"ד (לחדא הוא תרגום של אחד, ועדא תרגום של ועד), ויראה כל אחד וידע כי אחד הוא אלוקינו, ואז יהיו יכולים לומר היחוד בקול רם בגו עירין וכל גדפין, עכדה"ק.

ובייטב פנים (לפרשת שקלים, אות כו; ועי"ש באבני זכרון לר"ה, דף ט, טור ד) ביאר על פי האמור מאמר הכתוב (דברים ה, לט) וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלוקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עו"ד, שלעתיד לבוא שיתגדל ויתקדש שמייה רבא, ויתוקן עולם במלכות שד"י ויראו כולם אחדותו ומלכותו ית"ש בשמים ממעל ועל הארץ מתחת, אז כבר לא יהיה ועד"ד אותיות עו"ד, אלא אז יהיה לעולם אח"ד שיהיה היחוד התחתון ביחודא שלים, יעו"ש.

ואם כי הדברים עמוקים וגבוהים, ברם לענייננו למדנו כי כשהדור פרוץ כל כך טמא ומטומא, והטומאה וכוחות הרע מבקשים להחדיר אמונות מפלות בישראל לתלות כל דבר בסיבות שונות, ובכך להסיר את ישראל קדושים מן האמונה התמימה לדעת כי ישנו בורא לעולם, והטומאה מתגברת על כך בכל מיני אופנים. ועל האדם ללחום כנגדה בכל כוחותיו, ולדבר ולשגן שוב ושוב דיבורי אמונה תמיד בכל עת ללא הפסק.

- העצה לבוא לאמונה שלימה הוא על ידי עיון ועמל התורה -

והנה העצה היעוצה לו לאדם שיוכל לבוא לידי אמונה שלימה, כבר נודע דהוה מרגלא בפומיה של כ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע שהוא דייקא על ידי עמל התורה, אשר עליה נאמר (תהלים יב, ח) תורת ה' תמימה משיבת נפש עדות ה' נאמנה מחכימת פתי, והנה האינו מאמין הריהו כשוטה ופתי, כי כאשר יעמיק במחשבתו באמת הרי הגם שהוא פוקר ואינו מאמין מכל מקום לבסוף יבוא לנקודה שלא יהיה לו עליה תירוץ וידיעה, ובהכרח יוכרח להודות על השגחתו ומציאותו ית"ש. ברם היצר הרע הוא בא ומבלבל הדעת ומטריף השכל לכל ישיג האדם

ואף כי בוודאי בשמים ממעל בוודאי ידוע וגלוי לכל כי אין עוד מלבדו אחד הוא אלוקינו ואין שני לו, ואף בני ישראל בעלמא דלתתא מאמינים בכך באמונת אומן, אעפ"כ בגודל הזומאה השורר בהאי עלמא המלא עבודה זרה מינות ואפיקורסות ואמונות מפלות, הרי ששורר בכך הסתר פנים, שלא יוכלו להכיר ולדעת היטב כי השי"ת הוא לבדו היה הוה ויהיה ומהוה כל המעשים, וכל מה שקורה בעולם כל המאורעות כולם מקטנם ועד גדלם בכלל ובפרט כל תנועה ותנועה בכל העניינים הוא הוא מגזירת אורייתא אשר כן גזרה חכמתו ית"ש, וכן צוה לו המלך הבורא ב"ה כשהכל מתנהל בהשגחה פרטית מלעילא.

וכיון שכעת הוא בבחי' א"ל מסתתר, שהלביש הקב"ה כל מאורעות העולם בלבוש הטבע, ואין ניכר אחדות הבורא ית"ש, הרי שאין נראה בחוש כל כך הנהגתו ית"ש, ובקל יבוא האדם לכלל טעות, לתלות כל מאורע בסיבות שונות ומשונות, כגון שנפל ההוא לחולי הצינון וכדו' בגין שלא הלביש עצמו במלבושים המחממים, ההוא שנפגע רח"ל בתאונת דרכים הוא מאחר שלא נזהר בלכתו בדרכו ובעת נסיעתו, ועוד כיוצ"ב, כשכל דבר מביאה הטומאה את האדם לתלות ולבאר בסברות וטעמים, כשזהו היפך אמונת אמת והכרה אלוקות, לדעת ולהכיר באמת כי השי"ת הוא המנהיג והוא הבורא אשר עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, וכל דבר בעולם נעשה רק בגזירת עליון. וכך יהיה עד לעתיד לבוא שאז יקויים הכתוב ונגלה כבוד ה', ויראו הכל כי ה' הוא האלוקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד, וידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יציר כי אתה יצרתו, ואין דבר נפעל ונעשה מבלעדו ית"ש, ואז אז 'ומלכותו בכל משלה', ויכירו בכל הקורה בעולם מלכות שמים, וידעו שכן גזרה חכמתו ית"ש. וזהו הרמז ומבן חמישים שנה, יתפרש על שינוי האותיות שכל אות נשתנה מחברתה, ורצה לומר כשיהיה היחוד חמישים אותיות, אזי ישוב מצב"א העבודה, ישוב האדם מלעבוד את העבודה בבחינת צב"א היינו אח"ד ועד"ד, כי יהיה ה' אחד ושמו אחד שגם יחודא תתאה יסתיים באחד, וזה ולא יעבוד עו"ד אתוון ועד"ד, שכעת הוא בחילופי אתוון, רק יהיה ה' אחד ושמו אחד, כנ"ל, אתוד"ק

אמונה אמיתית.

להורות לפנינו גשנה לתקן לו בית תלמוד, כי על ידי שיעסקו בני ישראל בתורה, ממילא יבואו לידי אמונה שלימה.

- מה שקלקל האדם בעיניו יתקנם ע"י
ההסתכלות באותיות התורה -

בהסבר הדבר מה שעל ידי התורה הק' זוכה האדם לבוא לידי אמונה, כי הנה כאשר שקוע האדם בענייני ארציות וגשמיות, וכל שכן אם אינו נוהר על קדושת עיניו כדבעי, הרי שנעשה כסומא רח"ל עד שלא יזכה לראות אלקותו ית"ש כלל וכלל, וכסומא בארובה יהלך, לא כן מי שמקדש ומטהר עצמו הרי שבכל מקום שיתבונן יראה שמה רק אלוקות, וכמאמר דוד המלך ע"ה (תהלים טו, ח) שיויתי ה' לנגדי תמיד, וביותר כשמששים מעיינו ומגמתו בתורה הק', ומקיים בחי' הכתוב (משלי ד, כה) ועפעפוך יישירו נגדיך, שמתבונן ומסתכל באותיות התורה, ובד בבד אף עושה תשובה אמיתית על מה שקלקל בעיניו ועבר על לאו ד'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם' (במדבר טו, לט), או אז זוכה להחזיר הקדושה אל עיניו, ושוב רואה כי 'אני ה' אלוקיכם'.

ולזה בהיותנו בגלות החל הזה נחסרו בחי' אח"ד, שאין זוכה האדם לראות אחדות הבורא בכל ענין וענין, וחלף זה נעשה בחי' וע"ד, והיינו שנתחלפו אותיות א"ח באותיות ו"ד [ואות ד' נשאר על עמדו], ואפ"ל דאות וא"ו מורה על בחי' יסוד כנודע, ומרמז על הפגם בקדושת היסוד, ואות ע' מורה על בחי' קדושת העיניים. כשהמכוון בזה שמה שאין זוכה האדם לראות אלקותו והוא כעוור הממשש בצהרים הוא יען וביען שלא שמר על קדושת עיניו כדבעי, וכיון שכן לא יוכל לראות ולהכיר באח"ד ולדעת כי הקב"ה אין עוד מלבדו, לית אתר פנוי מינייה, ובכל ענין ובכל דבר ישנו אלקות, ומאחר וקלקל במדת יסוד בחי' אות וא"ו ובקדושת העי"ן על כן ישנו הסתר פנים ואינו זוכה לראות אלקותו.

- ירידתו של יוסף מצרימה להכין המקום לבני - והנה איתא בספה"ק במעם הדבר שסיבבו מן השמים שירד יוסף מצרימה היה כדי להכניע קליפת זוהמת מצרים, דהנה גזירה קדומה היתה 'כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום ועינו אותם ארבע מאות שנה' (בראשית טו, יג) והוכרחו בני ישראל לירד מצרימה, ולולי היה שם תחילה יוסף הצדיק אשר מסר נפשו בעבודתו את השי"ת בקדושה ובטהרה מתוך

טעם הדבר, כי הלא נודע מפי ספרים וסופרים שכפי מיעוט השכל כן גם תתמעט האמונה, וככל שמגיע האדם יותר להשגה שכלית, הרי שתתגבר אצלו ביותר האמונה בהשי"ת, וככל שירבה יותר האדם לעיין ולשים מגמתו בלימוד התורה ואף בנגלות התורה ממש, ע"ד מה שמצינו בחז"ל שאמרו (ספרי פרשת עקב, פיסקא יג) רצונך שתכיר מי שאמר והיה העולם למוד הגדה שמתוך כך אתה מכיר את הקב"ה ומדבק בדרכיו, ע"כ, וכל שכן כשעוסק האדם בגמרא ותוס' או מברר ההלכה כדת מה לעשות, שעל ידי שמכנים ומשקיע עצמו בדברי תורה הרי שמאליהם מסתלקים הימנו כל מיני מחשבות זרות, כי שכלו נעשה מזוכך יותר עד שבא לידי אמונה שלימה.

וע"ד זה נודע מאמר רביה"ק הרר"א זי"ע בספרו הק' נועם אלימלך (פרשת יתרו, ד"ה א"י הדבר) עה"פ (שמות כ, א) וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר, אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים וגו', שבא הכתוב ללמד שתכלית נתינת התורה לבני ישראל הוא למען יבואו להכרה ולאמונה שלימה שהבוכ"ע הוא מלך העולם, אדון עולם אשר מלך בטרם כל יציר נברא ואחרי ככלות הכל לבדו ימלוך נורא, וזהו שיעור הכתוב, וידבר אלקים את כל הדברים האלה כלומר שתכלית של כל דברי התורה הזאת, הוא למען ידעו כי אנכי ה' אלקיך, עכתודה"ק יעו"ש.

ולזה כשראה יעקב אבינו בעת ירידתו מצרימה, את טומאת ערוות הארץ שהיו תולים כל דבר בהנהגת הטבע עפ"י המזלות, וכנודע שהיו המצריים משתחוים למלה שהוא ראש המזלות (עי' ש"ך עה"ת, שמות יב, ג; שערי אורה, שער א, ספירה עשירית; ספר הליקוטים, פר' בא; ועוד), וסברו שהקב"ה מסר הנהגת הבריאה שיתנהג ויתנהל על ידי ז' כוכבי הלכת וי"ב המזלות, כשכל דבר הוא עפ"י סדר ומשטר הבריאה, וידע שבלא תורה עלולים חלילה לאבד אחיזתם בעיקרי האמונה ויתערבו בגוים, על כן ביקש יעקב אבינו להכין הדרך לבניו אחריו לבל יפלו חלילה לידי טומאה זו ויבואו עד לחטא עבודה זרה כפירה ומינות, כי אם אדרבה יזכרו וידעו כי ישנו בורא לעולם, ועל מנת שיוכלו להתחזק באמונה שלימה, על כן בהכרח ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף

שבמצרים מצינו שלא יצאו בני ישראל כי אם בזכות יוסף, וכדאמרו חז"ל (שוחר טוב תהלים קיד; זוה"ק ח"ב דף מ"ט ע"א) הים ראה וינס (תהלים קיד, ג) מה ראה ארונו של יוסף ראה, כן יהיה נמי לעתיד לבוא בגאולה השלימה שיגאלו בני ישראל בזכות יוסף.

ואף בזמן הגלות עומדת להם לישראל זכות יוסף צדיקא, כי כשחפץ האיש הישראלי להתנהג כדבעי ולקדש רמ"ח איבריו ושם"ה גידיו בקבלת עול מלכות שמים שלימה, הרי שבכל מקום ובכל זמן תבוא אליו ניצוץ קדוש מיוסף לסייעו בדבר. וי"ל דלזה נקראים בני ישראל על שמו 'שארית יוסף', כי הוא הוא המסייע ביד כל אחד ואחד מישראל שיוכל לקבל על עצמו עול מלכות שמים.

מעתה נבואה באר"ה לבאר מקראי הקודש כשבשרו בני יעקב לאביהם על יוסף הצדיק, 'ויגידו לו לאמר' היינו לדורות, וע"ד מה שכתבו התוס' (חולין דף ב' ע"א ד"ה אבל) ברמז הפסוק (בראשית כח, ב) וידר יעקב נדר לאמר דהוא לדורות, יעו"ש, ואמרו לו כי עתה הבינו כל ענין מה שסיבב הקב"ה בירידת יוסף מצרימה תחילה שירד שמה על מנת להכין הדרך לבני ישראל לכל הדורות הבאים, ויגידו לו עו"ד יוסף חי, רצ"ל דבירידתו עורר שגם בזמן הזה שעדיין הבחי' הוא של וע"ד ועדיין לא הגיע עת התגלות הקדושה בבחי' אח"ד, והיינו דהוא בגין דלא תשלום עין הרע כנ"ל מהזוה"ק, ורומז על בחי' עיניים שאינו כדבעי, בעת הזאת יעמוד להם זכותיה דיוסף לסייעם שיוכלו בכל עת לקבל על עצמם עול מלכות שמים שלימה.

וירמוז עוד באמרו ויגידו לו לאמ"ר, דהנה דרשו חז"ל (סנהדרין דף נ"ו ע"ב) אמר רבי יוחנן דאמר קרא (בראשית ב, טז) ויצו ה' אלקים על האדם לאמר מכל עץ הגן אכל תאכל וכו', לאמר זו גילוי עריות, וכן הוא אומר (ירמיהו ג, א) לאמר הן ישלח איש את אשתו והלכה מאתו והיתה לאיש אחר. עיי"ש. וזה שביקשו השבטים הק' לרמוז ליעקב אבינו 'ויגידו לו לאמר' היינו ענין מה שפעל יוסף הצדיק בירידתו מצרימה, שלא יפלו בני ישראל חלילה בחטא חמור זה.

וכשנתגלה יוסף בפניהם וראו צורתו הקדושה ומאור פניו של יוסף הצדיק לא יכלו לעמוד מפניו כי נבהלו מפניו, וכעת נתוודע להם ענין שליחותו של יוסף לשעה ולדורות עולם, שבכל דור ודור יוכלו להתגבר על היצר הרע, וגם בזמן שהוא בבחי' עו"ד

מסירות נפש ממש, הרי כשהיו יורדים זרע יעקב שמה היו מתערבים חלילה בין הגויים ללא זיקה ושייכות ליהדות כלל, כי לא היו יכולים לעמוד בנסיונות הקשים עד אשר עלול היה שלא להזכר שם ישראל עוד. ויוסף הצדיק בעבודתו ובמסירות נפשו השפיל כח הטומאה והכין להם לישראל מקום אשר שם תוכל לשרות הקדושה גם בתוככי ערוות הארץ ארץ מצרים.

ורביה"ק מסיגעט זי"ע בספרו הק' ייטב לב (ראה פר' חוקת, עה"פ וישב העם בקדש וגו', ועוד) ביאר בזה מאמר הכתוב (בראשית מה, כה-כח) וידברו אליו את כל דברי יוסף אשר דבר אליהם וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אותו ותחי רוח יעקב אביהם. ובמדרש (ב"ר צד, ג) וכן הוא ברש"י שם, 'סימן מסר להם יוסף, שכשפירש ממנו עסק בפרשת עגלה ערופה'. דכיון שידע יוסף כי יעקב אבינו חושש וירא שמא יתערבו ישראל בין האומות בגודל טומאת זוהמת ארץ מצרים, על כן סימן מסר לו את העגלה ערופה - וכיוון בזה להורות עניין הזמנה מילתא היא, כי הלא מצינו שנחלקו אביו ורבא במסכת סנהדרין (דף מ"ו ע"ב), דאביו ס"ל הזמנה מילתא היא, ויליף מעגלה ערופה דירידתה לנחל איתן אוסרתה, ורבא ס"ל דהזמנה לאו מילתא היא, דלא גמרינן משמשין מעגלה ערופה שהיא גוף הקדושה. ומבואר בראשונים (ראה או"ח סי' מ"ב, מגן אברהם, סק"ו; מחצית השקל, שם, ועוד) שאף שרבא חולק וסובר דלא ילפינן משמשין מגוף הקדושה, מ"מ בדבר שהוא גוף הקדושה מודה שלמדים מעגלה ערופה דהזמנא מילתא היא. ובמה ששלח לו יוסף ליעקב סימן זה, הורה בזה לאביו שכל מה שירד למצרים, היה למען יזמין את המקום לבני ישראל, וכיון שהשלים שליחותו כדבעי שוב אין כל חשש שירד יעקב אבינו מצרימה הוא וביתו עמו, יעו"ש עוד בד"ק.

- שליחותו של יוסף הוא עד הגאולה העתידה -
והנה שליחותו של יוסף הצדיק לא היה רק במצרים כי אם עד סוף כל הדורות, וכדאיתא במדרש (שמו"ר א, ה) דיוסף נקרא ע"ש הגאולה, וכמו שנאמר (ישעי' יא, יא) והיה ביום ההוא יוסף ה' שנית ידו לגאול שאר עמו, ובהכרח היה תחילה מלכות יוסף, כי בלא קדושת יוסף ומסירות נפשו היו בני ישראל נופלים רח"ל אל תוך הזוהמא וטומאה גדולה עד בלתי יכולת להתרומם ולצאת משם. ואמנם בזכותיה דיוסף נגאלו ויגאלו גאולת עולם. וכשם

אתוון וע"ד שעדיין לא הגיע עת קיום היעוד (זכרי' יג, ב) ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ, והטומאה והזוהמא מתגברים ביותר על האדם להכשילו, גם אז יהיה יוסף חי, ויוכלו בני ישראל להתחזק בקדושה ולטהר ולקדש גופם ונפשם להקב"ה בחיליה דיוסף. כששמע כל זאת יעקב אבינו אמר רב עו"ד יוסף בני חי אלכה ואראנו בטרם אמות, כי עד שלא שמע כל זאת היה מתיירא לירד מצרימה, ובכל כוחו השתדל למנוע הענין מחשש שמא יפלו ישראל מטה מטה ובפרט בדורות אחרונים, אכן כיון ששמע כי עו"ד יוסף חי, ויוסף הצדיק בעבודתו היה בידו להתרומם גם כשהיה בבחי' עו"ד, והוא החדיר והכניס ניצוצי קדושה ואור קדוש בבני ישראל, והבא לטהר יסייעו אותו שיוכל ויזכה לקדש ולטהר עצמו, ומעתה כיון שכן אלכה ואראנו בטרם אמות, ושוב לא חשש לירד מצרימה.

- יעקב ויוסף הם מלווים את ישראל בגלותם -

וע"ד זה יפורש אמרם ז"ל (ב"ר פד, ו; תנחומא מקץ, ג) כל מה שאירע ליעקב אבינו אירע ליוסף, שהיה זיו איקונין שלו דומה לאביו, וכבר איתא בזה"ק דיעקב ויוסף הם בחינה אחת, ולדרכנו אפ"ל דכשם שמצינו ביעקב שהוא הולך עם בני ישראל בגלות, וכאשר הארכנו כמ"פ ממש"כ בספה"ק תפארת שלמה (פר' בחוקותי, עה"פ וזכרתי את בריתי וגו'; פר' דברים, ד"ה השליך) לכאר מאמר הכתוב (ויקרא כו, מב) וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור, ובמדרש (איכ"ר ב, ב) עה"פ (איכה ב, א) השליך משמים ארץ תפארת ישראל, שהשליך הקב"ה לארץ דמות דיוקנו של יעקב שהיתה צורתו חקוקה על כסא הכבוד כידוע ותיכף כשיצאו ישראל לגלות השליכו עמם, וביאר התפארת שלמה שדבר זה היה לטובתם של בני ישראל, כי כשראה הקב"ה שישוהו בני ישראל בגלות ארוכה ומרה, ועלול היצר הרע להתגבר עליהם בכל כוחו להכשילם ולהפילם, על כן השליך משמים תפארת ישראל, כדי שיהיה יעקב עמם בגלותם, לסמכם ולסייע להם לכל יתערבו בין הגוים חלילה ולא יטמאו בטומאת העכו"ם, והוא משגיח ושומר עליהם שתמיד יוכלו להתגבר ולעמוד כנגד כל הנסיונות הקשים, יעו"ש בדבה"ק. וכאמור דכן הוא גם בחי' יוסף שהוא נשתלח וירד מצרים תחילה לסייע ביד ישראל שיוכלו להתגבר ולכל יתערבו בין הגוים.

ולזה בשעה שירד יעקב מצרימה וצפה וראה ברוח קדשו עת אשר עתיד לבוא על בני ישראל חורבן אחר חורבן, ויהיה מוכרח להשתלח מן השמים מכסא הכבוד ללוות את ישראל בגלותם, הרי שבענוותנותו ושפלותו הרבה נתיירא עד מאוד כי מי יאמר שיועיל בשליחותו בהליכתו עמם בגלותם, עד שאמר לו הקב"ה אל תירא מרדה מצרימה ואף שעתידי אתה לילך עם זרעך אחרוך בגלות ארוכה ומרה, מכל מקום הלא אנכי ארד עמך מצרימה, וכשאתה תוכרח לירד מכסא הכבוד להיות עמם בגלות החל, הרי שגם אני אבוא עמך, כי הקב"ה נמצא עם ישראל בגלותם, וכאמרם ז"ל (מגילה דף כ"ט ע"א) בכל מקום שגלו שכינה עמהם, ומצינו בזה"ק (פר' ויחי, ח"א דף קמ"ד ע"א) דיעקב שכינה אחידא ביה, וכיון שהקב"ה ירד ויהיה עמו הרי שאין עוד להתיירא כלל וכלל, ובוודאי ואנכי אעלך גם עלה ובהאי זכותא יצאו בני ישראל מכל הגלויות, ויעזרם השי"ת ויזכו לגאולה השלימה.

וגמר אומר ויוסף ישית ידו על עיניך רמו על בחי' עין שהוא בגלות כנ"ל שכעת הוא בחי' וע"ד, ולא בבחי' אח"ד, וכהיום בגלות ישנו בחי' עין הרע כשהטומאה והזוהמא מתגברים מיום ליום רח"ל, וניטשת מלחמה כבידה ומרה בנסיונות קשים עד מאוד על מנת שיזכה האדם לבחי' עיניים קדושות, ומכל מקום בעת הזאת יבוא ויכנס אל האדם ניצוץ קדוש מיוסף אשר הוא 'ישית ידו על עיניך' לסייע ביד האדם שיוכל להניח ידו על עיניו ולהתאפק לבל להתפתות לראות ולילך אחר מראה עיניו, וכשיבכה האדם ויתחנן לפני הקב"ה עזרני נא אבי שבשמים זכני לקדש רמ"ח איברי ושם"ה גידי, יזכה שיתעורר בו ניצוץ קדוש מיוסף שעל ידו יוכל להתגבר על יצרו הרע.

ואפשר דמהאי טעמא מנהגן של ישראל להניח היד על העינים באמירת שמע ישראל (שו"ע אורח חיים סי' סא, ה), וכן נהגו בכל תפוצות ישראל בני אשכנז ובני ספרד וכאשר כבר הביא בספר משנת חכמים למהר"ם חאגיז (המעלה הכ"ג, אות תצד-תצה), דבגמ' (פסחים דף נ"ו ע"א) שאמרו השבטים הק' שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, אמרו כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד, באותה שעה פתח יעקב אבינו ואמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, עיי"ש. ובאותה שעה ראה יעקב אבינו

ותפילה זו שהתפלל כמו כל הפרשיות האמורות ביעקב ובניו השבטים הק' שהיו בעיקר על הדורות העתידים וכהכנה על לעתיד לבוא (ראה ב"ר סח, יג), ובבחי' מעשה אבות סימן לבנים (ראה ב"ר ע, ו), וכשראה יהודה ברוח קדשו את הגלות הארוכה וגודל הצרה שיהיה באחרית הימים שיגלו ישראל מעל אדמתם בגלות מרה כ"כ ומגודל השעבוד וצרת הגלות שאור שבעיסה ושעבוד מלכויות הם יביאו את ישראל למצב של נפילה עוד ועוד, כאמור ששורש כל הגלויות נפתחה בגלות מצרים, על כן עמד דייקא אז להתפלל לפני השי"ת שלא ינעול דלת חלילה בפני השבים, אלא תמיד בכל מצב ובכל אופן תתקבל תשובתם באהבה לפני הקב"ה.

וגמר אומר כי כמוך כפרעה, יפורש ובהקדם מש"כ בספה"ק ישמח משה (פר' תשא) עה"פ (שמות לד, ו) ה' ה' א-ל רחום וחנון, ודרשו חז"ל (ראש השנה דף י"ז ע"ב) אני ה' קודם שיחטא ואני ה' אחר שיחטא. וכבר עמדו הראשונים בביאור דבריהם, דמה רבותא בכך שאני ה' קודם שיחטא. וביאר עפ"י הנודע שבכל חטא ועון אשר יחטא האדם הרי הוא פוגם בשמות הק', ברם, אין הדברים אמורים אלא בשאר השמות, לא כן בשם העצם שם הוי"ה ב"ה וב"ש אין שייך בו שום השתנות, ואין בו שום נפק"מ בין קודם החטא ולאחריו, ואפי' החטאים והעבירות החמורות ביותר אין בכוחם להחשיך זוהר עליון של האור אין סוף ב"ה וב"ש, ועל כן מועילה התשובה בכל מצב, מכיון שאין כל השתנות בשם הוי"ה ב"ה כי אם חטאת מה תפעל לו (אויב לה, ו) על כן יוכל לעולם לתקן מעשיו בתשובה. וזהו אני ה' קודם שיחטא ואני ה' לאחר שיחטא, רצ"ל שבשם הוי"ה ב"ה אין שייך שום השתנות קודם החטא ולאחר החטא כבשאר השמות הק' אלא אני הוא לפני ולפניה ולאחריה באותו מצב, ועל כן יוכל החוטא למלט נפשו ותתקבל תשובתו לפני קל רחום וחנון, עכתוד"ק יעו"ש באורך.

וז"ש יהודה כי כמוך אפי' כאשר כפרעה, היינו שנפלו רח"ל עד לטומאת פרעה, שהלא בכל אופן שהוא אין כל פגם אצלו ית"ש, ומה שקלקל האדם הוא רק לעצמו שהושחר משחר תארו ונפל אל תוך הזוהמא והלכלוך, וכאמרינו בסליחות (לערב ר"ה, מתוך וידוי ובקשות לרס"ג, ד"ה שכחנו את טובותיך) ולא לך ה' אלוקינו הריעוני כי אם לנפשנו, ולא אותך

כי עתידין בניו לצאת לגלות ארוכה ומרה כשבכל העת הזאת יהיה בבחי' 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם וע"ד', והיינו טעמא מאחר ולא תיקנו בחי' עין ויהיו בני ישראל בבחי' 'נופל וגלוי עינים' רח"ל, ולזה מניחין היד על העינים, מתוך קבלה לקדש עיניו שלא להסתכל במקום שאין צריך, עד שעל ידי זה יזכו לתקן בחי' וע"ד שיהיה ג"כ אח"ד, ויבוא העת אשר יהיה ה' אח"ד ושמו אח"ד, ונגלה כבוד ה' על כל בשר ולא יצטרכו עוד לעצימת עינים, כי יראו הכל בחוש כי ה' אחד ושמו אחד, ואחד הוא אלוקינו.

- יהודה עורר שיהיה הדלת פתוחה לכל יחיד

השב בתשובה -

והנה אמרו חז"ל (סוטה דף י' ע"ב) דיהודה שקידש שם שמים כפרהסיא נקרא כולו על שמו של הקב"ה, שיש בשמו אותיות הוי"ה זולת אות דל"ת שבאמצע. ואפשר לומר ע"ד הרמז דאות ד' רומז על הגלות, שכל זמן שבני ישראל בגלות אין שמו ואין כסאו שלם (ילקו"ש תהלים ט, רמז תרמ"ג), וכמו שנא' (שמות יז, טז) כי יד על כס י"ה מלחמה לה' בעמלק מדור דור, וכעת הוא בבחי' הכתוב (תהלים קיח, ה) מן המיצר קראתי י"ה, ולזה נכנס אות דל"ת באמצע אותיות שמו הוי"ה ית', דאות ד' מורה על דלות שנפל האדם מטה מטה בבחי' רש', ומאידך אות ד' מורה גם על בחי' דל"ת לבעלי תשובה, וכאשר התפלל דוד המלך ע"ה ואמר (תהלים ל, ב) ארוממך ה' כי דליתני ולא שמחת אויבי לי, וכנודע מה שהאריך רביה"ק מוהרצ"א זי"ע בבני יששכר (עי' מאמרי חודשי תמוז אב מאמר א, אות ה-ו; מאמרי אלול, מאמר א, אות ח) שדוד המלך הוא פתח הפתח לבעלי תשובה, וכאמרם ז"ל לא היה דוד ראוי לאותו מעשה אלא להורות תשובה, וע"ז ביקש ארוממך ה' כי דליתנו בחי' דל"ת, יעו"ש.

ע"ז רמז הכתוב בפרשתו וכאמור בריש דברינו כי היו בדברי יהודה גם תפילה לפני הבורא ית"ש, וז"ש ויגש אליו יהוד"ה ויאמר בי אדוני, רצ"ל כי בתוכי ישנו את שם אדוני הוא שם הוי"ה ב"ה, ובקשתי ותפילתי ידבר נא עבדך דבר באוני אדוני ואל יחד אפך בעבדך, והיינו שאז התפלל וביקש שיועיל תשובה לכל אחד ואחד מישראל, וכאשר פעל זרעו אחריו דוד המלך ע"ה שהוא מורע יהודה ועורר כח התשובה ליחיד, שבכל מצב בכל עת ובכל אופן יהיו שערי תשובה פתוחים לפני כל יחיד ויחיד מישראל.

יצחק כאפר על גבי המזבח, דאפרים משמע שתי אפרות עי"ש, ואו אז יאמרו ויעידו בני ישראל כי ה' אלוקינו ה' אח"ד, ואף הקב"ה יעיד על בני ישראל ויאמר (דברי הימים א יז, כא; וראה ברכות דף ו' ע"א) מי כעמך ישראל גוי אח"ד בארץ, ואז והיו אח"ד בידי. גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך, ועם בני ישראל חפצים לקבל על עצמם עול מלכות שמים שלימה, ויעזור השי"ת ויערה עלינו רוח טהרה ורוח תשובה, וירומם את בני ישראל עד לרום המעלה, מי שאמר לעולמו די יאמר לצרותינו די ויאמר למלאך המשחית הרף, וכוודאי כמה שמכים והורגים בהם בישראל אין עוזר מאומה להיטיב דרכם, ואדרבה דייקא על ידי מה שיגביה וירומם השי"ת קרן ישראל, ומדת הרחמים עלינו יתגלגלו בחסד עליון על ידי כן נבוא לאמונה שלימה.

יעזור השי"ת וברוב חסדו יעורר עלינו כח תפילתו של יהודה אשר כבר אז התפלל והעתיר על הגאולה השלימה, וזכותם של יוסף הצדיק ויעקב אבינו יתגללו עלינו, י"ה זכות אבות יגן עלינו נצח ישראל מצרותינו גאלנו, והיינו אף הצרות שאנו במו ידינו הבאנו והמטנו עלינו, ואין קולר האשמה תלוי אלא בצווארנו כאשר הרענו מעשינו, גם מהם בזכות אבות יציא אותנו הקב"ה ויגאלנו מצרות אלו.

יאיר השי"ת ויזריח בקרבנו רוח טהרה ורוח דעת שנוכל לקבל עלינו עול תורה עול מצוות ועול מלכות שמים, ויקויים היעוד (ישעי' ס, יט) והיה לך ה' לאור עולם, להאיר עלינו באור הגנוז שלא יתכסה עוד, אור חדש על ציון תאיר ונוכה לגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

הכעסנו כי אם אותנו, כי אנוש אם חטא מה יפעל לך, ואם רבו פשעיו מה יעשה לך וכו', כי כל מה שעשינו לא עשינו ופגמנו אלא בנו.

ודווקא יהודה הוא שניגש להתפלל, כי ממנו חוטר מלכות יהודה, וכאמור דוד המלך הוא שפתח דלתי התשובה ליחיד, ואז עמד יהודה להתפלל על ענין זה שיפתח הקב"ה שער לדופקי בתשובה, ואמר בי אדוני היינו שאותו הדל"ת לבעלי תשובה הרמוז בקרבי באמצע אותיות שמו ית"ש, יהיה פתוח לכל אחד ואחד, ואדרבה יסייע הקב"ה ביד בעלי התשובה ויקויים בהם (תהלים קיג, ז) מקימי מעפר דל מאשפות ידים אביון, ויזריח ויאיר רוח תשובה על כל ישראל.

ויורמו כל האמור במאמר הנביא בהפטרותן שכולו דברי נביאות על לעתיד לבוא, ואמר הכתוב (יהזקאל לו, טו-יט) ויהי דבר ה' אלי לאמר, ואתה בן אדם קח לך עץ אחד וכתב עליו ליהודה ולבני ישראל חבריו ולקח עץ אחד וכתוב עליו ליוסף עץ אפרים וכל בית ישראל חבריו, וקרב אותם אחד אל אחד לך לעץ אחד והיו לאחדים בידך וגו', הנה אני לוקח את עץ יוסף אשר ביד אפרים ושבטי ישראל חבריו ונתתי אותם עליו את עץ יהודה ועשיתם לעץ אחד והיו אחד בידי. ולהנ"ל י"ל דרמוז על עת העתיד שאז כאמור יהיה ה' אח"ד ושמו אח"ד, ולא כבזמן הגלות שיחודא עילאה הוא אח"ד ויחודא תתאה הוא וע"ד, וכאשר ירומם השי"ת את בני ישראל בזכותיה דיוסף ויקח עץ יוס"ף אשר ביד אפרי"ם, ויקויים היעוד מקימי מעפ"ר דל, וכנודע מבעלי התוס' (בראשית מא, נב) דאפרי"ם נקרא שמו על שם האבות אברהם ויצחק שנא' בהם אפר, אברהם ואנכי עפר ואפר,

יום ראשון פר' ויחי י"ב טבת

אחר תפילת שחרית נערך שמחת הברית לבן הר"ר מנחם מענדל ראובן רייכמן מפעיה"ק (ב"ר אשר אנשיל מירושלים, וח"ר צבי נאה מפעיה"ק). בערב קיבל מרן שליט"א קהל.

יום שני פר' ויחי י"ג טבת

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה שמואל אלכסנדר נ"י בן הרה"ג ר' ישראל מנחם למברגר שליט"א מראשי כולל אדירי התורה בב"ב (בן הגה"צ אב"ד מאקאווא אלעד זצ"ל).

בערב סידר מרן שליט"א חופה וקידושין אצל

החתן מורנו משה נתן נ"י בן הרה"ח ר' פנחס מרדכי גליק מפעיה"ק (בן הג"ר יוסף שלמה שליט"א מירושלים, וחתן הג"ר שלום אליעזר הרבסט שליט"א מבית שמש), ע"ב הרה"ח ר' יחזקאל רובינשטיין מרחובות.

אח"כ קיבל מרן שליט"א קהל. בין הנכנסים היה ר' שמחה גולדין הי"ו, שבנו נהרג לפני כמה שנים ונחטף עי" בני עוולה ימ"ש לעזה, מרן שליט"א חיזקו בדברי חיזוק במשך זמן רב.

יום שלישי פר' ויחי י"ד טבת

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה יצחק נ"י בן הרה"ח ר' מרדכי ברוך בלומנטל סגן מנהל ת"ת דרכי אבות פעיה"ק (ח"ר

אלכסנדר משה בלומנטל מפעיה"ק).

מרן אאדמו"ר זי"ע היה נכנס רבות לשיבה ומשגיח על כל בחור, על התעלותו בלימוד, על ההספק של כל אחד וגם על שמירת הזמנים שלהם... ובשנים הראשונות היתה כל ההנהגה בתקיפות, והיו מחוייבים לעמוד בהספק שדרש מכל אחד, ואם אמר לבחור שהוא יכול להיבחן שש מאות דפים, והלה נבחן רק חמש מאות וחמישים, לא היה מניח ודורש ממנו בתקיפות שיבחן עוד, ואף היה יכול להעניש על זה.

ברם בשנים שלאחר מכן אמר לי פעם, שהעולם היום הוא כבר לא כמו שהיה פעם... ואמר לי, פעם אם הייתי מוציא בחור מהשיבה, היה הולך ללמוד בישיבה אחת, אבל היום נפלטים לרחוב, הרחוב הוא שמד, לכן אי אפשר להתנהג כמו פעם, כיום יש אחריות כבדה על כל נשמה מישראל. וזאת אמר בתחילת שנות המ', שלא היה אף מעין דמעין מהמצב ברחוב כיום...

הגרא"ב זילברברג: הקושי הגדול כיום הוא לשלב בין הרמות השונות של הבחורים...

מרן שליט"א: מצד אחד אי אפשר להניח לעשות מה שרוצים, מצד שני אי אפשר להיות קשוח מדי כמו שהיה פעם. כיום מרגישים יותר ויותר כמה סייעתא דשמיא צריכים בכל פעולה.

הגרא"ב זילברברג: אבי שליט"א סיפר לי שבשנת תשל"ו היתה לו ישיבה במונסי, וכשהגיע פעם אל הבית ישראל זצ"ל שאלו על סדר היום וכו', ושאלו ומה עם הלילה? וענה אבי שהם בחורים מבתים טובים וכו', ובלילה לא היה מי שיפקח על השנה. ביום המחרת קרא הבית ישראל למקורבו, אחיו של אבי, ואמר לו שאחיו היה כאן והוא טיפש, שהוא חושב שבחורים טובים לא צריכים שמירה, והוא אינו יודע שגם הבחורים הכי טובים גם צריכים שמירה ביום ובלילה [ואני מספר זאת ברשות אבי...].

מרן שליט"א: ומה נעני אבתריה בזמננו...

מרן אאדמו"ר זי"ע היה רגיל לומר, דעיקר חבלי משיח שנבאו חז"ל, היתה כוונתם על צרות ושפלות ברוחניות, שחזו את ירידת הדורות ואת חילול השם ועלבון התורה. ולכן מצינו שאמר רבי יוחנן ייתי ולא איחמיניה (סנהדרין צח, ב), ואם היה מדובר רק על צרות גשמיות למה אמר רבי יוחנן כן, והלא הוא אמר (ברכות ה, ב) "דין גרמא דעשיראה ביר", ובוודאי לא היה מונע עצמו מלהיות בדורו של משיח מחמת צרות הנוגעות לגוף. אלא בהכרח שהכוונה לצרות רוחניות.

אבל באמת שזה אחד מהפלאות, שלמרות כל הירידות והנסיונות, רואים כ"כ אלפי בחורים ואברכים יראים ושלמים, זה פלא והפלא, רואים בחוש את קיום 'חס ושלו' שתשתכח תורה מישראל! **הגרא"ב זילברברג:** האין נהוג כאן בשובבי"ם, עושים עסק עם הבחורים?

מרן שליט"א: בעיקר על ריבוי לימוד התורה ביתר שאת בתענית דיבור, ועל אמירת תהלים.

מתחילה לא היה דורש מרן אאדמו"ר זי"ע מאחרים

בערב סידר מרן שליט"א חופה וקידושין אצל החתן החבר נפתלי נ"י בן הרה"ג ר' יעקב מאיר קראוס שליט"א שו"מ בישיבה"ק (חתן הג"ר אפרים פישל ויזל שליט"א מרבני קרית צאנז), ע"ב הרב גדליה דוד שווארץ מפעיה"ק (ב"ר שלמה זלמן מאנטווערפן, וחתן הג"ר יהודה צבי גלנץ שליט"א רב ביהמ"ד אמרי דבש בנתניה).

אח"כ קיבל מרן שליט"א קהל. בין הנכנסים היו משלחת מאת כ"ק האדמו"ר מגור שליט"א לקראת שמחת נישואי נכדתו תחי'. חברי המשלחת מסרו הזמינו את מרן שליט"א בשם כ"ק האדמו"ר מגור שליט"א לשמחת נישואי נכדו שיחי'.

הרה"ג ר' אברהם בנימין זילברברג ר"י גור חצור: ב"ה שפעם ידעו על בחורים שידעו ש"ס רק כאן בצאנז, כיום זה התפשט...

מרן שליט"א: פקיע שמייה...

חברי המשלחת: הרי מרן זי"ע היה חוזר רבות על כך שפעם היו בפולין בחורים שידעו את כל הש"ס, והיכן הם היום...

הגרא"ב זילברברג: כ"ק האדמו"ר הבית ישראל מגור זצ"ל, היה תמיד מתרפק בגעגועים על כך, והיה אף מוריד דמעות באמרו שהכיר נערים בני י"ג שידעו חצי ש"ס ובגיל ט"ו ידעו כל הש"ס...

מרן שליט"א: מרן אאדמו"ר זי"ע לא היה יכול לקבל מה שאומרים שכיום אין זה שייך ושהיום זה שונה... ואמר שהנשמות הן אותן נשמות, צריכים רק להתנהג כמו פעם גם בשאר הענינים וממילא כבר יהיו יותר השגות גם בתורה.

אכן לאחר החורבן היתה תקופה קשה, בא סנחריב ובלבל את העולם, אבל זה היה כבר לפני עשרות שנים וצריכים להעמיד זאת מחדש. הטומאה אינה שוקטת והיא עושה כל שבידה לבטל מלימוד התורה, על זה עיקר המלחמה.

הגרא"ב זילברברג: אבי הגה"ח רבי משה זילברברג שליט"א סיפר לי, שהוא למד בבחרותו בטלז, ופעם נסע לזקנו הגאון רבי אברהם בנימין זצ"ל הרב מפייסטבורג, ודיברו בלימוד, והזכירו איזה ענין ממסכת מנחות, והוא שעדיין למד בטלז לא ידע מנחות... והוא קיבל כזה 'פסק' מזקנו, שבחור בן שבע עשרה אינו יודע גמרא מנחות...

וסיפר לו זקנו, שכאשר הוא הגיע בתור בחור לבקר אצל זקנו הגאון רבי ר' נפתלי מויערשוב זצ"ל, היה אסור לו להיכנס לזקנתו לומר שלום, אלא תיכף היו צריכים להתיישב ללמוד. ופעם לאחר שכבר למד ארבע שעות בערך, היה צריך להפסיק לכמה דקות להכנות, וכשחזר למקומו על הדרך אמר שלום לזקנתו, וזקנו שראה זאת גער בו בחומרא ואף סטר לו על כך באמרו: איך יתכן יהודי באמצע לימודו זוכר שיש לו סבתא... הוא היה קפדן...

מרן שליט"א: פעם היו יכולים לילך בתוקף כזה ולא הזיק...

הגרא"ב זילברברג: זקני ר' גדליה ז"ל סיפר, שזוכר שהלך לחנות ספרים ביגלאייזן לקנות 'קצות', וחיפש הרבה עד שמצאו, ואמרו שזהו ה'קצות' האחרון שהולכים למכור בעולם, וצריכים לעשות לחיים...

הגרא"א גולדמן: יש איזה מימרא מהרה"ק מקאצק זי"ע שאמר בסוף ימיו, שעתידה תורה שתתגלגל לאמריקה... ואחד מנכדיו שהיה באמריקה אמר שהוא עדיין אינו רואה זאת... אבל היום ב"ה כבר רואים.

מרן שליט"א: היה עכשיו היא"צ של הרה"ק משינאווא זי"ע. שמעתי ממרן אאדמו"ר זי"ע שהרה"ק מגארליץ זי"ע ביקש מאחיו הרה"ק משינאווא זי"ע שיבוא עמו לאמריקא לצורך תיקון הדת, באמרו שהרי רואים שלפני ביאת המשיח יהיו היהודים באמריקא, אבל הרה"ק משינאווא אמר שאין זה בכוחו ויסע לבדו, אמנם הרה"ק מגארליץ אמר שאם הוא יסע לבדו יאמרו שכוונתו עבור ממון וממילא לא יוכל להועיל בנסיעתו. וזהו פלא גדול, כי הלא בזמנם היה כל מרכז היהדות באירופה, פולין וגאליציא, אונגארין ורוסלאנד, ואילו הם ראו כבר שלפני ביאת המשיח יהיו היהודים באמריקא...

מקובל כבר מהרה"ק המגיד מקאזניץ זי"ע שאמר "אין פולין לאור הנר", שלפני ביאת המשיח לא יהיו יהודים בפולין... ומרן אאדמו"ר זי"ע אמר שכאשר שמע זאת בילדותו לא הבין זאת כלל, כי אף אחד לא העלה על דעתו שיתכן להיות כזאת...

הגרא"ב זילברברג: כיום הרבה מנצלים את ימי השובבי"ם לעשות בדק הבית על פגעי הטכנולוגיה.

מרן שליט"א: אם מנצלים זאת לדברים טובים, בוודאי טוב. צריכים לחזק הרבה דברים וזה ודאי אחד מהדברים הקשים ביותר היום רח"ל. ב"ה שהצליחו לפעול הרבה לטובה אבל צריכים תמיד לעורר עוד ועוד. ונפרדו לשלום.

יום רביעי פר' ויחי ט"ו טבת

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה משה ליב נ"י בן הרה"ג ר' גדליה וינגרטן שליט"א ר"מ בשיבה"ק לצעירים באלעד, ולהבחור הבר מצוה אהרן צבי נ"י בן הרב דוד משה שווארץ מפעיה"ק (בהג"ר ירמי' מירושלים, וחה"ר שלמה זאב קליין מפעיה"ק).

להתענות, אף שבעצמו היה מתענה הרבה, רק בשנים האחרונות היה מבקש להתענות ביום חמישי, באמרו שהוא רואה שאין עצה אחרת, משיח עדיין לא בא ומוכרחים לפייס את הבוכ"ע... ואמר שישתדלו שהתענית לא תגרום רפיון בלימוד התורה. הוא לעצמו התענה, וזכורני מאחד השנים שהתענה כל ימי השובבי"ם ת"ת, וטעם רק בלילה. ועשה עוד איזה דברים.

בפולין לא עשו עסק משובבי"ם, וכן בגאליציא, וגם לא בצאנז. מרן אאדמו"ר זי"ע לקח זאת מסיגוט.

הרה"ג ר' אלעזר גולדמן: הבית ישראל זצ"ל היה אומר, שבפולין היו אומרים פאסט נישט, גנב'ע נישט...

מרן שליט"א: כיום לדאבוננו עם ירידת הדורות...

הגרא"ב זילברברג: הרבי מגור שליט"א אמר פעם, אולי מי שצריך להתענות זה המשגיח בשיבה, שמא היה יכול להציל עוד נשמה.

מרן שליט"א: ליידער... הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל אמר פעם בסיבת הדבר שראשי ישיבות צריכים לנסוע ולנדוד עבור כסף לישיבה, כי כל ראש ישיבה הוא בגדר הורג נפש בשגגה שחייב גלות, ותסמרנה שערות ראש מחומר הדברים.

הרב שלמה שווארץ: אבי שליט"א בתור בחור למד בצאנז, ויש לו כמה מכתבים שמרן זי"ע שלח אליו. הוא אומר תמיד, ששנותיו הכי טובים היו כשלמד כאן... אביו הביא אותו בכח ללמוד בארץ ישראל. זה היה לאחר השואה וכל הבחורים עבדו בכדי להביא כסף, ואבי רצה ללמוד, ומרן זי"ע אמר לאביו שהוא לוקח אחריות עליו.

מרן שליט"א: באותן שנים באמריקה היה בלכול גדול, השקיעו את כל המח במסחר...

כאשר מרן אאדמו"ר זי"ע רצה להקים היימישע ישיבה באמריקה מיד לאחר המלחמה, בשנת תש"ז, אמר לו איזה אדם נכבד שם, שכאשר יצמחו לו שערות על כף ידו אזי יעלה בידו להקים חסידישע ישיבה באמריקה, וטען שאין זה מקום מתאים וכו'... ומרן אאדמו"ר אמר לו, אולי אתם צודקים אבל צריך לנסות, ובאם לא אנסה אצטרך ליתן דין וחשבון למה לא ניסיתי.

מרן אאדמו"ר זי"ע אמר שבדרך הטבע היה אותו אדם צודק, אבל יש את ההנהגה למעלה מדרך הטבע, של חס ושלום שתשתכח תורה מישראל.

קטעים מתוכן השיחות אצל כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א עם המסובין בסעודות ליל שבת קודש בחודש הקיץ העעל"ט במעון הקודש בקיסריה

בגדי לבן בשבת

מרן שליט"א: ידוע גודל המעלה לילך בשבת בבגדי לבן, וישנם בזה עניינים גבוהים כידועי. והרה"ק מקאמארנא זי"ע כותב (שולחן הטהור רסב, ח) שצריך מסירות נפש לבגדי לבן...
הגר"צ רייך: כל תלמידי הבעש"ט הלכו בבגדי לבן

עד לערך תקופתו של החוזה מלובלין זי"ע.

א' הנוכחים: בדגל מחנה אפרים (פרשת נח) הזכיר אודות אלו שלובשים בגדי לבן ואינם ראויים לזה.
מרן שליט"א: ברבות השנים הפסיקו הצדיקים מנהג זה. י"א שהרה"ק שר שלום מבעלזא זי"ע הוא שהפסיק המנהג. יש בשו"ת פנים מאירות (סימן קנב)

בעונותינו הרבים שנתרבה השקר בעולם וכל אחד רוצה להעלות במעלות שלומי אמוני ישראל ורואה שהם מלובשים בגדי לבנים בשבת ולובשים טלית בערב שבת במנחה ואומר היות אהיה כמוהו, וזה שקשה מכולן שזה גורם אריכות הגלות שהם נקראים ערב רב שהם מעורבים בישראל וקשה להפרידן כמשל החטה המוץ והתבן שבו שאינו דבוק כל כך להחטה הוא מתפזר בקל אבל הפסולת שבחטה מתדבק בהחטה וקשה להפרידה, עכ"ל עיי"ש.

^ה ראה מדברי מרן זי"ע בשיעור חורש"י תז"מ תשל"ב וז"ל: כן הדברים אמורים כלפי לבישת בגדי לבן בשבת קודש, שאמנם מרן הבעל שם טוב הקדוש זי"ע, הרה"ק הרבי ר' בער זי"ע המגיד ממעזריטש, ושאר החבריא קדישא, לבשו בגדי לבן, אבל בדורות שלאחריהם לא הרהיבו עוז לנהוג כן. כך גם זקה"ק בעל ישמח משה זי"ע היה לבוש בשבת בעקישטע לבנה ואף בשטריימל שלו היה באמצע כובע לבן, אבל בנו זקה"ק רבי אלעזר ניסן אבד"ק דרוהוביטש זי"ע ונכדו זקה"ק בעל ייטב לב מסיגעט זי"ע לא נהגו אחריו כן בענין זה. אך יש אשר לא ידעו את הדרך הישרה וסוברים שכל דבר הוא מצוה לעשות כמעשי הצדיקים ולהתחזות כמותם, אולם לא זו הדרך ישכון בה אור, כי יש דברים שאסור לעשות כמעשי הצדיקים למי שאין ראוי לכך ודבר זה הוא למעלה מכפי ערכו.

וראה עוד בדב"ק שיעור חורש"י שופטים תשל"ג: אפילו האדם הרוצה לקבל על עצמו חומרות יותר מן הדין, עליו ליטול עצה תחילה מחכמי התורה אם אכן נכון שיקבל על עצמו חומרות אלו, ואם אין בכך חשש יוהרא וכדו'. כי לא ניתנה רשות לכל סכל ומושחת לעשות לעצמו חומרות על גבי חומרות ולהתדמות בהם אל הצדיקים, כמו שכבר אמרו חז"ל (ברכות) לא כל הרוצה ליטול את השם יבוא ויטול. והרוצה להתנהג באיזו חומרא עליו לשקול אם מותר לו להתנהג בה, ואם הוא ראוי לכך. היו מקומות שאפ"י שטריימל לא לבש אלא מי שהורהו זקה"ק הייטב לב זי"ע לעשות כן, ואין הדבר מסור לכל אחד ואחד.

אין הרשות נתונה לכל אחד ואחד ללבוש בגדי לבן בשבת קודש, שהרי על אף שכן נהגו גדולי תלמידי הבעש"ט ה' הגה"ק רבי חיים צאנזער זי"ע, וכן זקה"ק הישמח משה זי"ע, מכל מקום בדורות האחרונים אפילו הצדיקים לא נהגו כן, כי זו היא כבר חסידות וחומרא היוצאת מן הכלל, ולא יעשה כן אלא מי שראוי לאותה איצטלא, וכבר קיים את כל התורה כולה. אך מי שאינו במדרגה זו, עליו אמרו חז"ל (ירושלמי נדרים פרק ט הלכה א) דיין במה שאסרה תורה, ומה לו לאחוז בחומרא זו שאינה שייכת אליו. וכ"ק מרן שליט"א הרחיב בענין זה באושפיזא דיוסף תשע"א.

^י ראה שפע חיים (חנוכה, מאמר פז): וכן בענין לבישת בגדי לבן בשבת, שנהגו בזה המקובלים בדורות הקודמים (ראה שער הכוונות דרושי סדר שבת דרוש א), וכן חכמי בראד ובראשם הרה"ק ר' חיים צאנזער וחבריו הקדושים זי"ע. אבל הרה"ק שר שלום מבעלזא זי"ע התחיל כבר להימנע מכך, וכן נהגו אחריו זקה"ק מצאנז זי"ע וכל הצדיקים שלא לבשו אלא בעקישטע מצוירת או של פסים ולא כולו לבן, וזאת משום גדר יוהרא, כי בענוותנותם סברו שלא ניתנו הדברים אלא לקדושי עליון כגון הבעש"ט ה' הרמ"ק האריה"ק ודומיהם, אבל מי שאינו במדרגה זו אין לו ללבוש בגדי לבן בשבת ולחקות את מעשי הגדולים.

ראה בגליון בצילא דמהימנותא (שופטים תשע"ב) מה שסיפר האדמו"ר מזידיטשוב ב"פ שליט"א: שמעתי מאבי (הגה"צ רבי ישעיה זצ"ל אב"ד בני ראם) זצ"ל על הרה"ק מהר"ש מבעלזא

^א מקור הדברים באריז"ל שער הכוונות, ענין קבלת שבת: גם צריך האדם ללבוש בגדי לבן ולא של צבעים אחרים. וקבלתי ממורי ז"ל שכפי הצבע וגוון המלבושים שלובש האדם ביום שבת בעולם הזה כן ממש יתלבש האדם בעולם הבא אחר פטירתו תמיד ביום שבת. ואמר לי כי בקבלת שבת פעם אחת נתגלה אליו נשמת חכם אחד שנפטר בימיו וראהו לובש שחורים, ואמר לי לפי שבעולם הזה היה לובש שחורים ביום השבת שלכן מענישים אותו שם להלבישו אחר פטירתו בגדים שחורים אף ביום השבת. ודע כי אין לפחות מן ד' בגדי לבן והם המלבוש העליון והתחתון והאזור אשר על לבושו התחתון והחלוק אשר על בשרו.

ובבאר היטב (או"ח סי' רס"ב) הביאו: כתב האר"י ז"ל כתב יש ללבוש ד' בגדי לבן, מלבוש העליון והתחתון ואיזור והחלוק כנגד ד' אותיות הוי"ה ע"ש.

^ב באגרא דפרקא (אות כח) כתב וז"ל: בכסא מלך, הלוש בגדי לבן בשבת מכפר על עון עריות מצורף עם התשובה. ולא ידעתי פירושן של דברים דהרי עריות הוא כריתות ומיתות ב"ד ודין תשובתם וכפרתם הוא תשובה ויה"כ תולין ויסורין ממרקין (יומא פו.) ודוחק לומר הכוונה להלוש בגדי לבן יהיה במקום יסורין. ואפשר לומר הכוונה דהש"י מיקל יסוריו ויוצא ביסורין קליל דהיינו בהושיט ידו לכיס ליטול פרוטה ולא עלה בידו (עי' ערכין טז:) או בעושה לעצמו בגד ולא נתקבל עליו כל כך עכ"ל.

ועי' דברי תורה להגה"ק ממונקאטש (מהדורא א אות עט), שהאריך לדון בדב"ק.

^ג וז"ל שם: ישתדל ללבוש בשבת ארבעה בגדים לבנים וכו' ואיצטלית זאת ראוי לכל בר ישראל וכו' ויקבל עלבונות ויסורים וצער ומסירות נפש וילבש לבנים בשבת, ויהיה ניצל מכל עבירות ומיצר הרע ומאש של גיהנם ויקרב הגאולה.

עוד בענין זה כתב הרה"ק מקאמארנא בספרו זוהר חי (פרשת וישב): ואמר הצדיק רבינו משה הגדול מפשווערסק, כשאדם לובש ארבעה בגדי לבן לשבת, מוחלין לו על כל עוונותיו. ושאל בנו, הרי ראיתי אותך מתפלל מנחה אחר לבישה, ואמרת סלח לנו בבכיה עצומה. והשיב, בזה העולם שהייתי בערב שבת, נמחל לי, וכשהלכתי לעולם שלמעלה מזה, היה נרשם עלי כמה עוונות.

^ד ראה שם וז"ל: ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים. יש לומר בזה על דרך הלצה, וגם כל הענין מקודם, ויהי בנסעם מקדם וימצאו בקעה, ונשרפה לשריפה, ונעשה לנו שם, הנה התורה מרמזת בכאן על כת שקרנים ומתדמים לשלומי אמוני ישראל ולבסוף אין להם קיום והם כלים מאליהם כי שקרא לא קאי (שבת ק"ד). והוא מרומז בפסוק, כי בתחלה ויהי כל הארץ שפה אחת, היינו דבוקים בשכינה גימטריא שפה, ודברים אחדים היינו מחמת שהיו דבוקים בה' היה ביניהם אחדות גדול ולא היו מדברים אחד אחד ולא רק הפה והלב היה אחד, אבל ויהי בנסעם מקדם, היינו מקדמונו של עולם כמאמר רז"ל (בראשית רבה לח, ז), וימצאו בקעה וגו' היינו שתעו ונפלו בבור עמוק וחושך. ועוד להם שמראים עצמם כצדיקים, והוא שאמרו ונלכנה לבנים, היינו נלבוש בגדים לבנים כדמיון הצדיקים הטהורים, ונשרפה לשריפה להכות כף אל כף בהתלהבות, והכל הוא כדי לעשות לנו שם כפשוטו, ונבנה לנו עיר לכבוש עיירות תחת ידם, וסופם ויהי להם הלכינה לאבן, היינו בגדי לבנים שהיו לובשים היה להם לאבן נגף ולמכשול וכו'.

יעויין עוד בדגל מחנה אפרים פרשת וישלח (עה"פ הצילני נא מיד אחי מיד עשו) וז"ל: שזה הוא מצוי גם כן בעולם הזה

אריכות דברים בזה, דבזמננו איכא יוהרא במי שלובש בגדי לבן והוי כחתן בין אבליים וראוי לנדותו ע"ש. אמנם כתב שם, כי בביתו בצנעא יכול לילך מי שרוצה לצאת ידי שמים^ה.

הגה"ק ממונקאטש זצ"ל מביא דבריו^ט.

הגרבי צ' רייך: על האריז"ל איתא שנהג לילך מתחת לבגדי הלבן בכתונת ארגמן.*

התפילה צורך גבוה

מין שליט"א: בזמירות ליל שב"ק אומרים, "שתרחמי עוד בגלותי לגאלני וכו' ואז אשמור פיקודיך וכו' ואתפלל כדת", ולכאורה אינו מובן הכוונה שאז נתפלל כדת, וכי האידנא אי אפשר להתפלל כדבעי. ויש לומר הכוונה, כי דוע שהאריכו בספרי תלמידי הבעש"ט יסוד גדול בעבודה שבלב היא תפילה, כי צריך האדם לשים

ז"ע, שפשט את בגדי הלבן באמרו שיש איזה רבי שהולך בבגדי לבן מבלי שיהא ראוי לזה, ולכן אין הוא הולך בזה.

יש מביאים גירסא שבשונה מרבנותי המובהקים שנהגו ללבוש בגדי לבן, היה הוא הרבי הראשון שנמנע מכך לגמרי. וכאשר נשאל למנהגו זה, מדוע שינה מאורחות רבותיו הקדושים, השיב: ישנם אדמו"רים רבים המצפים ממני שאלבש בגדי לבן, כדי שגם הם יוכלו להלך בבגדי לבן, אלא שאיני רוצה שהם יהלכו לבושי לבן ולכן נמנע אף אני מלילך עם לבוש זה...

^א וז"ל שם, עכשיו שכמה גדולי ישראל הולכים במלבושים שחורים בשבת וא"כ אם אחד מני אלף רוצה לומר אקיים דברי המקובלים שכתבו שמצוה לילך במלבושי לבנים בשבת אין לך יוהרא גדולה מזו וראוי לנדותו, אם לא שהוא מפורסם בחסידות וכל מעשיו לשם שמים. בר מכל דין אומר אני, דאפשר בעיתים הללו אין כאן מצוה בלבישת לבנים דכיון דכולי עולמא נהגו האידנא במלבושי שחורים אם אחד לובש לבנים הוי כחתן בין אבליים ושמחה נהפכה לתוגה, והמקובלים לא דיברו אלא בימיהם שלא היו לובשים שחורים משא"כ במדינותינו הוי כחתן בין אבליים, יעו"ש עוד.

יצוין עוד לכבוד שור (בחיודושו לשבת קמה, ב) דבגדי לבנים אינם אלא לבני עליה שהשכינה מתדבקת בהן תמיד יעו"ש. כן מבורר בספר רוח חיים (להגר"ח פלאגי סי' רס"ב) דכדי שילבוש בגדי לבן צריך שיהיה שלם בשלימות כוונות בכל הדברים בתפלות ובברכות ומפורסם בחסידות ובקבלה.

^ה וז"ל שם, ואם רוצה לצאת ידי שמים ראוי להתנהג כשיבא לביתו ללבוש בגדי לבן ושם אין חשש יוהרא אבל בפני המון עם בבית הכנסת הוא כחתן בין אבליים ויש לחוש ליוהרא ושב ואל תעשה עדיף, ע"כ.

^ט ראה בספרו דברי תורה (מהדורה א אות עט): אמנם בעיקר לבישת בגדי לבן בשבת לא נהגו העולם כן בימינו רובם ככולם, גם האדמו"רים, בפרט החסידים. וידוע מה שכתב בזה בשו"ת פנים מאירות ח"ב סימן ק"כ שכתב שכיון שאין נוהגים בעולם כן ללבוש בגדי לבנים בשבת רק שחורים, אם כן הלובוש לבנים הוי כמו דאמרו (שבת קיד, א) אל תקברוני רק בבגדים צבועים וכו' שלא אהיה כחתן בין האבליים בעולם הזה, משמע דזה לא נאה לעשות ליחיד בין הרבים וכו'. על כל פנים כיון שכתוב בהאריז"ל שיש ללבוש ד' בגדי לבן בשבת והבגד העליון בתוכם, וגם בימות החורף שכתבו שהאריז"ל מחמת חולשתו לבש בגד עב מפני הצינה אבל למעלה היה בגד לבן, וכיון שכ' בכסא מלך כנזכר שהוא תיקון לעון בשבת רק שחורים, ששלל כל פנים לתיקון וגם הברית בודאי זהו תיקון, וזהו עיקר התיקון שצריכין בימינו בכחינת מקבץ נדחי עמו ישראל, ולמה יקלו בזה.

וראיתי בכתבי הו"ז הגה"ק מהרי"א מקאמארא ז"ע שכתב שצריכין מסירות נפש על זה ללבוש בגדי לבן בשבת, ואנו נוהגים שהולכים בבגד לבן למעלה בעת סעודות שבת קודש, אבל בתפלה בשבת קודש נהגנו לכאבותינו ורבנותינו הקדושים ז"ע רובם ככולם בדורנו ודור שלפנינו בבגד שחור למעלה וכו' ונ"ל משום שבעת התפלה הולכים למעלה בטלית גדול שזהו בגד חשוב לבן, ע"כ סומכים על זה, מה שאין כן בעת הסעודה

עיקר מגמתו לצורך גבוה לתקן בעולמות העליונים^א. כי האמנם שאין הדברים יוצאים מדי פשוטם, וכשמתפלל האדם בתיבות התפילה כגון על חיים ופרנסה, ישנה כוונה פשטית על חיים ופרנסה ממש, אך בו בעת הריהו בונה בשמים מעלותיו ופועל תיקונים גבוהים בשמים ממעל^ב.

אך כל זמן שאין להאדם שפע בגשמיות או שאר צרכים, קשה הדבר שיתפלל כולו לשם שמים לתקן תיקונים בגבהי מרומים ואז הריהו מבקש לצרכו, מה גם שהזהירו בספה"ק שלא יהא כדובר שקרים בזה. אך כשתרחמי לגאלני אזי 'אתפלל כדת', שתהיה התפילה כצורתה האמתית והנכונה, כולה לצורך גבוה.

*

פרשת בלק

מין שליט"א: בדרך כלל קוראים פרשת בלק לפני ימי

שאין לובשים הטלית למעלה על כן לובשים בגד לבן למעלה בסעודת שבת קודש ויפה מנהגינו בעה"י.

^א שער הכוונות שם, וראיתי למורי ז"ל בימי החורף היה לובש ביום השבת מפני הצינה מלבוש אחד של בגדי ארגמן תחת המלבוש הלבן העליון, ולא היה חושש רק לשיהיו לו ד' בגדי לבן שהם לבוש העליון והתחתון ואזור והחלוק כנ"ל וכן כיוצא בזה. ^ב ראה אגרא דפרקא (אות רל) וזלה"ק: כי תפלה צורך גבוה לייחד העולמות, ועיין בדברי תלמידי הבעש"ט שהמתפלל הגם שמתפלל על עסקי העולם תהיה מגמתו לצורך גבוה, כי בודאי יש ח"ו איזה חסרון באם הבנים.

ובכתר שם טוב (אות קפב) איתא: בקושיית הקדמונים למה צריך תפלה הלא הש"י יודע מה שצריך האדם כי הוא בוחן כליות ולב וכו'. ומורי ביאר ע"פ הנ"ל כי תפלה הוא צורך גבוה שידע אדם מחסרונו שהוא נמשך מחסרון של מעלה ויתפלל שימולא החסרון שם למעלה בשכינה כי צדיקיא אינון שלוחי דמטרוניתא, ואיזהו חסיד המתחסד עם קונו וממילא ימולא החסרון שלו גם כן רק שלא יכוין לתועלת עצמו רק לתועלת השכינה ודפח"ח.

ראה עוד בבני יששכר חודשי כסלו טבת (מאמר ב אות לו), כאשר האדם מתפלל מחמת שצר לו על איזה דבר הנוגע אליו אינו בטוח בכל פעם שתקובל תפלתו מה שאין כן כשמתפלל לצורך גבוה כי בעת היצר לאיש ישראלי שכינה מה אמרת קלני מראשי וכו' (סנהדרין מו). ובפרט בעת היצר לו מחמת הצורך הנה זה ח"ו העדר כבודו ית"ש באמור (יחזקאל לו, כ) ע"ה' אלה וכו'. [עי' ברד"ק שם, זהו חלול הש"י שאומרים העמים על ישראל עם ה' אלה, כבר נקראו עם ה' אלה ויצאו מארצו והניחם בגלות זה כמה]. וכשמתפלל האדם באופן כזה היינו שאינו חושש לצערו רק על צער השכינה כביכול בטוח הוא שלא תוחזר תפלתו ריקם. וטעמא רבא אית ביה גם על פי פשוטו דהנה שמתפלל האדם לצורך עצמו הנה יש מיימינים ומשמאילים ויכול להיות שתוגבר ח"ו מדת הדין שמאל, מה שאין כן כשהאדם מתפלל כביכול על ישועתו ית"ש שיתגלה מלכותו מי הוא זה ואי זה הוא אשר יקטרגו על זה ח"ו, בודאי כל צבא מרום כולן כאחד יעידון ויגידון מהראוי שתקובל תפלתו של המתפלל.

ומקור הדברים בתקו"ז (יח), בא וראה אם האדם מעלה על מחשבתו בעת תפלתו בשביל תיקון השכינה או בכל מצוה ומצוה שהוא עושה מכיון בשביל השכינה, אז מיד שדופק על פתח היכל המלך מיד שקורא אל הקב"ה שיפתח לו שערי התפלה אם התפלה היא בשביל השכינה הוי"ה ב"ה בעצמו פותח השער לקבלת התפלה והתפלה נענית, ואינו ממתין לעבד או לממונה אחר שיפתח השער אלא הקב"ה בעצמו פותח השער.

^ב ראה מגן אברהם להרה"ק מטריסק ז"ע (פרשת בלק), ששמע מאביו הק' בשם הבעש"ט בזה"ל, אפילו אם האדם אינו יודע שום כונה בתפללו רק מתפלל להש"י מפני שהוא ית' צוה להתפלל בתפלתו עולה עד לרקיע אפילו אינו יודע פירוש המלות, כי התיבות הקדושים של התפלה יש בהם קדושה עליונה מאד ואם רק מוציאים אותם מהפה לשם שמים נעשים עי"ז תקונים גדולים בעולמות העליונים.

דציבורא (או"ח ס' רצ"ג), רואים עד כמה צריך לזהר בזה, שאף זמן מועט כזה מיקרי טירחא דציבורא...¹⁰

עינים צופיות ותחינה לגאולה השלימה

מין שליט"א: לאחר המלחמה כאן באר"י בשנת תשכ"ז, הגיע אחד מאנשי השלטון אל מרן אאדמו"ר זי"ע, זה היה בחוה"מ סוכות תשכ"ח (מרן אאדמו"ר שקל בעצמו אם יכולים להכניסו בתוך הסוכה או לאו, ולבסוף החליט שסוכ"ס יהודי הוא וקיבלו בסוכה), ושוחח עמו באריכות¹¹. תוך השיחה נפלטה מפי השר אמירה כאילו אין אמונה בלבו ח"ו. הגיד לו אאדמו"ר, אם אינך מאמין באלקים ובהשגחתו אמור לי במטותא כיצד תוכל לשבת פה רגוע ושאנן כשאנו מוקפים מסביב עשרות מיליוני שונאים ורוצחים, ואיככה תשדל את יהודי התפוצות שיעלו ארצה באמתלא שזו הארץ שלנו, מאימתי היא שלנו ולמה היא שלנו הוי אומר בגלל

¹⁰ הרחבת ותוספת דברים כפי שסיפר מרן שליט"א בהזדמנות: בתוך הדברים שאל אותו אאדמו"ר זי"ע אם מאמין הוא בהשגחה פרטית, ואמר שלא, עפ"ל. ובהמשך השיחה אמר לאאדמו"ר: הנה כעת לאחר המלחמה כבשנו שטחים גדולים, שיכולים ליישב שם כמליון יהודים, לכן הריהו מבקש מאאדמו"ר שיצא לאירופה ולאמריקה לשכנע יהודים חרדים שיעלו לאר"י ולהתיישב שם בשטחים, והמדינה תעזור שיוכלו להקים צרכי הדת, ת"ת וישיבות וכו'. נענה אליו אאדמו"ר זי"ע הרי כוונתך בכל זה הוא באנוכיות, שרק טובת עצמך אתה דורש. כי הנה תתבונן במצב, יושבים מסביבנו 70 מליון ערבים ימ"ש שרוצים לבלוע אותנו, ואנו מתי מעט - היו אז רק כשני מליון יהודים באר"י - וכעת באמת עלה בידכם לנצח את הישמעאלים, אך בעוד כמה שנים, איני יודע כמה, אם חמש או עשר או ט"ו שנים, יפרוץ שוב מלחמה נגדינו, הערבים ימ"ש לא ישארו נחשלים כפי שהם עכשיו, שהעולם מתפתחים מאוד, וכך גם הערבים יתקדמו, ואצלם אם יפלו מליון חללים אינו חשוב אצלם כמו יהודי אחד אצלנו שיפול חלילה, ומלחמה יהיה שוב פעם, וכעת יבואו בכלים יותר חדישים, וא"כ האיך אני יכול לבוא ליהודי הגר בניו יורק או באנגליה וכו', שיעזוב מקום מושבו ויעלה לדור כאן באר"י, שהוא מקום של סכנה ממש. וכל זאת רק בגלל הנוחות שלך משום שאתה רוצה ליישב את המקום? הרי בעוד עשר שנים כשיפרוץ כאן המלחמה, יעמוד הוא כאן נגד סכנה איומה ביותר, ולמה יבוא להשתכן בגלל האינטרסים שלך, א"כ אתה אגואיסט, שאתה רוצה לסכן אחרים בגלל הנוחות שלך.

ואם תשאלני היאך 'אני' נמצא כאן. הנה אני מאמין בה', הוא הציל אותי עד הנה, והוא הביא אותנו לכאן עוד לפני שהקמתם מדינה, ואני סומך עליו ש'הנה לא ינום ולא ישן שומר ישראל' שישמור עלי הלאה וממילא איני מודאג. אך אתה אומר בעצמך שאינך מאמין, וא"כ באיזה זכות יש לך לשכנע יהודים הללו וצו ללך לא ישרק. אך אאדמו"ר זי"ע לא הניחו ואמר לו: וכי מה זה המילים הללו, שאתה אומר כסיסמה בעלמא, אם אינך מאמין בה' ובהשגחה פרטית, שבאמת נצח ישראל ישאר חי וקיים, אחרי שכמה וכמה אומות גדולות שהיו בעולם נעלמו לגמרי, ועם בני"י ישאר לעולם ועד, אלא ודאי שאתה בתוך תוכיות לבך יש בך אמונה בה', כי בלא"ה לא היית אומר המילים הללו נצח ישראל לא ישרק, אלא מפחד אתה להודות בכך שה' שומר ישראל, כי זה יחייב אותך בשמירת מצוות. לא זו בלבד אלא שרוצה הינך שנשדל את יהודי התפוצות שיעלו ארצה באמתלא שזו הארץ שלנו, מאימתי היא שלנו ולמה היא שלנו הוי אומר בגלל התנ"ך הכתוב שיש בידינו, אמור מעתה שהנך מאמין באלקים ובתנ"ך שלו... כן האריך אאדמו"ר זי"ע להצליף בו בדברים, ונשאר הלה שותק לכמה רגעים, אחר כך נענה ואמר: רבי, אולי אתם צודקים... כך נסתיימה לה השיחה. לאחר מכן אמר אאדמו"ר זי"ע, שאם אמר הלה, אולי הינך צודק, די לו בכך, כי פעל אצלו שיתבונן בעצמו באמונתו בה'.

בין המצרים. פרשה זו והברכות הכתובות בה הינם הכנה טובה לימי בין המצרים, בפרט כאשר משיגים מעט מהרזין והסודות הטמונים בה...

י"ל עוד, כי בפרשה זו נתקיים, ויהפוך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה, וזהו הכנה ראויה לימי בין המצרים שיהפוך ה' לנו אותם לימי ששון ושמחה...

ידוע מה שהעיד האריה"ק, שגילו לו בשנתו בצהרי יום השבת סודות בפרשת בלעם והאתון, ואמר שלא יספיק לו שמונים שנה בכדי להעביר וללמד מה ששמעתי.

הרי מצינו בחז"ל (ברכות יב, ב) ביקשו לקבוע פרשת בלק בקריאת שמע, חזינן כמה סודות ורזין עילאין טמונים בזה¹².

הגרבי"צ רייך: חז"ל אמרו שם, שלא תיקנוהו משום טירחא דציבורא.

בעניין זה איתא מהרה"ק מהר"א מבעלזא זצ"ל שאמר, כי מזה שדחו את 'ובא לציון' לשבת למנחה משום טירחא

¹¹ בפרי עץ חיים להארי"ז"ל (שער קר"ש שעל המטה פרק א) איתא: ומעשה שהיה ישן מורי ז"ל ביום שבת שינת צהרים ונכנס רבי אברהם הלוי ומצאו שהיה ישן ב' או ג' שעות והיה אומר כי השינה מכלל עונג שבת ומצאו שהיה מרחש בשפתיו. בין כך ובין כך נתעורר הרב אמר לו ימחול אדוני שהקצתי אותו משנתו, א"ל ומה היה אדוני מרחש בשפתיו. א"ל חייך שעסקתי עכשיו בישיבה של מעלה בפרשת בלק ובלעם דברים נפלאים. ואמר לו יאמר מכת"ל לי מהני מילי מעליית. א"ל חייך אם הייתי דורש פ' שנים רצופים יומם ולילה מה ששמעתי עתה איני יכול להשלים.

וביתר הרחבה הובא בספר שבחי האריז"ל, העיד החסיד הקדוש כמהר"ר אברהם הלוי זלה"ה, שפעם אחת היה הרב ישן שנת הצהרים וראה שהרב זלה"ה היה רוחש בשפתיו בתוך השינה והלך הה"ר אברהם הלוי ז"ל והטה אזנו על גבי פיו לשמוע מה ידבר הרב בחלומו, ובתוך כך נתעורר הרב משנתו ומצאו עומד על גבי פיו. אמר לו מה לך פה, אמר לו ימחול לי האדון כי לפי שראיתי שפתי האדון דובבים הטתי אזני לשמוע מה ידבר. אמר לו הרב תמיד אני ישן עולה נשמתי למעלה דרך שבילין ונתיבות הידועים לי ומלאכי השרת מביאים נשמתי לפני מט"ט שר הפנים והוא שואל אותי לאיזו ישיבה אני רוצה לילך ובאותה הישיבה מוסרים לי סודות ורזין וגנזי התורה אשר מעולם לא נשמעו ולא נודעו אפילו בזמן התנאים. אז התחיל להפציר בו שיגלה לו מה שלמדו לו עתה. התחיל הרב לשחוק ואמר מעיד אני עלי שמים וארץ אלו הייתי חי שמונים שנה רצופים בלתי גוזמא ואומר מה שלמדתי בזה הפעם בפרשת האתון של בלעם לא הייתי יכול לסיים אם כן היאך אומר לכם סוד אחד מהם והם בלתי נפרדים כי כל אחד כולל בחבירו לכן אל תדברו גבוהה.

¹² ראה בספה"ק דגל מחנה אפרים (פר' בלק): הנה בוודאי ממה שהאדון ברוך הוא כתב פרשתו דבלעם וכל אמרותיו בתורה ונתן לנו להיות לנו לתורה להורות הדרך שנלך בה בוודאי יש בכל דיבור ודיבור רזין עילאין עמוקין וטמירין.

¹⁰ ראה בספר 'רשומים בשמך' להגרי"ש אונגר זצ"ל: פעם אחת הפציר מאן דהוא ממרן הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע לבאר לו ענין איחוריו והפסקותיו הרבים בתפילותיו. ושאל, וכי אין הרבי חש לטירחא דציבורא. ואף שברך כלל היה מרן ז"ל משיב לשואליו בעניינים אלו בניחותא ובענווה שקשה לו התפילה בזמנה ובתקנה כי חולה מעיים הוא ופטור מן התפילה, הפעם חרג מדרכו זה שינה טעמו והשיב בתוקף קודשו, אינך צריך להנחותנו הדרך וללמדנו טירחא דציבורא מהי. ידעתי אף ידעתי היטב כי כך ביאר לי אאמו"ר מרן המהרי"ד זי"ע דאיתא בכל בו (סימן מ) טעם מה שאומרים קדושה דסדרא בשבת במנחה ולא בשחרית מפני טורח הציבור, וכי כמה זמן שהינם באמירת ובא לציון דקה אחת או שתיים, וכשאומרים לאט ובניחותא שלוש, וזה נקרא טירחא דציבורא הנה רואה אתה שאני יודע מה זה טירחא דציבורא...

באותה עת, שעיניו הקדושות צופות למרחוק ורואות את העתיד להתרחש אחר שנים ארוכות, כפי שעינינו נוכחות בתקופה זו. הוא בכה וניסה להתפלל ולהתחנן להחיש את קץ הימין וביאת הגואל. כך נמשכה עבודתו הקדושה משך חודשים ארוכים.

ידועים הם דבריו הנוראים בדרשה שנשא ביום ראשון של סליחות אותה שנה, שבכה וילל על גורלנו המר, שכיבוש הכותל הוא רק בעוכרנו, כשהוא נושא משלו לאב שגירש את בנו ולאחר זמן נתן לו רשות לשהות מחוץ לבית, כשהוא אינו מורשה להיכנס פנימה, כשהוא זועק מרה: "טאטע, עס איז מיר נאר ערגער געווארן"...

בליל ל"ג בעומר באותה שנה התבטא מרן אדמו"ר זי"ע על משקל דברי הזמר "וחרב הוצאת מתערה שלפת נגד צוררך", שראה דמות לבן ונשוא פנים האוחז חרב בידו ומגין על הכלל...

מרן שליט"א: בשנת תשל"ד אחר מלחמת יום הכיפורים, פירש מרן אדמו"ר זי"ע הפסוקים, 'מה גדלו מעשיך ה' מאוד עמקו מחשבותיך', שרואים גדלות השי"ת, בזה ש'איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת', שאנשים לא ידעו ולא יבינו, ואף בעת שהיה 'בפרוח רשעים כמו עשב', שהם התחמשו ויצאו תיגר נגד ישראל בגלוי כמו העשב שגדל למעלה, ולא עשו מעשיהם במחשך ובהחבא אלא לעיני כל, וכל אחד היה יכול לראות זאת, שכוונתם הוא 'להשמדם עדי עד', והאיך נעלם כל זה ממך, אלא שהסתירו זאת ממך שיהא 'איש בער לא ידע וכסיל לא יבין זאת', וזהו גופא הוא 'מה גדלו מעשיך ה'' גדלות השי"ת, שמן השמים הראו לך שיכולים היו להכין עצמם ואתה תעלים עיניך לגמרי מזה, הכל הוא מעשי ה'...

התנ"ך הכתוב שיש בידינו, אמור מעתה שהנך מאמין באלקים ובתנ"ך שלו... לשמע דבריו נבוך הלה מאד ושקע בהרהורים נכלם כלשהו, ונענה לאמור, יתכן שהצדק עם הרבי...

עמדתי אז מאחורי הדלת ושמעתי השיחה ביניהם... גם מרן אדמו"ר שח לי לאחר מכן תוכן השיחה.

בתוך הדברים חפן אדמו"ר זי"ע בידי את הדיקנא קדישא ונענה לו, ראה כי הלבינו כבר שערותי, אם חכמה אין כאן זקנה יש כאן ואני אומר לך שהמאבק עם הערבים לא נגמר ויש להישמר היטב מפניהם גם הלאה. תגובתו של הלה היתה שבכוונתו להשפיע על הערבים רוב טובה, לשפר את תנאי חייהם ולהקים עבורם אוניברסיטאות וכיו"ב, בכדי שיהיו מרוצים ולא יתחשק להם כלל להחזיר את הגלגל אחורנית. אמר לו אדמו"ר, אם תייסד עבורם מכללות הם ילמדו שמה כיצד להזיק ולגרום צרות ליהודים. הלכה פסוקה היא שהם שונאים לנו אין שום דרך לעקור שנאה זו...

ברבות הימים רואים הכול בחוש את צפייתו למרחוק, ושדבר מדבריו לא שב ריקם...

הגרבי"צ רייך: באותה תקופה זכינו לראות עבודה נעלה ונשגבה שחזרה על עצמה מדי שבת בשבת, בעת אמירת מזמור שיר ליום השבת, שהייתה נמשכת כשעה תמימה, כאשר רבינו מתעכב רבות על הפסוקים "בפרוח רשעים כמו עשב ויצוצו כל פועלי און, להשמדם עדי עד, ואתה מרום לעולם ה' כי הנה אויבך ה' כי אויבך יאבדו, יתפרדו כל פועלי און, ותרם כראם קרני בלתי בשמן רענן"... היה נראה בחוש שרבינו מתאמץ בעבודתו הקדושה בעוז ותעצומות, כשכל כולו תפילה לישועתם של ישראל. דומה היה

בחצרות קדשינו

אשר יצעידו בסייעתא דשמיא את תלמידי התלמוד תורה בדרך הסלולה לנו בדרכי אבות.

ההנהלה הרוחנית בראשותו של הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' וראש הישיבה שליט"א עושה לילות כימים למען בחירת הצוות הרוחני, שכשכבר בימים אלו נבחר לשמש כמנהל הרוחני הרה"ג רבי צבי אריה סעקולא שליט"א משגיח רוחני בישיבת עץ החיים, אשר פקיע שמיה זה רבות בשנים כבקי בשדה החינוך בכלל ובעולם הישיבות בפרט, כשבעז"ה בכשרונותיו הברוכים יעמוד להאיר עיני התלמידים ולהגביה רוחם ונשמתם לאהבה וליראה את ה' ולהדריכם להעלותם במסילה העולה בית א"ל.

המנהל הרב דוד מאשינסקי שליט"א מוסר בזאת כי בימים אלו עמלים בהכנת וגיבוש כל סדרי הישיבה, תוך כדי שימת דגש על כל פרט ופרט בחומר ובגשם, הכנת המבנים, היכל הישיבה חדרי השיעורים, חדרי הספח וכו' לרווחת לומדי התורה והוגיה בטהרה, ועוד ועוד.

בימים אלו אף החלה ההרשמה לקראת שנת הלימודים הבעל"ט, לקבלת טופס הרשמה ניתן לפנות למשרדי הישיבה בפלא' 845-990-7269, נא להשאיר הודעה עם כל הפרטים.

הרחיבי מקום אהלך

התרגשות רבתית בקרב אנשי שלומינו בארה"ב עם הוספת פנינה נוספת לכתר מוסדות התורה והחינוך דחסידי צאנו עם ייסוד והקמת ישיבתנו הק' לצעירים 'שפע חיים' בעיר מאנסי

שהחיינו וקיימנו והגענו לזמן הזה! בשמחה ובהתרגשות רבה נתקבלה בשבוע האחרון ברכת והוראת קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א לייסד את ישיבתנו הק' לצעירים שפע חיים בעיר מאנסי.

הבשורה פשטה במהירות בין בני קהילתנו בעיר, כמו גם בקרב כלל אנשי שלומינו בארה"ב ובארה"ק, ועוררה גלי רגשות גיל וחדווה על התווספות נדבך חשוב זה לפעילות המתמשכת במוסדותינו הק' בארה"ב.

ישיבה"ק לצעירים 'שפע חיים' תהווה חוליה נוספת ברשת הישיבות לצעירים בארה"ק, בהם מתחנכים מאות בחורי חמד בדרך הסלולה לנו מרבוה"ק, ותפתח בעז"ה את שעריה לקראת חודש אלול שנת תשפ"ד הבעל"ט, כשבתפקידי החינוך ישאו אנשי חינוך ומלמדים מנוסים

הכל מתוך אחדות הלבבות ממש. וסיים בדברי שבח לבני הקהלה ואכסניא של תורה.
בסיום דבריו יצאו הכל בריקודין של שמחה בהודיה על העבר ובקשה על העתיד, ובשעת ליל מאוחרת שבו איש איש לביתו טעונים במטען רוחני רב.

סעודת הילולא ומלווה מלכה לזכרו של מרן רביה"ק משינאווא זי"ע בבימ"ד תפילה למשה קאלאשיץ בב"ב
מעמד מרומם ורב רושם התקיימה בבית מדרשנו ע"ש רביה"ק מקאלשיץ זי"ע לקראת יומא דהילולא הקכ"ד של רביה"ק משינאווא זי"ע. המעמד נערך בהשתתפות אדמורי"ם ורבנים לצד ציבור גדול של חסידים ואנשי מעשה, שהתאספו בבית מדרשנו שהוקם לשמו ולזכרו הטהור של נכד בעל ההילולא רביה"ק מקאלשיץ זי"ע.
סעודת הילולא זו אשר נערכה רבות בשנים ע"י הרה"ח ר' יחזקאל שרגא פרנקל ז"ל, הוא הגבר אשר זכה ג"כ להדפיס ולהפיץ את תורתו וספריו של רביה"ק משינאווא זי"ע, ואשר היה ממייסדי וממקימי בית המדרש קאלאשיץ, וממשיכה ע"י בנו הרה"ג ר' אלימלך אלעזר פרנקל שליט"א, לסעודה נוהרים ציבור הדבקים בלבת אש דשינאווא.
פתח את המעמד הרה"ג ר' אלימלך אלעזר פרנקל, כשבראשית דבריו הזכיר את אביו הרה"ח בנש"ק ר' יחזקאל פרנקל ז"ל אשר רבות בשנים דאג וטרח ומימן את הוצאות הסעודה, וב"ה הסעודה ממשיכה ביתר שאת וביתר עוז, ונשא דברים במשנתו של בעל ההילולא. לאחמ"כ הרחיב הרה"ג רבי נפתלי גראס שליט"א את היריעה בעובדות מאליפות, ובמתק לשונו הידוע ריתק את הקהל, בדבריו הביא עובדות מבעל ההילולא אשר שמו נישא בסילודין ברחבי תבל.
בברכת המזון על הכוס כובד הרה"ג ר' אלימלך אלעזר פרנקל שליט"א, בשעה מאוחרת התפזר הקהל הקדוש אשר ודאי זכותו של בעל ההילולא תגן עלינו.
בשבת קדש שקודם ההילולא נשאו דברים בליל שבת הרה"ג ר' אברהם שלמה כ"ץ שליט"א אב"ד ריסקאווא, ביום השבת בקידושא רבה נשא מתורתו של בעל ההילולא הדיין הרה"ג יוסף מנחם ברקוביץ שליט"א, וברעוא דרעוין נשא דברים כ"ק האדמו"ר מראדזין שליט"א שהביא מתורתו של בעל ההילולא, זכותו תגן עלינו.

**ימי האורה יומין דחנוכה
במוסדות התורה והחינוך בעיה"ק ירושלים
בישיבה הק' לצעירים 'שפע חיים'**

אווירה מיוחדת להתעלות בימי האורה בישיבתנו הק' 'שפע חיים' בירושלים כפי שמובא בספה"ק שהדרך להתעלות בימים נעלים הוא באמצעות הכנה דרבה. לקראת ימי החנוכה נערכה חבורה כללית מיוחדת לכלל תלמידי הישיבה, ובמרכזו הופיע האורח כ"ק האדמו"ר מדינוב ביתר שליט"א, אשר נשא מדברותיו בטוב טעם ודעת בגודל קדושת הימים הבעל"ט ובגודל הנחיצות להתכונן בהכנה כדבעי לקנות את ההשפעות המרובות. בהמשך לזה בערב חנוכה נמסר שיעור הלכה מיוחד ומפורט לכל הלכות חנוכה המצויים מפי הרה"ג ר' משה יוסף טסלר שליט"א ר"מ בבית מדרשינו, שבפיו המפיק מרגליות פרס לפני הבחורים את כל הלכות חנוכה ובמיוחד הלכות הנוגעות לשוהים בישיבה בחנוכה וכדו', מפי הבחורים נשמעו דברי שבח וסיפוק שהשיעור סיכם את כל החומר שנלמד בסדר הלכה לקראת חנוכה כנהוג בישיבתנו הק'.

"דרך אליהו" - דרך חדשה נסללה לרווחתם של תושבי קרית קדישא הדין - קרית צאנו פעה"ק
בימים אלו הושלמה סלילת דרך חדשה לשמחתם ולרווחתם של תושבי קרייתנו הק', וזאת לאחר מאמצים מרובים שהשקיע בהם בס"ד נזר העסקנים הרה"ח יעקב שמעון שער הי"ו.

הדרך הסלולה החדשה מתחלת מרח' ברטנורא בצד מערב ועוברת מאחורי הבתים של רח' רבי עקיבא לבין בנין הת"ת עד בואכה לביהמ"ד "אהל נחמיה" שברח' דברי חיים בצד מערב.
על-פי הוראתו של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א ייקרא שם הרחוב "דרך אליהו" על-שמו וזכרו של ראש ישיבתנו הק' למעלה מיובל שנים, הגאון האדיר רבי אליהו שמואל שמרלר זצ"ל בעמח"ס "דברי אליהו".
תושבי קרית צאנו מלאים שיר תודה ושבח לשלוחא דרבנן הרה"ח ר' יעקב שמעון שער הי"ו שעוד נדבר הושלם בס"ד בין שלל פעולותיו הכבירות למען הכלל והפרט, ישלם ה' שכרו הטוב משלם.

מהנעשה ונשמע בקהלתנו הק' במאנשעסטער

בני קהלתנו הק' במאנשעסטער התאספו יחדיו לסעודת מרעים באחד מלילות חנוכה העעל"ט, במהלך המסיבה שנערכה מתוך שירה וזמרה להודות ולהלל, נשא דברים הר"ר יקותיאל יהודה שליסל הי"ו מחו"ר בני הקהלה, בענייני היום.
במוצ"ש קודש פר' ויגש העעל"ט, התאספו כל בני הקהילה אנשי שלומינו ומתפללי בית מדרשינו, לסעודתא דדו דמלכא משיחא אשר הוכן בהרחבה גדולה כיאה וכיאות, בליווי כלי זמר בשירה וזמרה, לרגל מלאת שנה תמימה כולן שווין לטובה מעת התייסדות בית מדרשנו בהוראת וברכת קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א.
פתח את המעמד האבר"ן הנמרץ הר"ר שלמה לייזער הי"ו כשבדבריו הרחיב אודות שבח קהלתנו הק' וכח האחדות שמאוחדים הכל יחדיו כאיש אחד ובלב אחד, ובזכות זה נתהווה הבית לבית גדול שמגדלין בו תורה ותפילה. בדבריו אף שיגר ברכות תודה קדם הגבאי המסור הר"ר צבי אהרן ליעבער הי"ו המוסר נפשו במסירות נאמנה לכל צרכי בית המדרש משך כל ימות השנה.

החרה החזיק אחריו בדברים הגבאי הר"ר צבי אהרן הי"ו, בשבח והודאה להשי"ת על הסייעתא דשמיא המרובה המלווה את הצלחת בית המדרש מעת הווסדה בכמות ובאיכות ברוחניות ובגשמיות, ובעיקר בהצלחה הגדולה באחדות בני הקהילה בכל התחומים, כאשר הכל עומדים הכן לסייע ולעזור בגוף ובממון ובכל המצטרך. בדבריו הודה להנה"ח הרה"ח ר' משה לייב ווארלי הי"ו, עמוד התווך דקהלתנו הק', אשר עומד לימין בית המדרש מיני היווסדה ומוזיל זהב מכיסו למען הצלחת הקהילה.

דברי חרוזין נשמעו ע"י הר"ר דוד שנעק הי"ו בעל קורא בבית מדרשנו, אשר בכשרון רב חרז חרוזין בהם סיכם כל הפעולות הכבירות שנעשו במהלך השנה ע"י בני קהלתנו הק' בבית המדרש.

אחר פרקי שירה וזמרה בשבח והודיה להשי"ת, נשא דברים מיוחדים הרב מנחם צבי גרינפלעד הי"ו מחשובי מרביצי התורה בעיר וממתפללי בית מדרשנו, שהרחיב במעלת ובנחיצות הקהילה, שדייקא על ידי זה זוכים להיות מקושרים לאילנא דחיי ולמעלה בקודש, וביותר כשנעשה

מסיבת חנוכה מיוחדת ומרשימה התקיימה בין כותלי המכינה, כשהתלמידים ישבו לשולחנות ערוכות בסעודה דשינה לכבוד חנוכה, במהלך הסעודה זכו לשמוע דברים ערבים מתוקים מרתקים ומעוררים מפי המשפיע המפורסם הגה"ח ר' משה ויינבאך שליט"א מביתר ת"ו, אשר הביע בטוב טעם ודעת הענין של עריבות ומתיקות התורה, משולב בחרוזים ורמזים, המסיבה השאירה רושם עמוק בל ימחה בלב בחורי החמד.

במהלך המסיבה הייתה חלוקת "חנוכה געלט" ע"י מנהל המוסדות המסור מוה"ר שמעון גוטמן הי"ו שחילק לכל תלמיד את דמי החנוכה בשליחות קודש ממון שליט"א.

בהמשך המסיבה התקיימה חלוקת פרסים למצטייני לימוד הלכות תפילה שעמדו בכור המבחן, הרב שלמה זלמן גולדשטיין שליט"א ר"מ הלכה במכינה נשא דברים בגודל חשיבות לימוד הלכות תפילה שנוגעת למעשה לכל בחור ועל כך שהתפילה היא הקשר של יהודי עם אביו שבשמים, לאחמ"כ התקיימה החלוקת הפרסים מאת המשגיח הרה"ג ר' אברהם שלומוביץ שליט"א.

אחד מהתלמידים שורר גראמען מרגש בחשיבות המקום תורה הנפלא שזכו ללמוד בו והביע את ההכרת הטוב הגדולה לצוות רבני המכינה לשיבה, בסיום המסיבה יצאו התלמידים בריקודים בהתלהבות נפלאה שעה ארוכה לכבוד היום ולכבוד התורה.

בתלמוד תורה 'דרכי אבות'

'כי נר מצוה ותורה אור', מתחילת חודש כסלו הורגש בין כותלי ת"ת 'דרכי אבות' בירושלים בהכנה דרבה לחג החנוכה הממשמש ובא.

כאשר כשמו כן הוא 'חנוכה' שהוא מלשון 'חינוך והרגל', וכבר מתחילתו של חודש התאספו תלמידי הכיתות הגבוהות בת"ת לאסיפה רבתי שבה הודיעו על מבצע "מוסיף והולך" לחנך צעירי הצאן להתכונן כדבעי בידיעת הלכות החג על בוריין מספר הלכות חנוכה של ארגון דגל ירושלים, כשהחומר חולק לשלושה חלקים ובכל יום שני התקיים מבחן על שליש מהספר והגרלות ביניים.

במסיבת חנוכה התקיים חידון מאלף כשהתלמידים הפליאו בתשובתם ונכנסו לפיס וזכו בפרסים יקרי ערך.

בסימן 'תיכון בית תפילתי' נערך מיצג מאלף על תפילה ואמונה בהשי"ת, בשילוב סיפור חסידי על ילד ישראל שנשבה בין הגוים וחזר ל"דרכי אבות", כמו"כ סיפור של השגחה פרטית וישועה באומר וצליל על ידי הרה"ח ר' אהרון שור, בהמשך הימים אף נערך תכנית שמחה ופעולות לגיל הרך ע"י המשמח ר' שרגא ליפשיץ הי"ו.

'בני בינה קבעו שיר ורננים', מסיבת חנוכה לכתות הבינוניות והגבוהות מעמד רב הוד רגש ושמחת התורה כאשר המנהל הרב נחמן אייזנבאך שליט"א פתח בדברים וריתק את התלמידים תודה במשל של בעל החובת הלבבות להשקיע בעולם הבא בתורה ובמצוות. לאחר מכן נערך חידון על הלכות חנוכה אשר ריתק את הילדים בשאלות והיכי תמצית, ואכן לא אכזבו התלמידים והפליאו בידיעותיהם והצדיקו את הכינוי 'בני בינה'.

בקשב רב נשמעו דבריו של מנהל המוסדות מוה"ר מאיר בורד הי"ו בדברי תורה על חנוכה מכ"ק מרן אדמו"ר זי"ע. בסיום עברו כל התלמידים שיחי' לקבל מאת מנהל המוסדות מוה"ר שמעון גוטמן הי"ו את "חנוכה געלט" שנשלח במיוחד ע"י כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א לתלמידי המוסדות הק'.

כמסורת בשנים קודמות גם השנה זכו הבחורים שמשותפים בקביעות בתוכנית 'שחר אקדמך' בלימוד 'פארטאג' לפני סדר הישיבה הכללי, להשתתף בתפילת שחרית והלל במחיצת קודשו של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א, בהשתתפות המשגיח הרה"ג ר' אהרן וייספיש שליט"א. לאחר התפילה שנערכה בהתעוררות רבה זכו הבחורים להכנס לקו"פ ועברו בסך קדם מרן שליט"א שהעניק לכל אחד מטבע מיוחד כמעות חנוכה שהוכן במיוחד למטרה זו, ונתברכו מברכות קדשו שיזכו להמשיך להתעלות מעלה מעלה בקניני התורה והתפילה.

כמו כן נסעו כל הבחורים בראשות המנהל הרוחני הרה"ג רבי חיים מיכל הלברשטאם שליט"א והמשגיחים הרה"ג ר' אהרן וייספיש שליט"א והרה"ג ר' ישראל יונגרייז שליט"א, לתפילה על יד שריד בית מקדשנו הכותל המערבי כדי להודות ולהלל קרוב למקום הנס ועברה התפילה וההלל ברגשי התלהבות כראוי.

בעיצומה של ימי החנוכה נערכה סעודת מצווה מרוממת בראשות כל צוות הרמ"ם והמשגיחים ובליווי כלי זמר להודות ולהלל בשיר ורננים, הסעודה הוכנה על ידי הנהלת הישיבה בהרחבה ובשפע באופן חגיגי ומיוחד.

פתח בדברים הרה"ג רבי יחזקאל שרגא הלפרין שליט"א מראשי הישיבה ודמו"צ בית מדרשנו ברמות, שהאריך בגודל הזמן ובגודל העניין של סעודות הרשות, שבחנוכה לומדים שיש אפשרות לעשות אותם מצווה וקדושה על ידי שירות ותשבחות כמובא בפוסקים.

לאחמ"כ נערך חלוקת פרסים מיוחדת ע"י המנהל רוחני הרה"ג רבי חיים מיכל הלברשטאם שליט"א שפתח במעלות ימי החנוכה שתקנו חז"ל להוסיף ולהדר בריבוי נרות יותר מעיקר הדין שהוא נר איש וביתו, ומכאן הזמן מוצלח להוקיר ולהעריך בחלוקת פרסים מכובדים לבחורים שנוטלים חלק בתוכניות שונות שמוסיפים על סדרי הישיבה מעבר לסדרים הרגילים, כגון במבצע 'לשמוע וללמוד' שם צברו הבחורים נקודות של הקשבה והתמדה, וגם לבחורים שנבחנו על מסכת סוכה שנלמד בתקופת בין הזמנים בתשרי שעבר עלינו לטובה, והגרלה מיוחדת על מתנות יקרי ערך לבחורים החשובים שמשותפים בקביעות בשיעור יומי על ספר 'חפץ חיים שמירת הלשון' שנלמד בין הסדרים שנים רבות כפי רצון קודשו של מרן שליט"א בהזדמנויות שונות.

אח"כ המשיכו בריקודים קדישים בשיר ורננים, ונשמעו דברי שבח למנהלים החשובים מוה"ר מאיר אשר בורד הי"ו ומוה"ר שמעון גוטמן הי"ו שדאגו לכל הנצרך בהרחבה גדולה בתוך שאר כל צרכי הישיבה במשך כל הזמנים.

במכינה לשיבה 'דרכי חיים'

ימים נעלים ונשגבים הייתה מנת חלקם של בחורי חמד תלמידי המכינה לשיבה 'דרכי חיים' בעיה"ק ירושלים, כשזכו להתוועד לשיחת קודש מאת כ"ק האדמו"ר מסקולען ירושלים שליט"א, בימי החנוכה העעל"ט, במהלך מסיבת לחיים ציין כ"ק האדמו"ר שליט"א את החשיבות היתירה לה זכו תלמידי המכינה לשיבה של צאנו ללמוד במקום תורה מופלג ואשר שמם הולך לפנייהם כבחורים שוקדים על תלמודם מתוך יראתם הקודמת לחכמתם.

במהלך דבריו עורר את הענין של התגברות בלימוד התורה"ק בפרט בימים אלו, והחביבות של לימוד התורה דווקא בשעת קושי, כשבסיום עברו התלמידים לקבל ברכה קדשו שבירך את כאו"א במאור פנים.

הנאמר למען יעמדו ימים רבים. ג) מלחמתה של תורה - שיועד לבחורי הישיבות גדולות בו ליבנו יחדיו ופלפולו ביניהם בדברי תורתו של כ"ק מרן שליט"א ובאמרי קדשו, וחדו יחדיו בפלפולי דאורייתא, כאשר ההערות וההארות אשר לובנו בבחי' ואת 'והב בסופה', העלו ע"ג הכתב והעבירו אותו אל סופר המלך הרה"ג ר' אלחנן בויס שליט"א שעבר על כל ההערות ואת המובחרים בהם העלה על שולחן מלכים, למראה עיני כ"ק מרן שליט"א.

היה זה מחזה רב-הוד ומרגש ביותר, לראות בחורים בכל פינה מצויה בהיכל המתיבתא, בחורים בוגרים ובחורים צעירים, כולם רכונים על גבי הדפים ומעלים על הכתב את גיצי-האש היוצאים מפה ממלל רברבו, ומכניסים כל מוחם ולבם להבין ולהשכיל, לשמוע וללמוד את דברי התורה הזאת באהבה. אשרי להם ואשרי חלקם!

מחזה הוד נוסף נצפה בהיכלי הישיבות הק', כאשר בכל פינה בימי החנוכה למחרת שמיעת הפילפולים, נצפו בחורי חמד המפלפלים בהלכה זה עם זה, כאשר דיבורי דאורייתא נמשכים גם בלכתם בדרך, אשרי עין ראתה אלה!

בחורים רבים מעידים על עצמם וכן מגידי שעורים על תלמידיהם שראו על בחורים אשר השתתפו במבצע זה בכתבת הפשטלעך שדבר זה השפיע עליהם מאד לאורך ימים, הן בקניית יסודות רבים, והן בצורת שמיעת דברות הקודש, ולהוציא מזה נקודות למעשה משמועותיו של כ"ק מרן שליט"א. ר"מים בישיבות הק' מציינים בהתפעלות שבכל יום מימי החנוכה ראו כיצד עונג-עילאי זה תופס את שרעפיהם של הבחורים גם במשך שעות היום, כאשר נתקלו מידי פעם בבחורים שדנו ופלפלו בריתחא דאורייתא במה ששמעו בליל אמש, ויחד ליבנו הדברים עד שהיו מחוודים בפייהם.

פרסים יקרי ערך ישלחו אי"ה לכלל הבחורים אשר זכו לרשום את הפלפולים ארבעה ימים ומעלה מימי החנוכה. ב'בחצרות החיים' משגרים את תודותיהם לכלל התורמים אשר זכו לעמוד ולסייע בעידוד מבצע קודש זה ובראש ובראשונה קדם האי גברא יקרא, הנדיב הנכבד הרה"ח ר' חיים המרמן הי"ו, אשר כבר כמה וכמה שנים זוכה לעמוד כפרנס למבצע קודש זה, ואיתו עמו הרה"ח ר' אברהם רייך הי"ו מליקווד הי"ו ועוד כמה מנכבדי אנ"ש אשר זכו במקח טוב לרכוש לעצמם שותפות באלפי הזכויות המצטברות ממבצע קודש זה, ומפורסמים בשבוע זה בכל ריכוזי אנ"ש, יה"ר שיזכו תמיד לראות רוב ברכה והצלחה וזכות התורה הק' תעמוד לימינם להוושע בכל מיילי דמיטב, ואחרונים אחרונים חביבים ברכות יחולו למאות הבחורים אשר זכו לנצל ולקדש את ימי החנוכה בעסק התורה, ובהתנצחויות במלחמתה של תורה.

מהנעשה והנשמע בבית מדרשינו החדש והמפואר ברח' החוזה מלובלין בשכונת התמר בביתר עילית

לביקור רב רושם ולחיזוק מיוחד זכו בשבוע שעבר פר' ויגש בני קהילתנו הקד' בשכונת התמר בביתר עילית, עם הופעתם של חשובי הדיינים דקהילתנו הקד' בקרית מלך רב לשבות בקרב בני קהילתנו הקד' לרגל שמחה משפחתית, ה"ה הגאון רבי יצחק שמואל שכטר שליט"א דינא רבא דקהלתנו הק' ומח"ס ישיב יצחק והגאון רבי מרדכי לוינשטיין שליט"א דומו"צ קרית צאנז נתניה.

בשורה טובה תדשן עצם

עם השלמתו של בנין בית המדרש רחב ידיים החדש והמפואר לשם ולתפארת בשכונת התמר ברח' החוזה

במשך כל זמן המסיבה התקיימו הגרלות על פרסים יקרי ערך לתלמידים היקרים שהשתתפו במבצע "מוסיף והולך" כאשר על כל מבחן שקיבלו בו מעל 80% נכנסו להגרלה פעם נוספת.

בסיום המעמד יצאו המלמדים ותלמידיהם בריקודים בשיר ורננים לכבוד היום והתורה בניצוח וליווי כלי שיר וזמר.

הנרות הללו קודש הם:

מחזה רב-הוד במעמדי ההדלקה בבית-חיינו: המוני בחורים כתבו את הפלפולים של מרן שליט"א; פרסים יקרי ערך יחולקו בימים הקרובים למאות הכותבים

בני בינה, ימי שמונה: המוני בחורים תלמידי הישיבות הק' ובני החבורות, זכו ליהנות משולחן גבוה ובמסגרת המבצע של 'להבין ולהשכיל' שע"י 'בחצרות החיים' העלו על גבי הכתב את הפלפולים שנשא כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א בלילות-החנוכה המוארים, במעמדי הקודש של הדלקת הנרות, במבצע מיוחד נושא פרסים יקרי-ערך.

כידוע, המבצע נערך זה כמה וכמה שנים, כאשר מטרתו היא להטעים מנועם וצוף מתיקות התורה כפי שזוכים לטעום מי שמאזין ומקשיב לפלפולים הנאמרים מתוך שמחת-תורה-עצומה של כ"ק מרן שליט"א, וכך לטעת בהם יסודות של אהבת תורה לאורך ימים ושנים טובות.

המבצע שזכה לשם 'להבין ולהשכיל', יועד לכלל בחורי אנ"ש, הן אלו המשתתפים בהדלקה אצל מרן שליט"א והן אלו המאזינים מריחוק מקום ומקירוב לב באמצעות מערכת 'קול צאנז'. כאשר בשנה זו זכה המבצע לאחר שעות יגיעה ומחשבה, ליבון ודיונים עם כלל הצוותות הרוחניים ברחבי הישיבות הק' ועם רבני 'בחצרות החיים', לתנופה אדירה!.

כהכנה לימי החנוכה ושמיעת הפלפולים, הושקע יגיעה מרובה בהוצאת גיליון הסברה - 'מלחמתה של תורה', להנגיש ולבאר את הפן הרוחני והנשגב של נחיצות וגדלות אמירת ושמיעת הפלפולים ע"י רבותינו הק', כמו"כ מטרת הפלפולים בדרך הלימוד, וביותר הגדילו עשה - מאמר מיוחד אשר נמסרו דרכים והדרכות מיוחדות ע"י כ"ק מרן שליט"א לעורכי וסופרי המלך - דברי התורה של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א שע"י מכוון עץ החיים מכוון בצילא דמהימנותא, בהם דרכי הפלפול, החלקים החשובים בהם יש להתמקד ביותר בעת שמיעת הפלפול, יסודות הלימוד ומטרת אמירת הפלפולים.

הדים רבים נשמעו על גיליון זה, ובחורי חמד רבים העידו כי לראשונה הבינו את מטרת שמיעת הפלפולים בימי החנוכה וגם לרבות בכל שבתות השנה, ולאחר הבנת חשיבות הענין זוכים הם וכוספים לשמוע וינוק ממועיין חיים קדוש זה, להבין ולהשכיל, ולקנות ידיעות נרחבות ברחבי תלמודא וביותר לזכות ע"י שמיעת הפלפול לחדוותא דשמעתתא ולחביבותא דאורייתא.

בשנה זו אף הושקעו מאמצים וכוחות מרובים לחלק את המבצע לכלל הרמות והגילאים. א) מבצע כתבם על לוח ליבך - בו נקראו אל הדגל בחורי אנ"ש מכלל הגילאים, להעלות עלי גיליון את דברי תורתו של מרן שליט"א - פלפולא דאורייתא, אשר פלפל בהם בכל יום ויום מימי החנוכה, וקנו בתוכיות ליבם ידיעות רבות וקניינים נפלאים ברחבי תלמודא. ב) מבצע ושנתם - שיהיו מחוודים בפ"ך- בו זכו הבחורים משיעור ג' ומעלה בכל הישיבות לצעירים בארצנו לסכם בכל יום ויום לאחר שמיעת הפלפול והעלאתו ע"ג הכתב, לסכם את

וחומשים ותהילים חודשו לרווחת הציבור, כאשר לאחרונה בלבד נוספו כאלף ספרים חדשים ומהדורות חדשות, לחדש ולהגדיל את אוצר הספרים המפואר ע"י תרומות מאנ"ש ומלומדי ומתפללי ביהמ"ד ובכך יקוים והיה כל מבקש ה' ימצאנו בבית המדרש, כאשר בנוסף בקרוב יפתח לקהל הלומדים היכל התורה בקומה העליונה, ובו יהיה ג"כ כל ספרי היסוד וההלכה ראשונים ואחרונים על הש"ס לצד ספרי השו"ת ראשונים ואחרונים ועד לפוסקי זמנינו בכל מקצועות התורה.

קנאת סופרים תרבה חכמה

על מלאכת בית ה' התייצב בעוז מנכ"ל מוסדותינו הקד' ומשנה לראש העיר ביתר עילית העסקן הנכבד הרב מנחם מענדל שווארץ שליט"א אשר פעל ללא לאות בתכנון ובניית בניין בית מקדש מעט מפואר, ולא נח ולא שקט עד אשר עמד הבניין על תילו לשם ולתהילה, כשלצדו נרתם מזכ"ל המוסדות הרה"ח ר' משה שלזינגר הי"ו שפעל ללא לאות להשלמת הבנין ברוב פאר והדר.

בחדשים הספורים מפתחת בית המדרש כבר ביקרו במקום רבים מעסקני מוסדותינו הק' בכל אתר ואתר לצד עסקני מוסדות התורה בביתר מכל העדות והחוגים ללמוד ולראות האין ראוי לפאר ולרומם את בית ה', כשאנים מסתירים את גודל התפעלותם מההשקעה המרובה היופי הפאר והדר כשכולו מושלם, ומראה בית ה' כבית היפה שבעיר.

כל רואיה וכל המתפללים ובני הקהילה לצד כל תושבי העיר ממלאים פיהם ברוב הודאות למנהל הנכבד כאשר הכל חשים ורואים את היופי והפאר וההדר שהושקעו בכל פרט ופרט והכל במטרה אחת להיות תורה מפוארת בכלי מפואר.

תורה ותפילה גם יחד

בערב שב"ק נתפעלו הדיינים שליט"א עד למאוד מהפעילות העניפה בבית המדרש אשר הינו שוקק חיים בכל ימות השבוע, ובו כמה מניני תפילות שחרית מנחה ומעריב, כשהתפילות במקום מהוים לסמל ולדוגמא לתפילה של חסידישע יונגלייט, בהתלהבות ובהתרוממות ובמתניות כשכולם יחד מתפללים בקול המעורר הכוונה, כשלצד זה זקנים לצד נערים, אברכי הכולל לצד אברכים הטורדים על המחיה והכלכלה קובעים את מקום לימודם בבית המדרש במשך כל שעות היום עד לשעות המאוחרות של הלילה, באשר התנאים הרוחניים והגשמיים מסופקים גם יחד, שתיה חמה וקרה ומיזוג אויר בנוסף לשיעורי תורה המתקיימים בקביעות בביהמ"ד, ובעז"ה בקרוב יתווספו עוד שיעורי תורה כשבתוכנית לייסד במקום אף כוללי אברכים כולל בוקר וכולל ערב, ובכך זוכה המקום להיות לאבן שואבת לכל מבקש ה'.

השבת נועם הנשמות

במהלך השבת נתפעלו הדיינים שליט"א עד למאוד מתפילות השבת שנערכו כראוי וכיאות לחסידישע יונגעלייט בהתלהבות ובהתרוממות ובמתניות ובקול המעורר הכוונה.

בליל שב"ק השתתף הגאון רבי יצחק שמואל שכטר שליט"א דומו"צ קרית צאנז ומח"ס ישיב יצחק בבאטע לאברכים המתקיים מידי ליל שב"ק יחד עם לימוד אור החיים הקד' שנמשך עד לשעות המאוחרות של ליל שב"ק בשירות ותשבחות להשי"ת. [בנוסף מתקיים בנפרד מידי שבוע באטע לבחורים להתענג על ה' ולעורר הלבבות בשירות ותשבחות יחד עם הרב אליהו מנחם שכטר שליט"א].

מלובלין, זכתה קהילתנו הק' שם המתפתחת וגדלה מיום ליום ומונה כבר כיום למעלה ממאה משפחות מסלחה ומשמנה של חסידות צאנז, לצאת מן המיצר למרחב. כידוע, בקרב יושבי עיר התורה והחסידות בהרי יהודה רכשה לעצמה קהילתנו הק' מקום של כבוד כאחת הקהילות המפוארות והחשובות בעיר, וביהמ"ד מהווה מגדלור להאיר באור גדול של תורה ועבודת ה' לאנ"ש בפרט ולתושבי העיר בכלל, בית שמגדלין בו תורה ותפילה לאורם הגדול והטהור של רבותינו הקדושים זיע"א ולהבלח"ט כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א (כאשר הדגיש זאת כ"ק מרן שליט"א במכתב הקודש שנשלח במיוחד לרגל חנוכת בית המדרש והוקרא בשבת בראשית ע"י הדומו"צ הגאון רבי אברהם שרגא שטיגליץ שליט"א).

בניית ביהמ"ד ברוב פאר והדר

אינו דומה שמועה לראיה ובסיור בבית המדרש בערב שב"ק יצאו האורחים דייני קרית צאנז שליט"א מגדרם בהשתוממות ובהתפעלות מהיופי ופאר וההדר שהושקע בבניית בית המדרש ובחדרי הספח הנלווים, אשר אין לו אח ורע ואין בדומה לו בבניית בתי המדרש, בניין בית המדרש בנוי בסנדרט גבוה ותכנון אדריכלי מפואר המחופה בשיש יוקרתי בשילוב עץ לצד תקרה מושקעת ביותר עם גבס בשילוב תאורה נסתרת ומוארים בתאורה מרהיבה ובנברשות נכבדות לכבוד ולתפארת, דלתות הביהמ"ד כולו משווה הוד מעץ מעוטר בגילופים עם לובי נרחב ומפואר ותה צימר רחב מושקע מאובזר כאשר כל פרט ופרט נלקח בחשבון לפאר ולרומם את בית ה' ולתפארת בית צאנז, בקומה העליונה לצד העזרת נשים אף נבנה ברוב פאר והדר 'היכל תורה' מפואר שיכיל אלפי ספרים ותה צימר נוסף בכדי שיוכלו להגות בו על התורה בכל שעות היום ללא הפרעה בהרחבת הדעת ובמנוחת הנפש.

ריהוט מפואר ויוקרתי

גם על אבזור בית המדרש לא חסכו במאומה בריהוט יוקרתי ומפואר ארון קודש מרהיב ביופיו גבוה ומפואר ביותר העשוי כולו מעץ מיוחד המעוטר כולו בעיטורים ובגילופי עץ חדישים המחופה בפרוכת יוקרתית עדכנית לפאר ולרומם את בית ה' נדבת ידידנו הנכבד ומאוד נעלה בונה ומקים היכלי התורה והתפילה דחסידי צאנז בכל אתר ואתר הנגיד הרב יחיאל מיכל ראזנברג שליט"א פטרון הקמת בית המדרש, ולצידו שני עמודי תפילה לבעל תפילה ולדומו"צ שליט"א בימה גדולה ומעוטרת בגילופי עץ כאשר גם השולחנות וספסלים חדשים המכילים מאות מקומות ישיבה לכל הקהל הקודש, ארונות הספרים המעטרים את צידו המערבי של הביהמ"ד מפוארים ומושקעים גם הם, בנוסף לזה בסיוור בקומה השניה שנבנה ברוב פאר והדר 'היכל תורה' מפואר ולצידו תה צימר נוסף כבר ניצבים ועומדים טורים של ארונות ספרים המיועדים להכיל עוד אלפי ספרים וכן ריהוט מיוחד שולחנות וכסאות ללומדים שיוכלו לישיב ולהגות באהלה של תורה מתוך הרחבת הדעת.

אוצר הספרים מחודש ונרחב

ארונות הספרים המפוארים והמעוטרים בגילופים המעטרים את צידו המערבי של הביהמ"ד כבר מלאים באלפי ספרים החל מספרי יסוד סטים של ש"ס בבלי וירושלמי לצד ש"ס שוטנשטיין ירושלמי ובבלי ומתיבתא, סטים של משניות לצד סטים של טור ושולחן ערוך, וספרי הלכה עד לפוסקי זמנינו, ספרי רבותינו הקד' זיע"ע, מפרשים עה"ת לצד ספרי מוסר, ומלאי גדול של ספרי חסידות מבוארים מפוארים וחדשים, כאשר גם כל מלאי הסידורים

בעוהשי"ת

לא משאירים אחים מאחור

ענשיו זה קורה.

בקידושא רבה שנערך לאחר התפילה נשא דברים הדומו"צ הגאון רבי אברהם שרגא שטיגליץ שליט"א אשר הפליג בגדולתם של האורחים אשר פקיע שמם.

בעת רעוא דרעוין כיבד הדומו"צ הגאון רבי אברהם שטיגליץ שליט"א את האורח הדומו"צ הגאון רבי מרדכי לוינשטיין שליט"א לשאת דברי חיזוק לבני הקהילה, כשבדבריו הרחיב בדברי חיזוק בדרך החסידות עפ"י ספרי תלמידי הבעש"ט ולאורם של רבוה"ק. בברכת המזון על הכוס נתכבד הגרי"ש שכטר שליט"א.

חלוקת פרסים ותעודות בת"ת "דרכי אבות" ביתר עילית

בתלמוד תורה 'דרכי אבות' בביתר מופעלת תכנית חזרות שנתית "תנא דבי אליהו" שבו התלמידים חוזרים על תלמודם ונבחנים על כך במבחנים בכתב מידי שבוע בשבוע, התוכנית הוקמה ע"ש הגאון ראש הישיבה רבי אליהו שמואל שמרלר זצ"ל, מטרת התכנית הינו לא להיות מהזרעים ואינם קוצרים ולמען יעמדו ימים רבים, בנוסף לכך הדגש הוא שזמן לימוד החומר והחזרה הינו מחוץ לשעות החיידר בערבים ובשבתות הארוכים של הקיץ במהלך שנת הלימודים העעל"ט נבחנו תלמידי כיתות ו'-ט' על הפרקים שנלמדו בין כתלי הת"ת ובשנה שעברה הגדילו לעשות והוסיפו בהנהלת הת"ת תוכנית מיוחדת בשם 'מעלין בקודש' אשר בו התלמידים נבחנים גם על הפרקים שלמדו בשנים קודמות.

כאמור ביום רביעי ט"ו טבת התקיימה מעמד מפואר באולמי 'היהלום' שהיה ערוך ברוב פאר והדר בשילוב כלי זמר ושיר לכבודה של תורה בהשתתפות תלמידי כיתות ה'-ט' וצוות מחנכי הת"ת.

בתחילת המעמד נשא דברים המנהל רוחני הרב אברהם פסח שמרלר שליט"א ושיבח את התלמידים על התמדתם שעות רבות מתוך יגיעה עצומה, ובפרט שזכו לקדש שם שמים בעת התמדתם בתורה מידי יום בבתי המדרש ברחבי העיר בשעות של אחר הצהריים והערב וכל רואיהם יכירם כי תלמיד חיידר צאנו הם, וב"ה זוכים להעניק להם תעודות ופרסים להגדיל תורה, ופתח בכבוד אכסניא הנהלת המוסדות הק' ה"ה יו"ר הנהלת המוסדות הרב מנחם מנדל שוורץ הי"ו שליבו ער לקידומו של הת"ת, ואיתו עמו המנהל הרב משה אהרן שליזנגר הי"ו המנהל את החיידר ביד רמה, שעושים רבות למען תינוקות של בית רבן.

כאן פתח בדברים מלהיבים ונעלים האורח החשוב המחנך הרה"ג ר' פנחס ברייער שליט"א אשר בדבריו הנעימים הרחיב לילדים על מתיקות ואהבת התורה, והדרך לקנות אהבת התורה, ע"י תפילה ובקשה, ועבר עם התלמידים על סדר התפילה וחישב איתם כמה פעמים מבקשים בתפילה לזכות לאהבת התורה, כשבין לבין שילב קטעי שירה וזמרה כל הקהל ביחד.

עם סיום דבריו התקיימה מעמד תפילה ובקשה בשירה וזמרה בשילוב כלי שיר וזמר לזכות לאהבת התורה וכל הקהל יחד שרו בדביקות ובקול משך זמן רב.

לאחריו נשא דברים דומ"ץ קהילתנו הקד' הגאון רבי אברהם שרגא שטיגליץ שליט"א ודיבר במשנתו של רבינו זיע"א בחשיבות עריכת תכניות לימוד וחזרה ולהבחין על כך ודיבר במעלת ראש הישיבה שהיה קשור ובלו"נ לרבינו זיע"א בכתבת התשובות וכל מגמתו היה רק התמדה בתוה"ק, כן העלה דברים בשבח הת"ת על הקמת תכנית החזרות וישאו ברכה מאת ה'

הניסים ועל הנפלאות, התקיימו מספר שיעורים כשרובם נסובו על עניינים אלו: ביום שני כ"ח כסלו מפי הרב דניאל עשור על ניסיו ונפלאותיו שעשה עמו הבורא ית"ש והצילו ממות לחיים ומחיי שעה לחיי עולם; ביום שלישי מסר הרה"ג ר' אשר ישעי' מוטצען שליט"א דיין בב"ד של הגרמני"ל לנדאו זצ"ל שיעור מיוחד בדיני ממונות, במסגרת השיעורים הקבועים בהיכל התורה; ביום רביעי ר"ח טבת מסר המנה"ר הרה"ג ר' אפרים פישל גרין שליט"א הרצאה מיוחדת אודות גזירות ספרד והאינקוויזיציה שעמדו להשכיחם תורתם ולהעבירם על חוקי רצונך.

ביום חמישי ב' טבת התקיים מסיבת חנוכה במאכלי חלב כנהוג, כשבמהלך הסעודה נשמעה הרצאתו של הר"ר אברהם גבאי כשבדבריו גלל בפני הנוכחים את הניסים שנעשו עמו במדבריות אמריקה, ועל הכירו שם את בוראו. בנוסף מידי ליל אחר גמר מעמד הדלקת הנרות של כ"ק מרן שליט"א ואמירת הפלפול והאגדה, התקיימו סדרי לימוד בהיכל הישיבה, עד לתפילת ערבית אצל כ"ק מרן שליט"א, שם נלמדו השיעורים הקבועים בדף היומי ובעמוד היומי ובספה"ק בת עין.

מפי תלמידי הישיבה נשגרו ברכות תודה קדם הנהלת היכלי התורה והחסידות צאנז, על העמדת סעודת החנוכה ועוד, לנזר העסקנים הרה"ח ר' יעקב שמעון שר הי"ו, למנהל הרוחני הרה"ג ר' אפרים פישל גרין שליט"א ואתו עמו צוות הרוחני דישיבה"ק, וכן לעוד מנדיבי אנ"ש שהוזילו ממונם לטובת בחורי הישיבה, ישאו ברכה מאת ה'.

כאן הקריא המנהל הרב אברהם פסח שמרלר שליט"א את שמות התלמידים לקבל את התעודות והמלגות מהגאון רבי אברהם שרגא שטיגליץ שליט"א דומ"ץ דקהילתנו הק' ובירכם בברכת הצלחה וס"ד, ושיגר ברכה לבוחן התכנית הרב אלימלך טאובר הי"ו על השקעתו המרובה בעריכת ובדיקת המבחנים מידי שבוע בשבוע.

פיות התלמידים והוריהם שבח והודאה קדם הנהלת הת"ת הנושאים בעול, והשקיעו דמים מרובים לתכנית "תנא דבי אליהו" יזכו לראות ברכה בעמלם וסייעתא דשמיא בכל מעשה ידיהם.

סדרת שיעורים בישיבת היכל התורה פעיה"ק

כהכנה לקראת ימי החנוכה נמסרו סדרת שיעורים מיוחדים בישיבת 'היכל התורה' פעיה"ק. ביום רביעי כ"ג כסלו נמסר שיעור הכנה מיוחד מפי הרה"ג ר' אפרים פישל גרין שליט"א מנהל רוחני דישיבת היכל התורה, כשבדבריו הרחיב אודות הלימוד הגדול מימי החנוכה שגם כשנמצא האדם במצב של כלאחר יאוש ונראה כי אפסה תקוותו ובחשיכה הוא שרוי, הרי שידע כי לפתע יאיר האור מחדש לגרש החושך מעמו, כשם שבימי חשמונאי לא היה להם שמן להדליק ונעשה להם הנס והאיר להם מעט השמן שמונה ימים. בהמשך דבריו אף הרחיב בענין המובא רבות בספה"ק על החובה להודות ולהלל להשי"ת על כל דבר ודבר קטן כגדול.

בימי החנוכה בהם אנו מודים ומהללים ביותר על

גליון זה נדבת

ידידנו הנכבד והנעלה יקר שבערכין

הר"ר יוסף גוטליב הי"ו

אב"י בב"ב

לרגל השמחה השרויה במעונו

שפחת הולדת הבן נ"י

במז"ט ובשעטומ"צ

ובברכת מזל טוב

לאביו הרה"ח ר' אריה זנוויל הי"ו - ב"ב

לחותנו הרה"ח ר' שמואל חיים קראוס הי"ו - ב"ב

ולזקנו הרה"ג ר' יחיאל יו"ט קראוס שליט"א

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד

פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיא

גליון זה נדבת

ידידנו הנכבד והנעלה יקר שבערכין

הרב יחזקאל יאקאב הי"ו

פעיה"ק

לרגל השמחה השרויה במעונו

שפחת אירוסיו בנו

הבה"ח הפו"פ בתו"ש

כפר יוסף פרדכי נ"י

עב"ג הכלה תחי

בת הרה"ח ר' שמואל פוקסמן הי"ו - אלעד

במז"ט ובשעטומ"צ

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד

פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיא

גליון זה נדבת

ידידנו הנכבד והנעלה יקר שבערכין

הרה"ג רבי יוסף מענדל ברקוביץ שליט"א

דומ"צ בב"ד צדק זכרון פאיר

לזכות בנו החתן

הפו"פ בתו"ש החתן נתן נ"י

לרגל שפחת נישואיו במז"ט

עב"ג בת הרה"ג ר' ברוך פדר שליט"א

רא"כ הוראה סערט וזניץ

ובברכת מזל טוב

לאביו הרה"ג ר' זלמן לייב ברקוביץ שליט"א

ולחותנו הרה"ג ר' אלימלך בלום שליט"א

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד

פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיא